Varpulys

1938

7. Nr.

Lauksaimniecības mašīnas

Lauksaimniecības mašīnu rezervju daļas

Piensaimniecības piederumus

piedāvā

C/S. „TURĪBA"

RIGA, Dzirnavu ielā Nr. 68

A. KAULIŅA

Bērnu apģērbu tirgotava

Rīgā, Gaiziņa ielā 4, pie Centrāltirg. Tālr. 29722

Privātdz. Lāčplēša ielā 70, dz 1. Tālr. 21541

Pasta tekošs rēķins № 11217

Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.

Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galantērijas preces u. t. t.

Laipna apkalpošana. Glīts darbs

Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas

Latv. Šujmašīnu Sab-ba

Rīgā, Marijas ielā Nr. 15

Izšuj: karogus, sporta nozīmes, tērpus u. t. t.

Pārdod: šujmašīnas, to daļas un adatas visām sistēmām

Tautisko tērpu

audumi, pareizi novadu tērpu komplekti, visi tērpu piederumi

Mazpulku prievites, siksnas, zeķes

AUSTUVE:
Rīgā, Duntes ielā 11, tel. 92925
VEIKALS-DARBNĪCA:
Rīgā, Brīvības ielā 103, tel. 98961
PASTA TEK. REĶ. 1861

E. Kalniņš

Mazpulkas

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā.

Redakcija un ekspedīcija: Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, Tālr.: redakc. 1000—14, eksped. 1000—47
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tekošs rēķins pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 lap. p. — Ls 50,—, 1/4 lap. p. — Ls 25,—

7. (90.) Nr. 1938. g. 15. jūlijā VIII g. gāj.

Savas domas, savu darbu

AUSMA ROGA

„Kas jau no mazotnes mācījies pats domāt un saprast, tas dzīvē nepazudīs", šie vārdi palikuši atmiņā vēl no bērnu dienām, kad vecais tēvs reiz, nopietns kļuvis, sarāja kādu no mums par citur dzirdētu vārdu un spriedumu atkārtošanu, uzsverot tos kā savu gudrību. Ja atmiņa neviļ, tad viņš vēl piebilda: „Vai tad tu pats nedomā, vai pats nejūti, cik tev tā lieta patīk, cik nepatīk, vai neredzi pats, kāda viņa izskatās. Tev tak ir Dievs devis pašam savas acis. Skaties, vēro un salīdzini! Spried pats." Jā, tā toreiz mūs, jau diezgan lielus bērnus, mācīja vecais tēvs.

Un kāda gan man vajadzība būtu še atcerēties vectēva vārdus? — Ai, šie vārdi man negribot un pat neapzinoties, ka es par viņiem domāju, ir ienākuši prātā, jo viņi tik vajadzīgi, tik nepieciešami ir arī mazpulku dalībniekiem, tiem, kas vairāk sabiedriski strādā, iet uz sanāksmēm arī citos sabiedriskos pasākumos, kas ir ārpus mazpulku darba. Tāpat šie vārdi un tajos ietvertā pamācība vajadzīga gandrīz visiem tiem mazpulku dalībniekiem, kas grib ko rakstīt, kas grib līdzi darboties mazpulkā, vai arī savus darbus iesūta citiem izdevumiem.

Saprotams, ka viena laba daļa jauniešu apzinās savu uzdevumu, zina un jūt, ka tikai tad mūsu domas būs ko vērts, ja tās patiesi būs **mūsu domas**. Tikai tad tām būs nozīme, būs svaigums spriedumos un atklās mums jaunas, vēl neredzētas lietu īpašības un veidus. Un kaut tā būtu visvienkāršākā lieta, visvienkāršākais darbs, ja kāds par to mums stāstīs vai rakstīs tā, **kā pats jutis, kā pats domājis un piedzīvojis**, mēs klausīsimies ar prieku un interesi, jo no visa tā arī mēs ko varēsim mācīties.

„Mazpulka" redakcijā gadījies ne vienu vien reizi, ka zēni vai meitenes, izlasījuši lielu dzejnieku dzejas, tās pārfrazē, sakropļo un tad, nekaunēdamies ne paši sevis, nedz citu, kuriem viņi to taču grib pasniegt lasīšanai, iesūta redakcijai. Tā kāds zēns, kas dzīvo samērā tuvu Rīgai, Daugavas kreisajā krastā, atsūtījis redakcijai dzejoli... Bet kādu? Kurš gan mēs nepazīstam Friča Bārdas jauko un savā saturā filozofiski dziļo dzeju „Zemes dēls". Un, lūk, kāds zēns, kas grib, lai tikai viņa vārds katrā ziņā būtu starp nodrukātajiem, ņem un pārtaisa šo dzejoli, šo Bārdas dzejoli tā: virsraksts — Mazpulka zēns, un tālāk pārtaisījums skan:

Tu rokās ziedu
Vainagus nesi,
Un zemes ziedu
Mantinieks esi. . .

Ar zemes ziediem
Skaistu var siet,
Un brīžiem — pašas
Rokas vēl zied. . . u. t. t., u. t. t.

Jābrīnas, kur jauneklis var ņemt tādu drosmi, cita, liela, ievērojama vīra darbu pārtisīt un iesūtīt par savējo. Vai tā ir vēl nezināšana, nesaprašana, vai arī jau sirdī ieviesies negodīgums. Bet kas dzejas raksta, lai kādas tās būtu, no tā taču varam prasīt tik daudz zināšanu, ka citu darbu nedrīkst pārtaisīt. Ja otra domas ieliek savos rakstos, tad vismaz jāpiemin, ka tā saka tāds vai citāds rakstnieks vai domātājs.

Lai tas arī būtu kā, tak šāda citu domu piesavināšanās rada divus lielus ļaunumus: pirmkārt, notrulinās griba pašam domāt, pašam redzēt, un līdz ar to cilvēks zaudē vērtīgāko, skaistāko, kas viņam var būt — savas personības īpatnību, oriģinālitāti. Jo tas, kas mūs atšķir no citiem, padara mūs dažādus, īpatnējus un līdz ar to arī interesantus, nav nekas cits, kā vien domu īpatnība, katram savas personīgas domas, katram savs kaut kas, par ko mēs paši esam pārliecināti līdz sirds dziļumiem.

Un kam ir pašam savas domas, tam ir arī sava pārliecība vispārī par lietām. Tam ir arī dziļums, garīgs dvēseles dziļums jūtu dzīvē. Tas arī nekad neko nerunās, ko viņš labi nezina, nelaidīs pār lūpām teicienus, kuŗu saturu viņš nespēj izjust un pārdzīvot, iedziļināties un saprast. Neviens no šiem zēniem neteiks un nerakstīs tādu teikumu: „Jaunatne, cik skaista un dārga ir mūsu tēvzeme! Es ticu tev, jaunatne, ka tu strādāsi ar īstu un patiesu darba prieku savā tēva sētā, jo nav nekā cēlāka un skaistāka kā kalpot savai tēvzemei!"

Nu pārdomājiet paši, jūs, zēni un meitenes, kuŗiem jums ir tikai 13, 14—17 vai 18 gadu, vai tad jūs tikko minēto vārdu saturu tiešām ziniet, ziniet, ka nav nekā cēlāka kā kalpot tēvu zemei. Jūs to esat gan simtkārt dzirdējuši, bet vai jūs esat jau to izpratuši. Vai esat to jau arī darbos pierādījuši un tur izjutuši, kas tas īsti ir. Jūs runājat gan, un diezgan skaļi, par latvju dēlu varonīgajām brīvības cīņām un domājat, ka līdz ar to jūs esat jau visu pateikuši, visu padarījuši un piepildījuši.

Bet še jums klaji jāpasaka, ka jūsu daļa vispirms ir klusēt par to un ar bijību un cieņu mācīties vēsturi, mācīties no piemiņas zīmēm, kas visā mūsu zemē godina kritušos. Aizejat uz kapiem, ejat pie piemineklīm klusībā, vieni, piedaloties nesavtīgi kopējos darbos, kas nāk par labu vispārībai, tad jutīsiet, tad īsti sapratīsiet, kas ir pagātnes cīnas un kur meklējama mūsu dzīvei stiprā nākotne. Tad jūs vairs nekad neatkārtosiet skaļā patosā šos vārdus par tēvzemi, par viņas mīlestību. Tad jūs zināsiet un jutīsiet to paši savā sirdī un tad jūs arī par savām jūtām citādi rakstīsiet, un mums, lasītājiem, būs prieks redzēt, ka jūs esat dabīgi, patiesi un dziļi cilvēki, uz kuŗiem var paļauties, kam var nākotni novēlēt!

Jaunie draugi, neaizmirsīsim tomēr tā vecā vīra vārdus, kuŗa sen vairs nav pie dzīvajiem: „Savas domas, savu darbu!" Un kas to jau no mazotnes mācījies, tas dzīvē nepazudīs.

Mācies uzticēties pats sava prāta slēdzieniem, mācies rīkoties pats uz savu ierosmi. Arī no kļūdām nevajaga pārmērīgi baidīties, no kļūdām mēs varam tikai mācīties, kā darbu labāk padarīt. Bet neviens nekad neattīstīs viņam no dabas dotos spēkus un spējas, ja viņš pieradināsies mūžīgi skriet pie citiem pēc padoma un atbalsta.

Dr. Kārlis Ulmanis.

Pildītais pienākums

JŪLIJS, 427. Materu Juŗa mazpulkā

Bija Ziemassvētku novakars. Sniga. Lielas baltas pārslas lēni laidās lejup. Un likās, ka līdzi pārslām nolaidās tāds svinīgs klusums, kas kā ar mīļu mātes roku apņēma zem baltajām segām dusošās mājas, kokus, kuŗu zari smagi līka baltajā sniega nastā.

Aprimuši bija visi darba trokšņi, tikai šur tur, kā aizsmacis, gurdi ierējās suns un apklusa.

No Birzmaļu dzīvojamās mājas skursteņa, kuŗš gandrīz pazuda biezajā sniega segā, lēni kāpa dūmu strūkliņa, izgaisdama balto pārslu plūdos. Durvīs, kuŗas bija plaši atvērtas, parādījās vingrs, gadus piecpadsmit vecs zēns. Viņš pārlaida ilgu pilnu skatu plašajiem sniega klajumiem un tad uzrunāja māti, kuŗa nāca ar ūdensnēšiem no akas:

„Māmiņ, es druscin paskraidīšu pa sniegotiem laukiem. Būšu drīzi atpakaļ."

„Tev nu gan, Kārli, vajadzētu atmest tos bērna niķus," norāja viņu māte, nolikdama nēšus sniegā, „jo tu jau esi pietiekoši liels, lai sāktu nodarboties ar ko nopietnāku. Cik ilgi, kad tu jau biji ārā, un nu gribi skriet atkal."

„Bet, māmiņ," neatlaidās Kārlis. „Redzi, cik skaisti sniedziņš snieg, un slēpot tak ir tik veselīgi! Mazpulka vadītāja aizvakardienas sanāksmē arī ieteica dalībniekiem slēpot. Tas dara vingru ķermeni."

„Vai nu es zinu, cik tur tā labuma, bet ir tak jau krēsla, un neaizmirsti, ka šovakar ir Ziemassvētku vakars."

„Zinu, māmiņ," attrauca Kārlis, „bet eglīti tak tad degsim, kad pārbrauks tēvs no pilsētas, un viņš sacīja, ka tik drīz nepārbraukšot."

„Nu, ej ar'. Tik nepaliec ilgi," atlaida viņu māte.

Kārlis iemetās istabā apģērbties, tad aizsteidzās uz klētiņu, kur glabājās viņa slēpes, un drīzi viņš izslīdēja caur pagalma vārtiņiem.

Aiz kūts, otrā olnīcas galā, viņš apstājās un palūkojās atpakaļ uz mājām. Cik sapņaini tās snauda; kā iegrimušas baltajā sniega segā, kuŗai, šķita, nekur nebija gala! Dusēja viņas, dusēja plašais augļu dārzs.

— — — — — — — — — —

Vēl reta pārsliņa aizlidoja pār sniega laukiem un nozuda. Nesniga vairs. Pār meža galotnēm pacēlās mēness sirpis, liedams blāvu gaismu pār klajumiem, kuŗiem pāri, kā pelēks putns, slīdēja Kārlis. Tikai mežmalā viņš apstājās un palūkojās atpakaļ uz māju pusi: tālu baltajās sniega ārēs mirdzēja trīcoša guntiņa. Tur bija mājas. Vai negriezties atpakaļ? Bet klusais, piesnigušais egļu mežs vilināja: vēl brītiņu . . . Un Kārlis nozuda aiz zemu līkstošiem egļu zariem. Iedrebējās zariņš, un nokrita balta sniega nasta . . .

Kā pasakā mežs ietvēra savā teiksmainā skaistumā Kārli. Pāri ēnām, mēness apspīdētiem laukumiņiem: tālāk un tālāk slīdēja viņš! Straujāki pukstēja sirds, kvēloja vaigi, kuŗus veldzēja piesnigušie, zemu līkstošie zari.

Bet . . . Kārlis pēkšņi atguvās. Cik tālu lai viņš tā skrietu? Bija tak Ziemassvētku vakars. Mājā uz galdiņa viņu gaidīja svētku eglīte. Vēl slaidu loku apkārt tai slaidajai eglei un tad — uz māju! Bet puslokā Kā [illegible] apstājās: gabaliņu tālāk, egles ēna, [illegible] melnoja . . . Kas tas gan varēja būt? — Celms?.. — Nē. Tie tak bija visi apsnieguši. Kas tad? . . Bet — kas tas! . . Vai nepakustējās? . . Kārlis uzmanīgi tuvojās, skatiem urbdamies tumšajā priekšmetā. Lēns kunkstiens izskanēja dzidrajā ziemas gaisā. . . Tā tad cilvēks. Kārlis tuvojās, noliecās pār gulētāju. — Kluss . . . Uzmanīgi sataustīja roku: tā bija kaila un auksta, bet — nedaudz mazāka par viņa. Kārlis satrūkās: kad tikai . . . — nepabeidza baismo domu; viegli saņēma gulētāju un pavilka to mēnesnīcā. — Viņš nebija maldījies: — tā kaimiņu Melita . . .

Melita bija bārenīte, kuŗu Birzgaļu tuvākais kaimiņš Salna nesen bija pieņēmis par audžu meitu. Tēvs viņai nomiris, vēl maziņai esot, bet māti slimība noveda nespējnieku patversmē. Viņa pēdējās dienās bijusi tuvu miršanai, kā to Kārlis dabūja no savas māmiņas zināt. Vēl vakar Melita, bikla un kautrīga, ienāca un lūdza pasacīt ceļu uz nespējnieku patversmi. Kārļa māsiņa Mirdza tad viņu izveda cauri mežam. Tā tad atpakaļ nākot viņa bija nomaldījusies.

Kārlis palūkojās Melitā. Skaistajā sejiņā bija lasāma sāpju izteiksme: viņa bija raudājusi... Lielas asaras bija ritējušas pār viņas vaigiem, kuŗas sals bija pārvērtis ledus pērlēs. Sāpēs pēc māmiņas viņa bija šeit sabrukusi. Viena — dziļi mežā, sniegā un salā, tālu no cilvēku mājokļiem... Bet ko tad viņš varēja līdzēt? Tik tālu no mājas... Un, kā kā glābiņu meklēdams, viņa skats klīda apkārt. Bet visur tikai sniegs un klusās egles . . .

Viņš sparīgi soļoja uz priekšu, turēdamies sliedēs kuŗas bija atstājušas viņa slēpes

Te nejauši tas apstājās pie slēpēm, un Kārļa smadzenēs uzausa laba doma. Ātri viņš atbrīvoja slēpes, nolika tās vienu otrai līdzās sniegā un uzmanīgi noguldīja uz tām Melitu. Klusa nopūta pārslīdēja pār viņas lūpām. Kārlis pieliecās: saraustīti un gurdi bija viņas elpas vilcieni. Sals bija jau paspējis atstāt savu iespaidu . . . Kārlis steidzīgi sameklēja kabatā auklas, piesēja tās slēpju purniem, novilka savu mētelīti un rūpīgi pārklāja to Melitai.

„Cik tā būs labi!" priecājās Kārlis. „Tā tikšu drīzi mājā."

Viņš sāka iet, uzmanīgi vilkdams savu nastu. Bet jau pēc dažiem soļiem Kārlis atzina, ka bija vīlies: kājas grima dziļi, līdz ceļiem, biezajā sniega segā, kas tik ļoti apgrūtināja iešanu. Bet viņš sparīgi soļoja uz priekšu, turēdamies sliedēs, kuŗas bija atstājušas viņa slēpes, kad viņš trauca šurpu.

Jau labu brīdi Kārlis bija gājis, bet mežmala vēl nebija aizsniegta. Vai tālu tā? Kas viņam to sacīs? Vienmuļi stiga kājas dziļajā sniegā, strauji elpoja Kārlis, un viņa skats meklējot urbās caur egļu pazarēm. Vai tālu vēl mala?

Beidzot, slēpju sliežu slaidā līkumā nonācis, viņš starp koku stumbriem saskatīja sniegotos laukus. Mežmala bija sasniegta, bet Kārlis bija arī noguris. Sāpīgi smeldza pleci, aiz muguras rokās turot slēpju auklas un velkot. Gura kājas, brienot pa dziļo sniegu. Tik ļoti gribējās kaut brītiņu apstāties. . . . Bet Melita? . .

Nē! Nebija laika. Jāsteidzas. Lūk! Tālumā, plašajos sniega laukos mirdzēja trīcoša guntiņa. Tur — mājas . . .

Kārlis saņēmās. Brida. Bet viņa acis nemitīgi vēroja trīcošo guntiņu. Kaut drīzāk sasniegtu to! . .

Pār klajumiem pūta ass ziemelis. Tas kā ar ledainām rokām glāstīja Kārli. Plānais apģērbs nespēja aizturēt asos glāstus. Kārlis sala . . . Nogurums un sals atņēma spēkus. Viņš sagura . . . apstājās. Bet mājas vairs nebija tālu. Tur pakalnē . . . tā trīcošā guntiņa. Jāsteidzas! . . Viņš saņēmās: brida. Bet kājas bija kā svina pilnas. Vēl daži gurdi soļi, tad . . . sabruka . . . Ietina nezināmas tumsa . . . Bet pakalnē mirdzēja trīcoša guntiņa . . .

* * *

Bija zvaigžņota, gaiša nakts. Augstu pie debesīm mirdzēja mēness, auzdams pār naktsmierā dusošo ziemas dabu sidrabzilu gaismas plīvuri.

Jau pusnakts. Dusēja daba, dusēja ļaudis, tikai Birzgaļu dzīvojamās mājas gala logā vēl spīdēja uguns. Nelielā istabiņā uz galdiņa līdzās gultai dega petrolejas spuldze. Gultā gulēja Kārlis. Viņa krūtis zem siltās segas elpojot vienmērīgi cēlās un krita, bet uz lūpām rotājās viegls smaids. Smaids, kāds piemīt cilvēkam, kas savu pienākumu apzinīgi izpildījis. Viņam pretī otrā gultā gulēja Melita. Viņas aizvērto acu skropstās vairs nedrebēja spožas ledus pērles, tumšo matu cirtas izjukušas dusēja uz baltā spilvena pārvalka un vaigos ziedēja viegls sārtums. Viņa mierīgi elpoja.

Klusi iečīkstēdamās, atvērās blakusistabas durvis, un pa tām ienāca Kārļa māmiņa. Viņa palūkojās gulētājos, pasmaidīja, nodzēsa spuldzi un tikpat klusi, kā ienākusi, izgāja. Bet loga rūtīs mirdzēja mēnesnīca, pieliedama istabiņu ar sidrabzilu, sapņainu gaismu. . .

Tēva šautene

ARNO RASA

Tas tik bija puisis, — vakarā viņš vairs negribēja iet gulēt, un kad beidzot bija gultā, nevarēja atkal aizmigt. Patiesi, ārā bija gaiša mēnesnīca un ziedošās ābeles aiz loga vizēja baltas, kā piesnigušas. Tak tas nebija īstais iemesls.

Lielais brālis Pēteris dienā bija pametis darbu un aizgājis uz pagasta namu, un redzi, pievakarē viņš pārnāca ar šauteni plecos un jaunu cepuri galvā. Pie cepures mirdzēja Latvijas saulīte, jā, gandrīz tāda pati saulīte kā tēvam pie cepures, ko viņš tik daudz reižu bija skatījis kādā uzņēmumā, jo citur nekur viņš gan savu tēvu nebija redzējis. Māte teica, ka tēvs brīvības cīņās esot pazudis bez vēsts; tas noticis priekš četrpadsmit gadiem, taisni tad pat, kad viņš — Jānis nācis pasaulē. — Bet šautene, lūk, tās dēļ gan puisim acis visvairāk mirdzēja un sirds sita strauji, tik strauji, ka pat miegs aizmirsās.

Tagad jau bija pusnakts, un citi mājnieki sen cieši gulēja. Uz grīdas spīdēja spožs gaismas logs. Tas lēni pārslīdēja galda stūrim, tuvojās kaktam, kur stāvēja brāļa gulta, un tad lēni pa gultas galvgalu līda augšup, līdz aizsniedza brāļa jauno cepuri un šauteni. Ieeļļotās tērauda daļas mēnesnīcā zilgani iegailējās, un Jānis vairs nenocietās. Viņš izlēca no gultas, tāds pats kā gulējis, — vienā kreklā un īsās sporta biksītēs, satvēra ieroci, uzlika galvā aizsargu cepuri un nostājās pie spoguļa.

Tas tik bija puisis! Cepure gan bija drusku par lielu un šautene tā kā vienai rokai par smagu, bet vēl jau viņam bija laika piebriest un pieņemties spēkā.

Tādā tērpā Jānis aizgāja līdz logam. Krēslainās un spocīgi blāvās gaismas apmirdzēts, viņš tur nu stāvēja un skatījās mēness pielietā dārzā, un acis viņam mirdzēja, it kā būtu atradis kādu senu, bet sirdij retu dārgumu. Varbūt, ka tā arī bija, vismaz Jānim bija tāda nojauta.

Un ejot atkal gulēt, viņš šauteni vis neatlika vecā vietā, bet pakāra to uz savas gultas stabiņa sev cieši blakus. Tad

Pievakarē viņš pārnāca ar šauteni plecos un jaunu cepuri galvā. Pie cepures mirdzēja Latvijas saulīte...

zēnam uznāca snaudiens, un acu vāki salipa ciet. Bet mēness slīdēja tālāk.

— — — — — — — — — — —

Jā, mēness, tas jau trešo nakti stāv debess klonā un nav ne mazākā mākoņīša, ne ēnas kādas. Un priekšā plaša pļava, tā gaiša un līdzena un tāpat nav ne mazākā cinīša, nedz krūma, kur paslēpties. Bet aiz pļavas paceļas tumšs mežs kā draudoša siena.

Jau trešo nakti viņi te nīkst, gaidīdami izdevīgu brīdi, lai pārkļūtu pļavai, bet nekā. Debess ir skaidra un gaiša kā dienā.

Bet pavēle ir dota — viņiem jāizlūko mežs, cik tālu atrodas ienaidnieks, un pavēle paliek pavēle, tā jāizpilda.

Tas notiks šonakt pat, — grupas vadītājs Kalniņš pie sevis nospriež un, gulēdams grāvī pļavas malā, viņš paskatās pa kreisi, kur netālu ķēdē nometušies pārējie biedri. Un kad viņš tā pagriež galvu sāņus, mēness iespīd tieši sejā un pie cepures iezaigojas maza saulīte. Redzi, tāda saulīte var spīdēt arī naktī...

Zeme un zāle visapkārt ir mitra no rasas un grāvī sasūcies ūdens, kas, ilgi guļot, sāk drebināt locekļus. Arī pati pļava ir slapja un pamīksta, ka ejot dažviet kājas dziļi iegrimst zemē, bet, ja vajadzīgs, viņi šo plašo klajumu pārrāpos uz vēdera un izdibinās, kas tur priekšā tumšajā mežā slēpjas.

Gaužām lēni rit laiks, un mēness turas vēl augstu, bet iekams viņus var pārsteigt rīta gaisma, pieci vīri sāk rāpot uz meža pusi. Tikko jaužami uzmesti kūkumi kā blāvas ēnas virzās pāri klajumam, un aizsargu krāsas tērpi tā saplūst ar zaļgano pļavu, ka grūti kaut ko ieraudzīt.

Varbūt, jā, varbūt, ienaidnieks viņus arī nepamanīs. Jau pāri pusē pļavai, un viņi velkas aizvien tālāk pēdu aiz pēdas pa slapjo zemi, lāgiem rokām ieķerdamies zālē, lāgiem atkal kājām atsperdamies dangās, lai vieglāk tiktu uz priekšu. Bet pieres klāj sviedru lāses, un nekas nav tik labi, kā uz brīdi, atvelkot elpu, iespiest satvīkušo seju rasainajā zālē un pašam cieši jo cieši pieplakt zemei. Jā, zemei...

Vēl neliels gabaliņš, tikai daži soļi, un tad viņi aizsniegs meža mesto tumšo ēnas loku un būs glābti; nekas tad tos vairs nepamanīs. Un līdz ko viņi, atvilkuši elpu, grib tuvoties tumsas robežai, te spalgs troksnis pāršķeļ klusumu. Ta—ta, ta—ta, kaut kur noklaudz patšautene, un mežā visapkārt šalc atbalss.

Pa kreisi tūlīt atbild četras šautenes, bet Kalniņa skats asi urbjas tumsā, vai kaut kur nepamirdzēs sprādziena uguntiņa. Un lūk, tagad viņš skaidri redz un paceļ šauteni pie vaiga. Ta—ta... nošalc mežs un apklust.

Kalniņš labi saprot, kas tur noticis, ur viņš aši lec kājās un skrien uz priekšu. Bet atskan īss spraksts, kā sausai eglei lūstot, un lielais vīrs saliecas uz priekšu. Bet viņš nepakrīt. Kreiso roku pārņem savāds nogurums, un kaut kas lēni sūcas pa to lejup. Tak kājas viņam vēl abas veselas un, satvēris šauteni labajā rokā, viņš steidzas uz meža stūri, kur tagad jau mana kustamies kādu tumšāku ēnu.

Blakus mežam ir purvs ar slepeniem slīkšņiem un akāčiem, bet Kalniņš to vairs neredz, viņa skats ir virzīts uz vienu vietu un viņā pašā kaist viena vienīga doma — uz priekšu.

Piepeši priekšā nozib plats durklis un zem vācu bruņu kaskas spīd divas baltas acis, kas skatās viņam tieši virsū. Kalniņš žigli apsviež šauteni otrādi un, zobus sakodis, triec resgali uz priekšu, atsizdams vienu pēc otra divi spēcīgus dūrienus. Vēl trešais, un trīs dziļi robi zīmējas laidē. Bet tad viņš atkāpjas soli pa solim uz sūnekļa pusi, jo kreisā roka vairs neklausa, kaklā kvēl savāds rūgtums, un krūtīs trūkst elpas. Lūk, ceturtais dūriens, un Kalniņš nu ar vienu roku ceļ šauteni durklim pretim, bet tas viegli atsitas pret laidi un aizslīd garām.

Tikai mirkli Kalniņš zaudē līdzsvaru un, atmuguriski krītot, šautene tālu aizlec sāņus, bet zem kājām vairs nav pamata. Augstu šļāc gaisā rāvainās ūdens lāses, un mēnesnīcā pavīd tumšs atvars. Tad kaut kas aizveras un viss paliek kluss...

— — — — — — — — — — —

„Tēvs!... Tas taču ir tēvs!..."

Skaļš kliedziens uzmodināja lielāko brāli, un viņš pietrūkās gultā sēdus.

„Jān, kas tev noticis? Jān!"

„Es redzēju tēvu... Viņš cīnījās, viņam kāds uzmācās, un tad viņš pakrita..."

„Tu esi sasapņojies, zēn. Paliec vien mierīgs."

„Nē, tas bija tēvs, es redzēju..."

Izdzirdusi troksni, no blakus istabas ienāca māte un uztraukta skatījās te vienā, te otrā dēlā. Istabā blāvoja mēness, un tieši pār Jāņa gultu rēgojās gaismas logs.

„Ej nu, dēliņ, tu taču tēva nekad neesi redzējis. Tas tikai tāds murgs."

„Nē, māt, tas bija gan tēvs. Tāds pat kā tanī ģīmetnē un pie cepures viņam bija tāda pat saulīte, es visu to redzēju.

Kalniņš žigli apsviež šauteni otrādi un, zobus sakodis, triec resgali uz priekšu

Skaties, māt, tā ir tā pati šautene

Viņš trīs reizes atsita uzbrucēju, bet ceturto reizi šautene izslīdēja, un viņš krita. Tur bija purvs, tāds tumšs akācis ..."

„Dēliņ, tikai sapnis ..." Māte novērsās sāņus, un viņas acīs bija savāds mirdzums.

„Māt, skaties," Jānis skaļi iesaucās un, satvēris gultas galā pieslieto brāļa šauteni, rādīja: „Skaties, māt, tā ir tā pati šautene; redzi, kur trīs dziļi robi, un te ir ceturtais, vieglāks ieskrambājums. Jā, māt, tagad es zinu, tā ir tēva šautene, tā ir tēva ..."

Arī Pēteris tagad bija piecēlies, pienāca pie Jāņa gultas un grozīja galvu. Tas nu bija par daudz, lai saka, ko grib. Šauteni viņš pats pārnesa no pagasta nama, kur tikko to saņēma. Tiesa, tā gan bija lietota, un ar to kāds jau bija karā cīnījies. Bet vai tas varēja būt, ko mazais brālis te teica? Nē, lielākais brālis tikai neticīgi pagrozīja galvu.

„Bet ir, tā ir tēva šautene ..." Jānis vēl centās iegalvot, un viņa acis mirdzēja tik gaiši.

Un varbūt viņam arī bija taisnība, tak neviens tam neticēja.

Istabā metās krēsla. Un mēness, tas pats vecais mēness, kas tik daudz ko varēja pastāstīt, tagad bija noslīdējis zemu, zemu, līdz pašiem mežu galiem.

Aizsaules ceļos

Š. g. 25. aprīlī aizmiga mūžīgā miegā mūsu mīļā
Zofija Abricka.
Mīļā piemiņā paturēs
521. Mērdzenes-Dzērvu mazpulks.

Mūsu čaklā mazpulka dalībniece
Anastasija Bistrova
mirusi š. g. 10. maijā. Viņu mīļā piemiņā paturēs
247. Gauru mazpulks.

Aizcirtās kaplītis pusvagā dzītā,
Apklusa soļi mūžsārtā rītā ...

Š. g. 19. maijā pēc grūtām ciešanām aizvēra acis uz mūža dusu viens no centīgākajiem mūsu mazpulka dalībniekiem - dibinātājiem —
Alberts Ieviņš.
Čaklo dalībnieku un mīļo darba biedru mīļā piemiņā paturēs **82. Ķūļu-Dzedru mazpulks.**

Š. g. 28. maijā šķirās no mums mūsu mīļā mazpulka dalībniece **Milda Drevinska.**
Viņu mīļā piemiņā paturēs
25. Vecsaules mazpulks.

Pēc operācijas un grūtām ciešanām pašā ziedonī šīs zemes gaitas š. g. 28. maijā beidza (14 gadu vecumā) 483. Pleskodāles mazpulka dalībnieks
Osvalds Skudra.
Priecīgo, gaišo zēnu mīļā piemiņā paturēs
483. Pleskodāles mazpulka vadītāji un dalībnieki.

Š. g. 1. jūnijā šķirās no mums mūsu mazpulka dalībnieks
Augusts Runkulis.
Viņu mīļā piemiņā paturēs
294. Codes mazpulks.

Un kad svētais sargs reiz mieru sauks,
Miers būs sirdij.

Š. g. 24. jūnijā šķirās no mums mūsu mīļā mazpulka dalībniece
Aina Gailiņa.
Viņu mīļā piemiņā paturēs
75. Allažu mazpulks.

Kur valda centība un saskaņa

V. UISKA, Daugavas nov. mazpulku inspektors

Dažas dienas ceļojot pa Vidzemes vidieni — Ērgļu un Madlienas rajoniem, šķērsojot šo apvidu pa lielceļiem un lauku ceļiem, arvien redzami jauni brīnišķi dabas skati. Šeit nav atkārtošanās, bet kalni mijas ar lejām, pļavas ar laukiem un birztalām, un tālumā, līdz ar māju puduriem, ietinas zilgmē.

Karstā jūnija dienvidū uz ārkārtējo mazpulka sanāksmi dalībnieki ieradušies jo kuplā skaitā. Zēnu un meiteņu sejās vērojams, ka viņi ir saules draugi, un viņu rokas liecina, ka tiem tuvas ir tēva mājas un svēts sentēvu tikums. Valodā izpaužas pienākums un tā apziņa. Sanāksmē arī netrūkst pamatskolu beigušā vald. locekļa Jāņa ar māsu un jaunāko brāli, kuram vēl tikai 11 g.

„Jāni, es vēlāk gribu aizbraukt pie Tevis mājās. Cik tālu tās un kā lai atrodu?" — „No skolas līdz Krustceļiem 6 km un tad apm. 2 km pa labi līdz vecajai skolai un gar to tālāk." — „Bet kā es zināšu, kuŗās mājās Tu dzīvo?" — „To viegli atradīsiet. Citām mājām nav karoga masta." Pēc tam mēs šķīrāmies, un pēc dažām stundām man vienam bija jāatrod šīs mājas. Vēl neesmu pusceļā, bet saulīte jau aizslīd aiz koku galiem. Vai pazīšu tikai veco skolu, kur nogriezties? Bet te jau viņa ir, un nu tikai uz priekšu, lai nesatumstu un varētu vēl saskatīt karoga mastu. Arī svešā sētā tik vēls viesis būtu varbūt drusku nepatīkams.

Ceļš iet gar birztalu ar mazu nogāzīti, kur atbalsojās kaimiņu mundro mājas sargu riešana. Jau iestājusies maza krēsla, redzamas mājas, pār kuŗu jumtiem paceļas balts karoga masts. Labajā pusē birztala, aiz tās vēl celmājs, bet aiz celmāja āboliņa lauks, kuŗā grieze skandina savu vakara koncertu. Kreisajā pusē tīrumi, kur asni priecājas par vakara rasas veldzi. No mājām pretī iznāk divi stāvi, viens lielāks, otrs mazāks. Piebraucis tuvāk, redzu — tas Jānis ar savu mazāko brāli. Jau pa gabalu vēroju, ka šinīs mājās ir kārtība. Kad esam sētsvidū, mani pārsteidz tīrība un ar gaumi izdaiļotā mājas apkārtne.

Gar istabu ved labi kopta taciņa, tāda pati grantēta taciņa ved arī uz karoga mastu. Gar celiņu malām taisnā rindā aug narcises un aiz tām flokši. Narcises paspējušas jau noziedēt, vēl tikai istabas galā pildītās pašos ziedos. Citu taciņu malā pašreiz zied maijrozītes. Aiz puķu joslām zaļo skaists sētais mauriņš.

Kamēr priecājos par visu, no istabas iznāk arī Jāņa māmiņa, tēvs un māsa. Pēc sasveicināšanās daudz jautāju un klausos atbildēs. Īsā laikā visi esam kļuvuši sirsnīgi draugi. Kad mani uzaicina iet istabā, tas tomēr jāatraida, jo vēl daudz kas apskatāms, iekams nav gluži satumsis. Aiz saimniecības ēkas zaļo skaisti (kādi desmit) bērzi un pašā vidū ozols. Jānis paskaidro, ka agrāk še bijušas neglītas bedres, kuŗas nolīdzinājuši un iedēstījuši birztaliņu. Birztaliņa tiešām skaista un mājas padara daudz piemīlīgākas. Otrā pusē ceļam Jānis parāda mums savu kokskolu. Pa ceļam stāsta, ka pagājušā ziemā vienā naktī gaŗausainais dārznieks nomizojis 150 okulantus - ābelītes. Pāri palikušas tikai kādas 5. Par šo lielo zaudējumu viņš tomēr daudz nebēdājas; zaudējums jau liels, bet gan jau drīz izaugs jaunas.

„Bet kā Tu, Jāni, esi kļuvis par tik lielu dārznieku, kur esi mācījies?" — jautāju. — „Nekādā speciālā skolā neesmu mācījies, bet tāpat pats un arī kopā ar citiem mazpulka dalībniekiem. Gudrības smeļos no dārzkopības grāmatām, kuŗas kā balvas ieguvu mazpulku ražojumu apskatēs." Un vēl piebilst: „Ja darbu dara ar prieku, tad darbs māca darītāju." Kad pirmo reizi ķēries pie ābelīšu okulēšanas, pieaugums bijis līdz 96%.

Pēc tam ejam tālāk, kur izveidojas kokskolas paplašinājums. Še jau apm.

3000 meženu sadēstīts, kuŗus šinī rudenī acošot. Tāpat kokskolā netrūkst arī citu stādu. Lai čaklais dārznieks - gaŗausis vairs nesagādātu tādas bēdas, šinī vasarā ap kokskolu uzcelšot stiepuļu pinumu sētu. Netālu redzami rūpīgi kopti lauciņi, iežogoti ar baltzaļiem mietiņiem. Audzējot „Eksport" šķirnes kartupeļus, gribot ieaudzēt saimniecībai labu selekcionētu kartupeļu šķirni, jo laba sēkla ražu celšanā esot viens no galveniem faktoriem.

Nama māte tomēr aicina istabā, bet mums vēl negribas viņas laipno aicinājumu pieņemt. Vēl jāpaklausās, kā bites sīc, kā grieze griež, jāredz, kā pār ielejām migla ceļas, cik skaisti viss šeit harmonē. Un par visu to rūpējas Jānis. Jau skolā iedams un nu pēc pamatskolas beigšanas pašmācības ceļā papildinādamies, guvis tik lielus panākumus. Viņš pēc skolas beigšanas palicis uzticīgs dalībnieks un centīgs darbinieks arī mazpulkā; mazpulks viņam vienmēr dodot ierosmi, zināšanas un spēkus savu mērķu sasniegšanai.

Vecāku acīs vērojams dziļš prieks un laime, ka viņu dārgie lolojumi ir izauguši tādi, ar kuŗiem tie var lepoties un vienmēr paļauties uz tiem. Varēs mūža grūtos pūliņus droši atstāt pēcnācēju rokās, kuŗi tīrumā dzīs taisnāku vagu un padarīs to, ko tēvi nepaguva. Kad laimīgajam nama tēvam jautāju par saimniecības vēsturi, viņš atbildēja: „Esam jaunsaimnieki. Šeit dzīvojam 12 gadu. Lai gan visur šeit rēgojās celmi, tomēr drosmes un spara nekad nav trūcis. No sākuma bija grūtāki, bet ko nu vairs, nu jau man lieli darba darītāji — lūk še!" norāda uz saviem dēliem un meitu.

Šinīs mājās vecākos un jaunatnē vērojams starojošs prieks un saskaņa. Visi pielikuši rokas, kamēr te izveidojusies tik patīkama lauku sēta.

Mazais brālis arī uzcītīgi pilda savu uzdevumu un nevienam neuztic savu ganāmpulku. Bet šodien, visiem trim uz sanāksmi ejot, ganu gaitas bijušas tomēr jāuztic māmiņai, bet tiklīdz pārnācis no sanāksmes, tad tūlīt nekavējoties steidzies savā darbā, jo baidoties, vai tikai citi tik labi noganīšot.

Esam iegājuši istabā; tur virs Jāņa grāmatu plaukta pie sienas Virsvadoņa ģimetne. Nav jājautā, katrs redz un jūt, ka še aug darbīgi un nācionāli nākošie pilsoņi.

Mēs redzējāmies pirmo reizi, bet likās, ka esam jau seni draugi. Mēs bijām kļuvuši draugi. Un cik patīkami būt šādā ģimenē, kur valda tāda saskaņa, centība un vienprātība. Tev, ceļiniek, šinīs mājās pavadītais laiks bija skaisti svētki!

Jaunais Fu (Turpinājums)

ELIZABETE FOREMAN-LEVIS

„Kādēļ tad nesauca ārstu?" jautāja grāmatvedis.

„Tie nav neko daudz vairāk vērts," atkal ieminējās vecais Tsu, pastāstīdams, cik slikti izgājis kādam radiniekam, kas ar visu ārsta palīdzību tagad esot kļuvis akls.

Pēcpusdienā jaunais Fu piegāja pie kaparkalēja. Beidzot viņš vilcinādamies iesāka:

„Vai jums neliekas, meistar, ka ārzemnieki tomēr pazīst lielu dziedinātāju spēku. Vai jums neliekas, ka viņi Li varētu palīdzēt?"

„Tu neesi nemaz tik mulķis. Es jau pats par to esmu domājis, tikai nevarēju vien vēl izšķirties. Bez tam — zēnam jau ir arī vecāki. Nav ticams, ka māte savu dēlu uzticēs svešiniekiem."

„Bet tēvs domā citādi. Tas nevēlas priesterus un negrib arī naudu izdot. Varbūt, ka mums varētu padomu dot mana draudzene slimnīcā."

Tangs smējās. „Mana draudzene

slimnīcā! Mans draugs skolotājs!" piezīmēja viņš. „Vai tev ir vēl kādi draugi, par kuŗiem es nekā nezinu?"

„Mazais Li," atklātu skatu raudzīdamies, atbildēja zēns. Tad viņš dziļi palocījās: „Un ja es nemaldos, arī jūs pats, cienījamais kaparkalēj."

„Ai - va! Tev ir diezgan laba gaume." Tangs tvēra pīpi un, steidzīgi ar to nodarbodamies, mēģināja apslēpt savu prieku. „Bet nu pietiks ar niekiem. Steidzies uz ārzemnieku slimnīcu un raugi, ko tu tur vari izdarīt."

Tangs sūca savu pīpi, raudzīdamies zēnam nopakaļ, kamēr vien to varēja redzēt, un klusi smējās. Nē, tāda mācekļa viņam vēl nekad nav bijis. Kaut kas bija, kas patika pie šī zēna. Viņa paša dēls un sieva jau pirms gadiem bija miruši. Dažreiz viņš, Tangs, bija domājis, ka paša dēls tagad izskatītos gluži tāds pats, kā Fu. Fu piemita godkārība un drosme — un vēl kaut kas vairāk. Viņa draugs, skolotājs Vangs, sieviete ārzemnieku slimnīcā, viņš pats, viss tas bija labākais pierādījums. Jā, kas no viņa dienās iznāks, to zina tikai mīļās debesis!

Stunda bija pagājusi, kad atkal pārnāca Fu. „Svešā kundze bija aizņemta. Man vajadzēja ilgi gaidīt. Un kad viņa beidzot atnāca un es biju izstāstījis visu par Li, viņa teica, ka tā gan būšot ļoti ļauna slimība, kas varot turpat mēnesi vilkties. Un tādā gadījumā Li droši vien nomiršot, tas ir, ja zēnu atstāšot mātei un priesteriem — tā viņa domāja. Pat ārzemnieku slimnīcā, kur viņi šo slimību labāk pazīstot nekā mēs, ļaudis no tās mirst. Slimība rodoties, dzerot nevārītu ūdeni." Fu pakasīja pakausi un tad piebilda: „Arī viņiem ir pavisam dīvainas mācības. Dzēns mira ēšanas, Li kļuva slims dzeršanas dēļ."

„Vai tu tiešām tikai to uzzināji, ka svešniekiem ir citādas ārstēšanas metodes kā mums? Tādas ziņas mazajam Li tomēr palīdzēt nevar".

„Nē, bet tas ir tikai sākums. Es vēlāk stāstīju, ka Li bija mans labākais draugs un lūdzu, lai tā zēnu apskata. Sākumā viņa atteicās. Ģimene taču neesot viņu uzaicinājusi un tādēļ viņas apmeklējums runātu pretī katrai pieklājībai un mūsu ierašām. Bet beidzot viņa man tomēr apsolīja. Šovakar viņa kopā ar kādu ārzemnieku ārstu aizies pie Li. Ja zēnam tiešām būšot šķietamā slimība, tad, ja varēšot vienoties ar vecākiem, zēnu pārvedīšot uz slimnīcu. Tur viņi darīšot visu, kas vien viņu spēkos būšot".

„Labi, labi! Bet kas zina, vai Li vecāki to pieļaus", zēnu pārtrauca Tangs.

„To es tiešām nezinu. — Bet kāds vārds no meistara kunga —", Fu savu teikumu nespēja nobeigt.

„Ak, tu, gudrības avots! Tā tad man jānes atbildība? Un pieņemsim, ka svešnieki nonāvē viņu? Līdz pat mana mūža galam visa ģimene tad būs uz mana kakla!"

„Bet ja svešnieki viņu varētu izārstēt, kamēr mājās tam vajadzētu nomirt?"

„Ko ārzemnieki prasa par šo pakalpojumu?"

„Kad es par to runāju, šī sieviete smējās. Viņa teica, ka maksu aprēķināšot pēc tēva apstākļiem. Tā tad ļoti maz, jo es viņai paskaidroju, ka tēvs ir nabaga vīrs, kam daudz bērnu".

„Un arī tad vēl viņa interesējās par šo gadījumu? Droši vien daudzas gultas stāv tukšas".

„Visas gultas ir pilnas, slimnīca pārpildīta. Viņa nemaz nevarēja pateikt, kur Li varēs novietot".

Tangs kaut ko pie sevis nomurmināja. „Aiznes steidzīgi šo vāzi uz mandarīna Vēna pili. Bet drīz!"

Vakarā, neraugoties uz visu karstumu, Fu ātri steidzās uz mājām. Tur viņš palika tikai tik ilgi, lai pateiktu mātei, ka viņš šovakar vēlu pārnākšot mājās. Tad viņš tikpat steigšus skrēja uz Vistu ielu. Vajadzēja Li mātei jau iepriekš pateikt par svešnieku apmeklējumu, vajadzēja viņu sagatavot, citādi tā atnācējus varēja arī izdzīt, nepārlaidusi pār savas mājas slieksni.

Kad Fu ieradās, Li vecāki patlaban nesavaldīgi strīdējās. Pārējie bērni pa istabu skrēja un dauzījās. Jaunais Fu ar rājienu aizdzina no sliekšņa gaudojošo suni un iegāja istabā pie slimnieka.

Kad viņš draugam pieskārās, tas izstiepa savu drudžaino roku un sausām, sasprēgājušām lūpām gandrīz vai kauca savās sāpēs. Li sāpīgi uztvēra arī neciešamo troksni, kas bija istabā. Fu izmisis domāja, kaut jel kā varētu palīdzēt.

Vecāki pat neievēroja atnācēju. Māte kliedza, ka jāaicina priesteris. Tēvs ietiepīgi palika pie sava un noraidoši purināja galvu. Tad pēkšņi kāds pieklauvēja pie durvīm, un mazie bērni ziņkāri saskrēja skatīties. Jaunais Fu pacēla skatu, sagaidīdams durvīs svešo dāmu, tak viņam par brīnumu tur parādījās Tanga stāvs. Tūliņ visi apklusa. Visi sasveicinājās, tad bērniem pavēlēja iet ārā spēlēties un lielie apsēdās, lai apspriestos. Tikai mazā Li vaimanas nemitējās. Pēc brīža Tangs pacēlās un pienāca gultai. Ar saprotošu un sirsnīgu skatu viņš paskatījās Fu un tad savu uzmanību pievērsa mazajam Li.

Kamēr viņš vēl tur stāvēja, kāds no mazajiem bērniem ieskrēja istabā: „Divi sveši velni gaida ārā!" sauca meitene izbaiļu pilnā balsī.

„Ko viņi te grib?"

Jaunais Fu saslējās. „Viena ir mana draudzene. Viņa zina ļoti daudz par dažādām slimībām. Es lūdzu viņu, lai tā izmeklē jūsu dēlu".

„Kā tu to uzdrošinājies?" jautāja Li māte. „Ne pie kādiem apstākļiem viņa nedrīkst zēnu redzēt."

Bet tajā brīdī kājās piecēlās arī Li tēvs „Es viņiem neticu vairāk kā tiem priesteŗiem, bet kā tu pati zini, viņi izārstēja mana jaunākā tēvoča meitu." Un viņš devās uz durvju pusi.

Li Be Be sāka raudāt un kliegt. Kad sievietes ienāca, Fu steidzās viņām pretī. Tangs sveicinādams palocījās un nogāja sāņš. Svešnieces griezās pie tēva: „Vai mēs drīkstam zēnu izmeklēt?"

„Vai jūs viņam sāpes darīsiet?"

Ārste nopietni papurināja galvu: „Ne!"

„Tad lūdzu. Ļaunāk jau nevar būt par to kā ir".

Jaunais Fu uzmanīgi vēroja ārsti. „Tas nav tīfs, bet gan kaut kas cits. Pats par sevi tas nav nekas bīstams, tikai nu jau ir pārāk ievilcies. Es nevaru solīt, ka zēns celsies. Bet ja jūs vēlaties, es ņemšu viņu līdz uz ārzemnieku slimnīcu un darīšu visu iespējamo".

„Kamdēļ gan ne še, mājās?" jautāja Li tēvs. — „Še man nav vajadzīgo instrumentu un zāļu. Jūsu vienīgā cerība ir — steidzīga pārvešana uz slimnīcu. Izšķiršana, saprotams, pieder jums".

Elpu aizturējis, jaunais Fu gaidīja atbildi. Li Be Be no jauna atkal kliedza: „Jūs viņu nonāvēsat. Manu pirmdzimto jūs nonāvēsat".

Tēvs vēl nebija izšķīries: „Cik tas viss maksās?"

„Tik, cik jūs varat maksāt."

„Nu to jau var pieņemt. Še viņš tā kā tā nomirs; sevišķi, ja tie priesteŗi nāks. — Varat ņemt līdzi".

Li Be Be izskrēja istabas vidū. „Tad es arī iešu līdzi!"

Ārste saprotoši pasmaidīja: „Bez šaubām, un lai tēvs arī nāk līdzi jums laiku pakavēt, kamēr mēs zēnu operēsim".

Tangs piegāja tēvam: „Ja zēnam vajadzīgs kaut kas tāds, ko tu nevari samaksāt, pasaki man". Viņš pamāja jaunajam Fu, un viņi abi izgāja uz ielas.

Nākošajā rītā kāds no Li jaunākajiem brāļiem atnāca uz veikalu un pavēstīja, ka Li vēl dzīvs. Pēc četrām dienām Fu drīkstēja savu draugu jau īsu brīdi apmeklēt. Slimnieks vāji pasmaidīja. Karstums bija viņa ķermeni jau atstājis, un arī sāpju nebija. Tak vismaz mēnesi viņš nevarēja atstāt slimnīcu, jo viņa aklās zarnas iekaisums bija viens no smagākiem gadījumiem.

Jaunais Fu, izgājis pa vārtiem, priecājās par savu laimi, ka viņam bijis lemts sastapt šo svešnieci. Viņas pieci dolāri bija apsveicams papildinājums mātes tik niecīgiem naudas krājumiem. Viņa mazā dāvana, kapara katliņš, Tangam deva jaunus pasūtījumus. Un nu, pateicoties šai sievietei, arī drauga dzīvība bija glābta. Viņš domāja par savu laimi tālāk: ļauni gari un ārzemnieki, tās bija tās divējās briesmas, no kurām vajadzēja izsargāties, ja cilvēks gribēja gudrs būt. Pēc savas mātes un pārējo vecāko ļaužu domām viņš bija pārāk liels muļ-

ķis. Un katru reizi tā viņam bija tikai uzvara un panākumi.

Kāds sēru gājiens, ar rūpīgi ģērbtiem priesteŗiem, kas sita gongu un dīvaini, ritmiski dziedāja, šķērsoja viņam ceļu. Fu iegāja šķērsieliņā un ar interesi vēroja kulijus, kuŗi nesa visas tās lietas, kas aizgājējam garu pasaulē šķita vajadzīgas. Fu sapurināja aukstī drebuļi. Viņam bija jādomā, ka jautrais Dzēns nekad vairs nestāvēs pie laktas. Bet skolotājs Vangs un Li, tie tomēr paliks pie dzīvajiem. Un drīz jau arī karstuma vilnis būs gaŗām un vēsāko dienu miers cilvēkiem dos jaunus spēkus. Arī visgrūtākās bēdas un rūpes nevelkas mūžīgi.

Pa laupītāju pēdām.

Neticami ātri bija pagājusi vasara un iestājusies ziema ar kodīgi sarmainiem rītiem. Mazais Li jau bija darbā, un Dzēna vietā strādāja kāds jauns vīrs — Vei. Bet līdz ar šo jauno darbnīcā ienāca arī īgnums. Vecais Tsu, pirmais zīmētājs, bija arī patiesais, neredzamais darbu vadītājs un Lu, kuŗam bija uzticēta saliedēšana, bija viņa palīgs. Tie abi arvien darbus sadalīja pārējiem. Līdz pat Vei'a atnākšanai vēl neviens meistars nekad neparādīja savu autoritāti. Veis bija pirmais, kas to uzdrošinājās, norādīdams, ka labāk vajagot saliedēt, labāk zīmēt, nekā Tsu un Lu to darot. Arī Tangam viņš neizrādīja tādu cieņu, kāda tam no saviem padotajiem pienācās.

Jaunais Fu un pārējie gaidīja arvien tc acumirkli, kur Veis parādīs savas vājības, bet nekas nenotika. Kad vecais Tsu ar viņu runāja, tad valodā bija manāma ironija, Lu balss skanēja vēl stingrāk, kad viņš lika tam ko darīt, bet Tangs likās nemaz nemanām, kas viņam gāja gaŗām. Un tā stundu no stundas visu apziņā vēl skaidrāks kļuva tas, ka ar Dzēnu viņi zaudējuši darbā labu un krietnu darba biedru.

Taču šīs rūpes par Vei'u drīz vien nomainīja citi, svarīgāki jautājumi — politika. Zemē bija sākušās jaunas cīņas un par Hunkinu valdīja jauns gubernātors. Cik ilgi tas paliks amatā, bija tikpat nepasakāma lieta, kā viņa valdīšanas metodes.

Visi ļaudis runāja par Nankinas valdību. Pirmo reizi kopš gadusimteņiem Peķīnu vairs nesauca par — Ziemeļu galvas pilsētu". Tagad to sauca par Peipingu — „Ziemeļu miers". Jauno Fu viss tas ļoti interesēja. Bet kad viņš par to gribēja runāt ar kaparkalēju, tas saņēma norādījumu, ka politika neesot nekāda mazo ļaužu sarunu viela. „Nācionālisti, kā tos tagad zemes dienvidu ļaudis sauc," viņš beidzot tomēr paskaidroja, „Nankinu tāpēc izvēlējušies par galvas pilsētu, ka tā atrodas vairāk zemes vidū. Bez šaubām, Nankinu viņi var vieglāk paturēt. Peķina, būdama par daudz ziemeļos, ir jau viņu naidnieku rokās."

„Vai nācionālisti būs spēcīgāki kā kaŗa gubernātori?"

„Ak, tie — kaŗa gubernātori, tie nederēja nekam. Nav šaubu, ka nācionālā valdība darīs kaut ko vairāk nekā tikai laupīs un šķiedīs mantu. Pirms divām dienām ģildes sēdē kāds vīrs no Hankovas ilgi runāja par Dienvidarmijas darba plāniem. Tai esot padomā ievest mūsu zemē daudzas ārzemnieku dzīves parašas, izbūvēt labas ielas, slimnīcas un skolas, kas būtu pieejamas arī nabadzīgākiem ļaudīm. Tas viss jau ir skaisti un labi, bet man šķiet, ka dažu šo ideju vērtība būtu iepriekš labi pārbaudāma."

„Un kur viņi to visu grib darīt? Dienvidos?"

„Pa daļai arī še, Hunkingā. Viņi grib izbūvēt ielu uz Dzen—Gia—Ngai ar nozarojumiem uz Tzchovu, Suiningu un Chengtu."

„Kas gan vainas jau esošajam akmeņu ceļam?" jaunais Fu gribēja zināt.

„Viņi apgalvo, ka tas esot par šauru platajiem ratiem, kuŗos divdesmit cilvēki ar reizi var braukt." Tangs apklusa un iesmējās. Tad viņš turpināja: „Es jautāju, vai tad ēzeļi, vai cilvēki vilks šos ratus, un vīrs no Hankovas atbildēja: „Ne vieni, nedz otri. Šie rati skries paši." — Nu, tad es redzēju, ka šim kungam patīk jokus dzīt, un es to lietu atstāju.

(Turpinājums sekos)

Ūdens piliena ceļojums

(Ne pasaka, bet patiess notikums)

Lielā, plašā jūŗā jau ilgus gadus dzīvoja mazs ūdens pilieniņš. Viņš dzīvoja tur kopā ar daudziem, daudziem citiem tādiem pašiem sīkiem ūdens pilieniņiem. Viņu dzīve bija jautra un bezbēdīga. Saulainās dienās viņi klusi gulēja viens otram piekļāvušies, ļaudamies zeltīto saules staru glāstiem. Mazākam vējiņam uzpūšot, viņi atdzīvojās, sakustējās un ar nepacietību gaidīja spēcīgāku vēju, lai nodotos savām viļņu rotaļām. Ak, kas tie bija par priekiem, kad sākās spēcīgās vēja brāzmas! Viļņi cēlās un grima, šķiezdami baltas putas, un viņu galotnēs gavilēdami šūpojās mazie ūdens pilieniņi. Ar kādu spēku un pārgalvību rudens vētrās viņi drāzās krastā, lauzdami un postīdami visu, kas gadījās ceļā. Ar kādu prieku viņi ieskaloja jūŗā dēļus, kokus, izjauca plostus, mētāja laivas un kuģus, klausīdamies bērnu un pieaugušo vaimanās.

Beidzot tomēr mazajam ūdens pilieniņam apnika šī jautrā un bezbēdīgā dzīve. Viņam gribējās redzēt ko jaunu, nebijušu, gribējās doties pretim saulei. Ūdens pilieniņš zināja, ka katru dienu kādi no viņa draugiem pazūd, izgaist. Daži no viņiem atgriezās jūŗā pēc dažām dienām, citi pēc nedēļām vai gadiem, bet daži neatgriezās nemaz. Tie, kas atgriezās, stāstīja brīnumlietas par saviem ceļojumiem. Gan bēdīgas, gan priecīgas, gan arī jocīgas lietas, bet visi viņi bija priecīgi, ka tikuši atkal atpakaļ lielajā, vecajā jūŗā.

Jautrā un bezbēdīgā jūŗā

Ūdens pilieniņš lūdzās, lūdzās, kamēr kādu dienu jūŗas māte arī atļāva viņam kopā ar citiem uzsākt savu ceļojumu.

Bija skaista, saulaina diena. Jūŗa dusēja klusa un mierīga. Tik tikko jaušami mazi vilnīši skalojās krastā. Mazi, kaili bērni smiedamies un klaigādami skraidīja gar jūŗas malu, brida ūdenī, apšļākdami cits citu ar sudrabotiem ūdens pilieniem. Pilieni cēlās un krita, cēlās un krita....

Arī mūsu ūdens pilieniņš pacēlās, piepūtās, itkā pārplīst gribēdams, tad piepeši kļuva tik viegls, viegls un sāka celties gaisā, arvien augstāk un augstāk pretim saulei.

Te sākās ūdens pilieniņa ceļojums....

Jo augstāk pilieniņš cēlās, jo vēsāks kļuva gaiss. Pilieniņam sāka salt. Viņš nodrebinājās un sarāvās čokurā. Paskatījies apkārt, viņš ieraudzīja sev pa labi un pa kreisi augšā un apakšā tādus pašus mazus, sabozušos ūdens pilieniņus. Viņi visi sala un drebēdami spiedās cits citam klāt. Tā, kopā saspiedušies, viņi izveidoja lielu, melnu, smagu mākoni.

Sacēlās negants vējš un sāka mākoni dzenāt. Kas tā bija par traku skriešanu pāri kalniem un mežiem, laukiem un pļavām, pāri bangojošai jūŗai, kur lejā, viļņos rotaļājās pārējie ūdens pilieniņi.

Vējš nomocījies piekusa un apgulās. Ūdens pilieniņi mākonī arī jutās tik piekusuši, smagi un nelaimīgi, ka nespēja savu svaru vairs ilgāk gaisā noturēt, atlaidās cits no cita un krita, krita... Bet lejā ļaudis gavilēja: — lietus, lietus, beidzot tomēr līst!

Mūsu ūdens pilieniņš nokrita zemē un, iekams viņš vēl paspēja atjēgties, sāka slīdēt vēl dziļāk, zemē iekšā. Ak, šīs bailes! Visapkārt tumšs. Nav ne debess, ne saules, ne jūŗas, ne kalnu, tik tādi paši mazi, nelaimīgi, nobijušies ūdens pilieniņi spiežas arvien dziļāk un dziļāk zemē.

Zeme melna, silta, smaržīga, liekas laba un mīļa, bet sveša. Bail.

Te piepeši ūdens pilieniņš sajūt, ka viņu sagrābj tādas kā mazas, sīkas rociņas un ierauj sevī iekšā. Nu viņu rauj augšā pa tādu kā sīku, sīku caurulīti, līdz kamēr viņš atkal ierauga sauli, zilās debesis, kokus, krūmus un puķes, daudz, daudz skaistu, smaržīgu puķu. Arī viņš pats atrodas skaistā, baltā puķē. „Cik skaista ir šodien mūsu līlija," viņš dzird citas puķes sačukstamies. Cik skaista gan šodien ir pasaule...

Mūsu ūdens pilieniņš jūtas tik laimīgs un priecīgs, tik viegls, ka viņš pat nejūt, kad īsti viņš atstājis savu skaisto līlijas ziedu un pacēlies atkal gaisā, lai dotos jaunā ceļojumā.

Šoreiz viņš jūtas jau drošāks, mierīgāk pacieš aukstumu, vēja brāzienus, mākoņu joņošanu un straujo kritienu lejup. Nu viņš ir atkal pie zemes. Atkal tāpat kā pirmo reizi viņš slīd zemē iekšā, arvien dziļāk un dziļāk zemes melnajā klēpī. Viņš aizrit garām lielākām un mazākām saknēm, un beidzot kopā ar citiem ūdens pilieniņiem nonāk līdz cietai zemes kārtai, kas viņus nelaiž vairs dziļāk zemes klēpī. Bet ūdens pilieniņi nav raduši stāvēt uz vietas. Daži, pieķerdamies sīkajām zemes piciņām, kāpj pa spraudziņām uz augšu, citi, starp tiem arī mūsu ūdens pilieniņš, krizdami, klupdami steidzas pa cieto zemes slāni uz priekšu, līdz pa kādu zemes spraugu iztek atkal laukā, saulē. Nu viņi, kā maza ūdens straumīte, tek no kalna lejā, līdz ietek kādā nelielā strautiņā.

Laiks top arvien aukstāks un aukstāks. Jau ūdeni no rītiem klāj plāna ledus kārtiņa, bet zem tās ūdens piliens nemitīgi kustas uz priekšu, ilgodamies jūras, vilņu čalas, kaiju kliedzienu...

Tā aizsapņojies, ūdens pilieniņš nevēro apkārtni, līdz atmostas ūdens spainī. Spaini piekabina nēšiem, un ūdens pilieniņš aizceļo uz virtuvi.

Tur karstums ir neizturams. Pilieniņš pūšās, pūšās līdz beidzot atkal paceļas gaisā, atsitas pret griestiem, logu, izspraucas pēdīgi pa durvju šķirbu laukā un paceļas atkal gaisā.

Šoreiz mazajam pilienam neizdodas augstu uzlidot. Gaiss augšā tik auksts, ka pilieniņš pilnīgi sastingst un redz sevi kopā ar citiem pārvēršamies baltā sniega pārsliņā.

Sniega mākoņi, tumši un smagi, lēnām kustas, liekas, tepat virs pašiem koku galiem. Sāk snigt. Sniega pārsliņas, griezdamās un dejodamas klusi slīd lejup. Apsedz melnos laukus, grubuļainos ceļus, māju jumtus. Uzklāj baltas villainītes zaļajām priedēm un eglēm, uzbirdina krietnu sniega kārtu arī kailajiem krūmiem un kokiem. Cilvēki, no rīta pamozdamies, acis vien iepleš no pārsteiguma. Nu sākas steidzīga, rosīga dzīve. Bērni meklē slēpes un kamaniņas, vīri pošas mežā braukšanai. Lido pa gaisu pirmās sniega pikas.

Mūsu mazais par sniega pārsliņu pārvērstais ūdens pilieniņš, sastindzis no aukstuma un brīnumiem, klusi guļ uz egles zara un vēro nepazīstamo apkārtni. Lūk, ātri un viegli no zara uz zaru lēkādama, aizsteidzas vāverīte. Lūk, aizlec gaŗaustis, bažīgi atskatīdamies uz atstātajām pēdām.

Tā aiziet ziema, atnāk pavasaris. Saule ar katru dienu vairāk silda. Sniega kārta plok un plok. Sīkas ūdens urdziņas pa sniega apakšu steidzas uz upēm un ezeriem. Visiem ūdens pilieniem varenā straumē ir tikai vienas domas — ātrāk uz jūru, kamēr mēs vēl neesam pacēlušies gaisā, iesūkti augos, iesmelti spaiņos. Ātrāk, ātrāk uz jūru...

„Cik skaista ir šodien mūsu līlija"

Ko dejosim: „modernās“ — vai mūsu tautas dejas?

P. ŠIMANSKIS

Dejā

Ka uz deju un dejošanu mēs nedrīkstam skatīties pavirši, par to liecina jau tas vien, ka nevienas godības, varbūt, izņemot tikai bēres, nevieni svētki un neviens sarīkojums nepaiet bez dejām. Bet ja mēs dzirdam, ka ir ļaudis, kas par dejošanu un dejotājiem pasmīn vai pat zobojas, tad jādomā, ka viņi vai nu aizmirsuši, ka paši ir bijuši jauni un tāpat dejojuši, vai viņiem vienkārši trūkst šīs dabiskās tieksmes pēc saskaņotām kustībām. Tādu tomēr ir ļoti maz.

Mēs zinām arī, ka deja ir tikpat veca kā cilvēce. Ļaudis ir dejojuši jau sirmā senatnē, dejo tagad un, droši vien, dejos arī pēc mums. Bet tas, ko dejo un kā dejo, mums nav un nedrīkst būt vienaldzīgi.

Ar likumu pie mums nav aizliegtas modernās dejas un nav arī ar likumu kādam uzspiestas mūsu tautas dejas. Mūsu sabiedrības labākā daļa, un it sevišķi paidagōgi, redzēdami nejēdzīgo moderno deju izpildījumu, ir noskaņoti pret šīm dejām ļoti skeptiski un, sacīdami, ka tās esot nemorāliskas, neaistētiskas nēģeru dejas vai citādi tās nozākādami, mēģina viņas savās mācības iestādēs pat aizliegt dejot. Tajā pašā laikā no audzēkņu puses ir vislielākā opozicija, cenšanās pēc tām.

Skolnieki un pārējā jaunatne domā citādi, nevar saprast, kāpēc jāmācās un jādejo dejas, kuŗas dejotas pirms gadu simtiem, kad visa dzīve, visa civilizācija iet uz priekšu. Kāpēc nevar dejot šolaiku „modernās“ dejas? Pēc viņu domām, mūsu tautas dejas derot tikai maziem bērniem un veciem ļaudīm.

Tiesa, ka visa dzīve un civilizācija, iedama uz priekšu, sagādājusi mums daudz un dažādas ērtības un lielas iespējas. Vai ar to cilvēce kļuvusi laimīgāka, to nevar apgalvot.

Ja nu jautātu, kāpēc mums godā jāceļ mūsu senču dejas, tad jau var arī prasīt, kāpēc mēs vispār cenšamies pēc savas patstāvīgas valsts, savas kultūras. Kāpēc ikviena apspiesta tauta grib nokratīt svešu jūgu un arī cenšas pēc patstāvības?

Mēs zinām, ka neviena tauta nav un nebūs laimīga, atrazdamās kādas citas tautas kalpībā. Tāpēc arī saprotama šī dabiskā cenšanās nokratīt svešo tautu iespaidus.

Ikvienai tautai, ikvienas tautas lokekļiem ir savas noteiktas īpatnības, savs raksturs un savs temperāments. Tāpēc arī skumju un prieka izjūta katrai tautai savādāka. Mums patīk latviskā stilā celtas mājas un latviskā stilā dekorētas telpas, latviskas mēbeles. Tāpat mums tik ļoti patīk mūsu tautas dziesmas, mūzika, dejas un krāšņie tautas tērpi. Patīk vienkārši tāpēc, ka tas mūsu dvēselei tuvs, saprotams un mīļš.

Kaŗa laikā, un sevišķi pēc pasaules kaŗa, pasauli bija pārņēmis internacionālisma drudzis, kas vienā otrā tautā ievazāja viņai pilnīgi svešas vai maz saprotamas lietas un parādības. Ka tas nav bijis nekas paliekošs, par to liecina jau tas, ka ikviena tauta mēģina no tā atsvabināties. Šai ziņā mēs stāvam pasaulē visai redzamā vietā. Sevišķi sākot ar 1934. g. 15. maiju, kad radikāli tika pārgrozīta mums nepiemērotā valsts ie-

kārta, mēs arī garīgā kultūrā sākām atmest visu ievazāto un mums svešo. Sākām piegriezt vērību mūsu pašu gara mantām. Viena no šīm mūsu tautas gara mantām ir tautas dejas. Deja ir visprimitīvākais un visvienkāršākais, kā visas tautas, tā atsevišķa individa dvēseles pārdzīvojumu izteiksmes veids. Tā kā katrai tautai ir savas dvēseles īpatnības, tad, saprotams, arī izteiksmes veidam — dejai, jābūt īpatnējam. Tā tas arī ir. Katrai tautai ir savas dejas. Bet kas par dejām un kādai tautai pieder šolaiku modernās dejas, dejas, kuŗas tiek dejotas visā pasaulē? Šo deju lielākā daļa pieder pasaules kaŗa un pēckaŗa sajukušajam laikmetam. Viņu ārkārtīgo popularitāti viegli izskaidrot. Viņas balstās uz pūļa zemākiem instinktiem. Nevienai tautai, kur tās cēlušās un tiek izveidotas, tās godu nedara. Tās ir lielpilsētu produkts, kur lielai daļai ļaužu visi instinkti un morāle ir daudz patvaļīgāka.

Par to, ka arī pie mums modernās dejas tik populāras, mēs esam mazāk vainojami, kā tās tautas, kuŗām pašām bija noteikšana par sevi. Kad visā pasaulē „šīberēja", arī mums cits nekas neatlika, kā darīt to pašu. Kaut kas taču bija jādejo, jo savas tautas dejas svešnieku ietekmē bijām aizmirsuši. Tās dejas, kuŗas vēl mācējām, bija tik nodrāztas, ka mūs vairs neapmierināja. No populārākām, kā „Sudmaliņas" un Tūdaliņ", vairs arī prata dejot tikai pirmo daļu. Tagad, pateicoties tam, ka pārgrozības mūsu valsts dzīvē notika tik drīzi, mēs atguvām savas dejas. Pēc gadiem, kad vecie ļaudis, kuŗi tās vēl prata, būtu miruši, būtu aizmirstībā gājušas arī mūsu senču dejas. Tagad mēs varam droši un lepni teikt, ka mēs iztiksim bez šiem internācionālajiem cittautu „šīberiem".

Ka šie „šīberi" mums ir garīgi sveši un nesaprotami, par to, laikam, neviens nešaubās. To redzēju arī pats, pirms dažiem gadiem, kad savas tautas dejas vēl nezinājām. Lauku un provinces pilsētu sabiedrības vadošās organizācijas un skolu vadība, redzēdama nejēdzīgo „šīberēšanu", rīkoja deju kursus, lai tos pašus „šīberus" iemācītos

daudzmaz pieklājīgi dejot. Kursi parasti ilga 8—10 vakarus. Jāatzīstas, ka kursu noslēguma vakarā man pašam nepatika skatīties uz saviem dejotājiem. Izskatījās kā grieķu-romiešu cīņā! Esmu pilnīgi pārliecināts, ka tādi raustoties un cīnoties, neviens nekādu prieku nesajuta.

Mūsu tautas deju kursi tagad, parasti, ilgst 3 vakarus. Pēdējā vakarā skaidri redzams un jūtams, ka esam arī ko iemācījušies, par ko liecina priekā dzirkstošās acis un jautrais noskaņojums dejotājos.

Lai mēs vēl labāki saprastu mūsu tautas dejas un to, kāpēc mums tik viegli tās iemācīties, kamēr citas grūti izmācīties un dejojot izskatās neglīti, jāievēro mūsu tautas deju būtība un viņu raksturīgākās iezīmes, salīdzinot ar „modernām" dejām.

Šolaiku fokstrotti (šīberi) ar savu džesa mūziku izceļas ar pilnīgu bezraksturību, prīmitīvi nēģeriskām kustībām. Tās neprasa nekādu grāciju, nekādu mūzikas izpratni. Viņas var dejot ikviens, kuŗš tik var pakustēties un kam daudzmaz ir ritma sajūta.

Turpretī mūsu tautas deju raksturīgā iezīme ir dabīga, vienkārša un saulaina rotaļāšanās, gan ātrākā, gan lēnākā — vienmērīgi plūstošā ritmā. Tādi arī patiesībā esam mēs, latvieši — vienkārši, darbīgi un laipni ļaudis. Kādas cittautu dejas mums var gan patikt, bet izpildīt tās mēs tik labi nevarēsim, kā paši šīs tautas locekļi.

Ar to arī izskaidrojams, kāpēc mums grūti iemācīties un slikti izskatās, kad dejojam svešās cittautu dejas.

Noderīgs darba rīks ārstniecības un citu kultūraugu apkopšanā

J. KIRŠTEINE

Ravē kumelītes ar lāpstiņām

Pēdējā laikā augu apkopšanas jeb ravēšanas darbā lieto kapli. Ir lielie garu kātu un mazie — īsu kātu kapļi. Lielo garkāta kapli lieto no kultūraugiem attālāku augošu nezāļu izciršanai un zemes rušināšanai, turpretim mazo īskāta kapli jeb kaplīti kultūraugiem tuvu augošu nezāļu un lieko augu iznīcināšanai. Vienkāršāk sakot, ar lielo kapli izkopj un rušina augu un rindu starpas, ar mazo — ravē un retina.

Nezāļu iznīcināšana ir darbs, kas prasa daudz pūļu un laika un no tiem, kas šo darbu veic ar algotu darba spēku, arī daudz līdzekļu. Arī zināms, ka labi un laikā padarīts darbs ceļ ražas un tas, ātrāk paveikts, izmaksā lētāk.

Katrs zemkopis un dārzkopis cenšas no sava zemes stūrīša iegūt pēc iespējas lielāku ražu. Un lai to panāktu, jārūpējas ne tik vien par kārtīgu zemes izstrādāšanu, labu, tīru sēklu, bet arī par savlaicīgu un labu kultūraugu apkopšanu augšanas laikā.

Kad augus apkopa tikai rokām, nezāles izplūcot pirkstiem un tāpat pirkstiem parušinot ap augiem zemi, darba labums un ražība atkarajās vienīgi no strādātāja čakluma, kamēr tagad, kad darbā lieto kapļus vai citus darba rīkus, daudz arī no to formas un materiāla, no kāda tie pagatavoti. Tāpēc darba rīka uzbūvei un ar to saistītam darba veidam tiek piegriezta izcila vērība. Labi, ja, ķeroties pie darba, ir skaidrs, kāds rīks visnoderīgāks zināmos apstākļos.

Dziļi nodurta sakņu nezāle

Vārpata izcelta

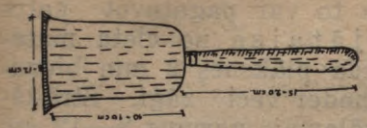

Ravējamā lāpstiņa

Tā jātur lāpstiņa

Kauču liekas, ka kultūraugu apkopšanā nebūtu lietojami nekādi citi darba rīki, kā tikai šādas vai tādas formas kapļi un kaplīši, tomēr tā nav. Augu apkopšanas darbā daudzreiz izdevīgāk lietot nevis kapli vai kaplīti, bet gan ravējamo lāpstiņu (skat. zīm.).

Ravējamās lāpstiņas priekšrocības pret kaplīti ir šādas. Ar kaplīti jāstrādā cērtot, cērtot un velkot, vai tikai velkot. Cērtot kaplīša asmeni grūti novadīt, kur vēlas, tādēļ nocērtas, vai tiek ievainoti iznīcināmām nezālēm tuvu augošie kultūraugi. Šī trūkuma dēļ strādātāji kaplītim neuzticas un ar to nocērt tikai nezāles un liekos augus lielākos atstatumos, bet augu tuvumā augošās nezāles un liekos augus izplūc rokām. Pāreja no viena darba paņēmiena uz citu palēnina darba gaitu.

Ar ravējamo lāpstiņu strādā duļot. Duļot asmeni var novadīt kur vēlas un tādi izsargāt izcērtamām, šinī gadījumā noduļamām nezālēm tuvu augošos kultūraugus no noduršanas vai ievainošanas. Strādātājs lāpstiņai uzticas un nezāles un liekos augus ar pirkstiem neizplūc. Tāpēc ravējamā lāpstiņa ir ļoti noderīgs darba rīks nezāļu iznīcināšanai tekošā augu rindā, kur visi viens otram tuvu augoši kultūraugi atstājami un iznīcināmas tikai starp tiem augošās nezāles, kā piem., kumelītēm, koriandram, ķimenēm, sinepēm, magonēm un citiem līdzīgiem ārstniecības un kultūraugiem. Te rīkošanās ar kapli nedroša, jo, cērtot nezāles, nocērtas kultūraugi, bet ar lāpstiņas vienu vai otru asmeņa stūrīti ērti var izdurt visas nezāles, nemaz nekaitējot kultūraugiem. Strādājot ar lāpstiņu, nezāles iznīcina pamatīgāk. Gušņas, lēpes, pienenes un citas sakņu nezāles var nodurt dziļāk, tā ka tās vairs nevar ataugt. Bet vārpatu var izcelt ar visām saknēm, un tā netiek ne sakapāta,

Ieduļ lāpstiņu pie vārpatas

Izceļ vārpatu ar visām saknēm

ne apraušta ar zemēm, kā tas notiek, strādājot ar kaplīti.

Kultūraugu apkaŗošanā, kur bez nezāļu iznīcināšanas apgriežamas vēl stīgas (zemenēm) vai iznīcināmi liekie dzinumi (avenēm), arī ravējamā lāpstiņa parocīgs darba rīks. Noduŗot nezāles, var nodurt arī stīgas vai liekos dzinumus.

Lāpstiņa noderīga arī pie dēstīšanas, sevišķi, ja zeme pacieta, tad to var lietot dēstāmā irbulīša vietā un zemi, kur vajaga, pairdināt un augu iedēstīt „sagatavotā" zemē.

Strādājot ar ravējamo lāpstiņu, kustības ir vienkāršas un īsas, tā kā rokas mazāk nogurst, nekā kaplējot.

Ravējamā lāpstiņa ir tik vienkāršs darba rīks, ka to var pagatavot katrs kalējs. Tā jātaisa no cieta materiāla — tērauda plāksnes 2 mm biezumā. Te labi noder veci zāģi. Strādājošā asmeņa vēlamais gaŗums 8—12 cm un lāpstiņas gaŗums 10—16 cm. Rokturīša (kātiņa) gaŗums 15—20 cm. Rokturītis taisāms no koka. Mazai rokai ērtāks tievs rokturītis, bet lielai resnāks.

Strādāt ar lāpstiņu pierod ātri, tā kā katram ieteicams par teikto pārliecināties darbā, sevišķi tiem, kas audzē ārstniecības augus, kam nezāles jāiznīcina no tekošās augu rindas un kam vairāk iznāk cīnīties ar sakņu nezālēm, vārpatu, lēpēm, gušņām, pienenēm un t. t.

Jūlijā ievācamie ārstniecības augi

R. JAKOBSONS

Ancīši, sīkie dadzīši — Agrimonia eupatoria L. Ilggadīgs savvaļas augs, ko bieži sastop pļavās, mežmalās un saulainos mežos. Stublājs no 30—60 cm augsts, pārklāts ar piegulošiem matiņiem. Lapas pārtraukti plūksnotas, to apakšpuse viscaur pārklāta īsiem pelēkiem matiņiem. Lapas ar 6—8 robiņiem katrā malā.

Ziedi dzelteni, sakopoti vārpveidīgā ķekarā stublāja galotnē. Zieda pamata dzeloņi atliekušies uz visām pusēm. Auglis rievains un ar dzelonīšiem.

Zied jūnija beigās, jūlijā un augustā.

Ancīšu lakstus (Herba Agrimoniae) ievāc ziedēšanas sākumā ar visu ziedstatu (lapām un stublājiem). Lakstus žāvē ēnā. Izžuvusi droga smaržīga.

Ieteicama kā garžīga tēja. Cena par kg Ls 1,10—1,20.

Ievācot ancīšus, jāizšķir no tiem līdzīgs augs — Agrimonia pilosa Led. (Spilvotie ancīši), kuŗu ārstn. nolūkiem neievāc. Tie sastopami ne visai bieži gar ceļmalām, krūmājos. Zied vienā laikā ar īstiem ancīšiem. Īstajiem ancīšiem, kā jau minēts, lapu apakšpuse pārklāta viscaur ar īsiem, pelēkiem matiņiem, bet spilvotiem tikai uz lapu apakšpuses nerviem aug zieda pamata dzeloņi stāvus.

Ziedošs ancītis

Dzeltenais ceļa, Māŗas amoliņš (āboliņš) — Melilotus officinalis Desrous. Divgadīgs savvaļas augs, bieži sastopams sausās vietās, laukumos, gar ceļmalām un dzelzceļu uzbērumiem.

Stublājs puscilus vai gulošs, 30—100 cm gaŗš. Lapas sakopotas pa trim. Ziedi zelta dzeltenumā, sakopoti stublāju galos un nokārušies uz leju. Buŗas (vainaglapiņas) gaŗākas par citām ziedlapiņām. Auglis kails vai viegli spal-

1. Dzeltenā ceļa amoliņa (āboliņa) stublājs ar ziediem
2. Vecvīra bārdiņa — ziedoša

vains, brūns. Ziedēšanas sākumā jāievāc auga virszemes daļas, dzeltenā ceļamoliņa laksti — Herba Meliloti, izņemot resnos stublājus. Droga jāžāvē ēnā, caurvējā. Laba droga arōmatiska (satur smaržīgu vielu kumasinu), zaļā krāsā, tāpat ziedi nedrīkst zaudēt savu dabisko — dzelteno krāsu.

Māras amoliņu ieteicams kultivēt arī kā vērtīgu medus augu. Drogu pārsūta maisos. Cena par kg Ls 0,90—1,00.

Bez dzeltenā Māras amoliņa sastop arī balto, bet to ārstniecībai nelieto.

Vecvīra bārdiņa, Mārsils, cebriņi — Thymus serpyllum L. Ilggadīgs, zems, puskrūmveidīgs savvaļas augs, 3—30 cm augsts. Galvenais stublājs gulošs, koksnains, no kura izaug guloši vai stāvi blakus stublāji.

Stublājs apaļš vai nenoteikti šķautnains, apklāts matiņiem. Lapas apklātas dziedzerīšiem, iegarenas, ar īsiem kātiņiem, lapu malas drusku atliektas.

Ziedi purpursarkani, sakopoti galviņās, stublāju galos. Zied no jūnija beigām līdz rudenim. Viss augs smaržīgs. Ziedēšanas sākumā ievāc auga virszemes daļas ar ziediem, bez resniem, gulošiem koksnainiem stublājiem. Lakstus žāvē ēnā. Izžāvētiem vecvīra bārdiņas lakstiem Herba Serpylli jābūt smaržīgiem, ziedu krāsai violetai, bet ne brūnai, bez smilšu, skuju, sūnu un citiem piemaisījumiem.

Drogu pārsūta maisos. Cena par kg Ls 0,90—1,00.

Tuvākā laikā jāievāc:

	Ls klgr.
Balto panātru ziedi	10.00—11.00
Pelašķu ziedi (bez čemuru kātiem)	0.70— 0.80
Plūšu krūma ziedi (bez čemuru kātiem)	2.00— 2.50
Biškrēsliņu ziedi (bez čemuru kātiem)	1.00— 1.20
Liepu ziedi ar pieziedlapām . .	2.00— 2.20
Māllepeņu lapas (bez gariem lapu kātiem)	0.65— 0.70
Puplakšu, trijlapiņu lapas . .	0.70— 0.90
Raseņu laksti (ar visu saknīti, augs sastopams purvos) . .	9.50—10.00
Lauku skostu laksti	0.60— 0.70

Saulainā maurā

EDVARTS TŪTERS

Saulainā maurā jau bastards plaukst saldi;
Samtaina kamene liecas pār ziedu.
Sirdi vairs nemāc ne šaubas, ne maldi;
Slavinot dzīvi, kā putniņš tā dzied nu. . .

Krūtīs te atplaukst nu brīnišķs svaigums. . .
Cīrulim dziedot rīts klīdina ēnas.
Smaržodams vējš te man noglāsta vaigus,
Gavilē prieks, visas sāpes kļūst lēnas.

Zinu

Z. CĪRULE, 84. Saukas mazp. dalībn.

Nu katrai domai pievēršos kā ziedam —
— Jau sen, kā manī drupa kautkas ciets,
Nu druvas, birzis sadzird mani dziedam —
— Jr prieks, ja solis kāds jau sauļup iets.

Viss aug un plaukst. Un zinu: arī
Man jāaug līdz, lai nopelnīts
Jr prieks par dzīvību un pavasari,
Kam līdzi plaukst mans dzīves rīts.

Iztīrīsim no mājas dažādus kaitētājus

V. MELDERS

1. att. Mājas peles

Galvas pilsētā sekmīgi ievadītais darbs cīņā ar lielākiem māju un noliktavu ienaidniekiem žurkām ir sekmējies panākumiem un atbalsojies arī provincē. Ārzemēs jau sen ir atzīta šo cīņu nepieciešamība gan no tīri tautsaimnieciskā, gan higiēniskā viedokļa. Vācijas četrgades plānā cīņai ar dažādiem mājas kaitekļiem ir ierādīta jo ievērojama vieta.

Apkārtējā dabā mums jācenšas pazīt mūsu draugi un ienaidnieki. Cilvēka draugi un palīgi dzīvnieku valstī mums visādi jāatbalsta, bet ar mūsu ienaidniekiem sīvi jācīnās. Lai cīņa būtu sekmīga, mums jāpazīst šo dzīvnieku — mūsu mājas dzīves kaitekļu dzīves veids. Mums jāzina un jāprot dažādie cīņas līdzekļi un veidi. Un te mazpulku dalībniekiem jo plašs darba lauks. Palīdziet saviem vecākiem cīņā ar mājas kaitekļiem. Meklējiet un atrodiet kaitīgos dzīvniekus pagrabā, virtuvē un uz bēniņiem. Tīriet un spodriniet savu māju, un jūs veiksiet savai ģimenei un tautai lielu pakalpojumu.

I.

Žurkas un peles.

Pagājušā rudenī sāktā cīņa ar žurkām nesaudzīgi jāturpina. Šo grauzēju padarītais posts ir pietiekoši liels, lai cīņa mums atmaksātos. Nav tādu produktu, ko žurka nelietotu savam uzturam. Blakus zaudējumiem, ko tā nodara cilvēkiem klētīs, pagrabos, noliktavās un putnu kūtīs (izēdot olas), žurka ir kaitīga arī tāpēc, ka tā iznēsā bīstamos parazītus trichinu tārpus. Tādēļ arī jācenšas iznīcināt žurkas cūku kūtīs. Žurkas apēd nevien mazus mājas putnus, bet uzklūp pat barokļu cūkām. Lielais dabas pētnieks Brēms ziņo, ka tās pat sagrauzušas bez uzraudzības atstātus mazus bērnus. Ir arī pierādījies, ka žurka iznēsā briesmīgās lipīgās slimības, sevišķi mēri. Pastāvīgi atrazdamās pie atkritumiem un netīrumiem, žurka iznēsā tīfa, kolēras, tuberkulozes slimības dīgļus, būdama jo sevišķi bīstama cilvēkam. Žurka ir netīrīgs dzīvnieks, kas savu dzīvi pavada visnetīrākās mēslu un atkritumu bedrēs. Cīņai ar žurkām izliek indi. Tas ir ļoti labs un radikāls līdzeklis. No žurku un peļu indes preparātiem minami „Zelio pasta“ un „Zelio graudi“, arī „Navan“, „Terrasan“ u. d. c. Tikai indes izlikšana dažreiz sagādā arī nepatikšanas, jo to var ieēst arī kāds cits derīgs dzīvnieks vai putns. Arī Latvijas augu aizsardzības institūts atzinis, ka „Zelio pasta“ ir ļoti noderīgs līdzeklis žurku apkaŗošanai, jo no tās baudīšanas šie grauzēji neizvairās. Zelio

2. att. Mājas (arī melnā) žurka

3. att. Ceļotāja (arī lielā vai pēlēkā) žurka

pasta, sajaukta ar kartupeļu biezputru un izlikta t. s. žurku ēdināšanas kastē, pasarga cilvēkus un mājas dzīvniekus no saindēšanās. Arī baktēriju un jūras sīpolu preparātus jau gadiem lieto žurku un peļu iznīcināšanai. Beidzamā laikā ieteic lietot kombinēto paņēmienu, t. i. sākt apkaŗošanu ar baktēriju preparātiem un pēc 2—3 nedēļu starpbrīža izlikt jūras sīpola preparātus. Labu slazdu izlikšana arī vienu otru reizi dod jo labus rezultātus. Parastais cīņas līdzeklis ir arī pāris labu kaķu. Tie nereti izķer žurkas, un pat kaķu smaka tām rada bailes, jo tās ir ļoti gudras un viltīgas. Gadās, ka arī kaķi dažreiz baidās ķerties pie žurkām, turpretim sesks apkaŗo tās, kā savus dabīgos ienaidniekus. Rudeņos žurku ejās izliek saindētus sakņaugu gabalus (4. att.). Īkšķa lieluma gabalos iegriež plaisu, tanī iegriež mazu iedobumu, kuŗā iekaisa balto arsēniku; pēc tam plaisu aizspiež un aizsprauž ar koka tapiņu. Var arī ejās ieliet pa ēdamkaŗotei sēroglekļa, pēc kam eju aizmin. Sēroglekļis eksplodē, tāpēc sargiet to no uguns! Peļu un žurku ejās izkaisa arī saindētus graudus. Saindētos graudus pagatavo šādi: 50 g balta arsēnika un 20 g veļas sodas iebeŗ 2 litros ūdens un vāra, līdz arsena pulveris izšķīst. Karstā šķidrumā iebeŗ graudus un atstāj, kamēr tie piebriest, pirms tam pie šķidruma piebeŗot nedaudz lozina. Izžāvēti graudi gatavi lietošanai.

Pie mums sastopamas 2 žurku sugas: 1) ceļotāja (arī lielā vai pelēkā) žurka (3. att.) un mājas (arī melnās) žurkas (2. att.). Pelēkai aste īsāka par ķermeni, ar ko tā atšķiŗas no melnās žurkas. Pelēkās žurkas sastopamas kā pilsētās, tā lauku mājās, uz kuģiem un citur. Žurkas gaŗums 20—25 cm, astes gaŗums līdz 17 cm. Mājas žurka izskatās citādāka. Tai ķermenis daudz īsāks, bet aste gaŗāka. Šī suga Latvijā sastopama daudz retāk par iepriekšējo. Bez tam mājas žurka nekad nav brūnā, kāda dažreiz mēdz būt ceļotāja žurka, bet pelēka (dažreiz pat melna), ar gludu vilnu. Mājas žurka mīl vairāk tīrību un sausas vietas. To tagad gandrīz jau iznīcinājusi ceļotāja žurka. Pirms apm. 200 gadiem pie mums vēl nebija ceļotājas žurkas. Ap šo laiku no Rietumāzijas bariem ieceļoja šie dzīvnieki. Simtiem tūkstošiem un miljoniem tās pārpeldēja Volgu, un, turpinādamas savu ceļu uz rietumiem, tās sasniedza mūsu zemi un aizvirzījās uz Rietumeiropu. Viņas iespiedās mājās un dzīvokļos, cīnīdamās ar mājas žurkām, un ceļotājas žurkas uzvarēja, jo viņas bija lielākas un stiprākas. Mājas žurkas tika gandrīz pilnīgi iznīdētas. Tikai pēdējā laikā, liekas, to skaits atkal pakāpeniski vairojas. Dzīves apstākļiem uzlabojoties, arvien vairāk pazūd ceļotāja žurka, jo sāk pietrūkt dažādo atkritumu, kuŗus tā mīl.

Mājas peles (1. att.) ir kosmopolīts, kas sekojis cilvēkam visās pasaules daļās. Rudeņos mājās un klētīs ierodas arī lauku peles, kuŗas jo bieži sastopamas tīrumos zem saliktas labības. Peles no žurkām atšķiŗas vienīgi ar to,

4. att. Rudeņos žurku ejās izliek saindētus sakņaugu gabalus

ka tās ir mazākas. Īstām pelēm gara aste, garāks purns, lielas ausis, lielas acis. Peles dzīvo dažādās vietās, un to nosaukumi ne katru reizi liecina par viņu uzturēšanās vietām; piem., tīrumu peles nereti, sevišķi rudenī, atrodamas ēkās; mājas peles dārzos, pat mežmalās. Visas peles (tāpat arī žurkas) vairojas 2—3 reizes gadā, dzemdējot 5—10 mazuļu katru reizi. Mūsu peles ir tomēr tīrīgi dzīvnieki. Nekādas slimību sīkbūtnes tās neiznēsā, un dzīvām būtnēm tās neuzbrūk. Un tomēr peles ir kaitētāji, kuŗi ar savu graušanu sagādā daudz posta saimniecībām. Tāpēc tās ir jāiznīdē. Un tādēļ lai visi čakli piedalās šinī cīņā ar kaitīgiem grauzējiem, jo redzamais, bet vēl vairāk neredzamais posts, ko tie padara mūsu iedzīvei, ir ļoti liels.

Vairāk vērības vistu ēdināšanā

J. ŠMITS

Pienācis pēdējais laiks piegriezt valsts mērogā plašāku vērību vistkopībai — kā sugas izlasei, tā arī ēdināšanai. Un taisni šinī nozarē mazpulku dalībniekiem paveŗas plašs darba lauks, un tie varētu būt liels atbalsts saviem vecākiem un būt pat par šīs nozares vadītājiem savā saimniecībā.

Tā kā vistas mājā ir katram, un sīksaimniecībās tās var dot ievērojamus ienākumus, tad nekavējoties jāķeŗas pie sugas uzlabošanas, lai ar pareizu ēdināšanu varētu iegūt pēc iespējas lielāku peļņu. LLK maksā mazpulku dalībniekiem 75% no sugas gailīšu vērtības, kuŗi būs dabūjami šogad sugas putnu audzētavās. Līdzšinējās vietējās vistas radniecīgas krustošanas dēļ bieži ir izvirtušas un mazražīgas. Mazražību sekmē arī ēdināšana, kuŗa līdz šim bija ļoti prīmitīva un vienpusīga. Tāpēc, iestājoties ziemai, kad vistas neiet vairs laukā un nemeklē pašas sev barību, arī dēšana gandrīz apstājas, ko apliecina arī statistiskie dati. Vismazāk vistas dēj 5 ziemas mēnešos — 13%, turpretim pārējā laikā 87%. Visvairāk atsevišķos mēnešos olu izdēj aprīlī — 22%. Tas izskaidrojams ar to, ka tad vistas staigā pa āru, ēd jaunus asnus, kuŗi ļoti bagāti olbaltuma un citām vērtīgām barības vielām, kā arī vītāmīniem. Vistas dabū arī brīvi staigāt svaigā gaisā, kas viss veicina olu ražošanas procesu.

Vasaras mēnešos, kad olas ir lētas, arī ienākums, lai gan tad vistas dēj visvairāk, no vistkopības ir mazs, tāpēc mums jāzina apstākļi, kādos vistas varētu ražot cauru gadu apmēram vienādi, tad vistkopība dos arī lielāku peļņu. Še galvenie faktori būtu: a) suga, b) perēšanas laiks un c) ēdināšana.

S u g a i v i s t u dējībā ir liela nozīme. Labākos turēšanas apstākļos ieteicamas baltās dējējas (Leghornas), bet parastos lauku apstākļos brūnās (Rodailendas) vistas.

Vietējo vistu caurmēra dējība ir zema, tikai ap 80 olu gadā, bet labi izkoptās sugas vistas var izdēt labos turēšanas apstākļos pat līdz 160 olu caurmērā gadā.

P e r ē š a n a s l a i k s arī lielā mērā ietekmē vistu dējību un ienesību. Kā zināms, agrīni cāļi ātrāk attīstās un sāk dēt jau pēc 5—6 mēnešiem — rudens

sākumā, tas ir tanī laikā, kad vecās vistas sāk dēšanu pārtraukt un arī olu cenas strauji ceļas. Vispārīgi ziemas periodā jācenšas uzturēt dējību, jo tad olas visdārgākās.

Ēdināšanai ir liela nozīme pie vistkopības atmaksāšanās vai zaudējumiem.

Putnu barībā redzamu vietu kā pamatbarība ieņem graudi: kvieši, mieži, auzas, zirņi, pupas (sadauzītas) u. c. Ar graudiem vien nav iespējams vistām sagādāt pietiekoši daudz barības vielu olu ražošanai, tāpēc tām jādod vēl spēkbarība, ko sagatavo un pasniedz putniem irdenas mīklas veidā.

Mīkstbarību pagatavo no klijām, kartupeļiem (vārītiem), biezpiena un gaļas jeb asinsmiltiem, pielejot pienu vai ūdeni un sajaucot, kamēr iegūst viegli drupanu masu. Ziemā vēl nepieciešams pieliet zivju eļļu un sasmalcinātu ogli, kas veicina gremošanu.

No sakņaugiem vistas labprāt ēd runkuļus, kāpostus, bietes, kāļus kā arī sīpolus un ķiplokus, kuri kā piedeva mīkstbarībai sevišķi veicina cāļu augšanu un attīstīšanos. Kāposti dodami sevišķi spalvu mešanas laikā.

Zaļbarība. Vistas ēd arī zāli — virzas pumpurus, āboliņu, lucernu, sakņu lapas, salātus un pat nātras. Šos augus tās ēd kā zaļus, tā arī sakaltētus un sasmalcinātus un piejauktus pie mīkstbarības.

Bez tam putniem jādod siena smalkumi, kuŗus iebeŗ kādā kastē, lai vistas ēd, cik grib. Putnus var uzskatīt par visa ēdējiem, tāpēc tie neatsakās arī no gaļas — tā ir bagāta olbaltumvielām un veicina dēšanu. Atturīgākās no gaļas ir zosis.

Piensaimniecības produkti — piens, vājpiens, rūgušpiens un biezpiens, kā putnu barība ļoti ieteicama, piejaucot pie mīkstbarības. Tie veicina barības sagremošanu, veicina nobaŗošanos, kā arī izsarga putnus no dažādām slimībām, jo piens, kā mēs zinām, ir veselīgs un vītāmīniem bagāts barības līdzeklis.

No minerālvielām putniem jādod kaļķa barība. To var pasniegt ar plūdināto krītu, sadauzītiem kauliem, gliemežvākiem, olu čaumalām un pat vēža čaulām, tās smalki sadauzot. Tās pastāvīgi jātur kādā traukā, lai vistas ēd, cik grib.

Vītāmīni jeb barības papildvielas, tāpat kā citiem dzīvniekiem, arī vistām ir sevišķi nepieciešami. Kā izmēģinājumos noskaidrots — viens no galveniem putnu slimību cēloņiem ir vītāmīnu trūkums barībā, jo caur to rodas traucējumi vielu maiņas procesā. Tāpēc vistu barībai ieteicams piejaukt vītāmīniem bagātus barības līdzekļus, piemēram:

A vītāmīniem bagāti graudi, kāposti, āboliņš u. c. Ja šī vītāmīna barībā trūkst, vistas slimo ar t. s. „acu slimību".

B vītāmīni atrodas pienā, gaļā, zāļaugos u. c. Šī vītāmīna trūkums rada muskuļu krampjus.

D vītāmīni atrodas zivju eļļā, pienā u. c., un pasarga no rachita (kaulu trausluma).

Reizē ar pastiprinātu ēdināšanu jāpagarina arī ziemas diena — dedzinot kūtī gaišu lampu apm. no 5 rītā un vakarā līdz plkst. 8—9. Tas jūtami veicina dējību.

Ikdienas vistu barošanā var pieņemt šādu kārtību.

No rīta dod mīkstbarību, kas pagatavota no vārītiem kartupeļiem, kviešu klijām, vājpiena, āboliņa smalkumiem, gaļas jeb asinsmiltiem, sojas raušiem, plūdinātā krīta, lopbarības kaļķa, ogles un zivju eļļas. Visu šo barību kārtīgi izjauc, kamēr tā kļūst viegli drupana. Pusdienas reizē — graudi, kāposti un sakņaugi. Vakarā — graudi. Ja visu mīkstbarības daudzumu uz reizi neizēd, tad var dot uz divām reizēm, t. i. rītā un pusdienā, lai mīkstbarība nesaskābtu. Graudus var bērt arī pakaišos, lai, tos uzmeklējot, vistām būtu nodarbošanās un nepieciešamās kustības, kas veicina veselību. Ziemā ieteicams dot diedzētus graudus ar asniem, kas atstāj labu iespaidu uz vistu organismu un veicina dējību.

Pēc dažu putnkopju aprēķiniem barības vielu daudzumi dienā 40 vistām varētu būt šādi:

1,5 kg auzu,
0,5 „ kviešu,
0,5 „ zirņu,
0,5 „ miežu,
0,6 „ kviešu kliju,
2,0 „ kartupeļu,
0,6 „ gaļas jeb asinsmiltu,
0,4 „ sojas raušu,
0,2 „ āboliņa smalkumu,
0,5—1 kg vājpiena
0,5 „ galviņu kāpostu,
2,0 „ runkuļu,
50 g zivju eļļas,
50 „ barības kaļķa,
40 „ ogles,
60 „ plūdināta krīta

10,0 kg jeb 250 g uz 1 vistu.

Šeit sacīto ievērojot un izpildot, mēs gūsim daudz lielākus panākumus vistkopībā, kā pašreizējos apstākļos, un tas mazpulku dalībniekiem sevišķi jāievēro, jo taisni viņiem jāsāk plašākā mērogā celt mūsu putnkopība.

Govju slaukšana

Agr. L. SKRODELS, L. Ū. priv. docente

Lai varētu pareizi slaukt, slaucējam jāpārzina arī govs tesmeņa uzbūve un visas tās norises tesmenī, ar ko saistīta piena ražošana un piena izvadīšana no piena dziedzeņa.

Normāls govs tesmens sastāv no 4 daļām — ceturkšņiem. Katram ceturksnim atbilst savs piena dziedzeris un piena izvadkanālu ieslēdzējs pups. Maziem pupiņiem maza nozīme, jo to piena dziedzeņi maz attīstīti un pa lielākai daļai nedarbīgi, vai arī tie izdod niecīgus piena daudzumus.

Tesmens sedzēja āda bagāta sviedru un tauku dziedzerīšiem un apaugusi mīkstām spalvām, kas siltās kūtīs un vasarā īsas, bet aukstās kūtīs un pie biežas tesmens slapināšanas garas.

Tesmens ādas rieva ar attiecīgu starpsienu gareniski dala tesmeni divās daļās: labajā un kreisajā tesmens pusē. Tesmens vienas puses ceturkšņu audu nodalījums no ārienes nav saskatāms. Zem ādas tesmeni pārklāj vairākas audu kārtas, kas kopā ar tesmens saitēm veido tesmens galveno piestiprināšanas aparātu. Bez tam stiegrainā segu plēve, pāriedama dziedzeņa audos, uztur tos zināmā stāvoklī. Tesmens vienas puses dziedzeņus apņem tauku un savienotāju audu slānis, no kā uz dziedzeņa iekšieni iet saišķu audi ar asins vadiem, nervu un muskuļu šūnām. Saišķu audi, iespiezdamies starp dziedzeņa audiem, sadala tos daļās un daļiņās.

Piena dziedzeņa daļiņas jeb alveolas ir iegareni pūslīši, kas lielā skaitā pieslēgti līkumotiem, ļoti sīkiem kanālīšiem, kopā ar to veidojot dziedzeņu audu daļu. Sīkie piena kanālīši savienojas arvien lielākos piena kanālīšos un beidzot satek caur 8—12 vadu kanāliem piena cisternā jeb krātuvē (sk. 1. zīm.).

Piena cisterna jeb krātuve atrodas pupu pamata rajonā, un tai nav noteiktas formas. Ar saviem padziļinājumiem cisterna var iespiesties dziļi dziedzerī un aizņemt gandrīz līdz galam pupa iekšie-

1. zīm. Tesmens schēmatiskais zīmējums

2. zīm. Piena alveolas darbojoties un miera stāvoklī

ni. Uz pupa galu cisterna pamazām sašaurinās, pārejot šaurā, gareniski krokotā kanālā, kuŗš pupa galā noslēdzas ar riņķveidīgu muskuli.

Piena dziedzeŗa svarīgākā daļa — piena alveolas no iekšpuses izklātas ar piena ražotājām šūniņām (2. zīm.). Piena ražotājas šūniņas izejvielas ņem no asinīm un pienu izdala alveolu telpā. No alveolām piens ieplūst sīkos kanālīšos un turas tajos tāpat kā ūdens sūkļa sīkās ejās, ieplūzdams lielos piena vados un cisternā.

Piena ražošana tesmenī norit kā slaukšanas laikā, tā arī slaukšanas starplaikā un visstraujāk īsi pēc govs izslaukšanas, kad tesmenim pastiprināti pieplūst asinis. Piena ražošana notiek tik ilgi, kamēr piens nav aizpildījis visa piena dziedzeŗa alveolas, sīkos kanālīšus, lielākos vadus un pat cisternu, un to, cik vien iespējams izplētis. Reizē ar tesmens izplēšanu ceļas piena spiediens tesmenī, un, ja sasniegts noteikts spiediena augstums, piena ražošana apstājas. Ilgākā slaukšanas starplaikā piens no dziedzeŗa var sākt uzsūkties atpakaļ asinīs.

No piena cisternas un lieliem vadiem piens bez tesmens muskuļu līdzdarbības var ieplūst pupa kanālā un slaucējs var viegli to izslaukt, bet sīkos kanālīšos un alveolās palikušo pienu var iegūt tikai ar paša piena dziedzeŗa muskuļu un nervu šūnu līdzdalību. Ja, nervus kairinot, saraujas alveolas aptveŗošās muskuļu šūnas, piens no alveolām un sīkiem kanālīšiem izspiežas lielākos vados un nonāk cisternā un pupa kanālā — govs uzriet. Uzrietēšana cieši saistīta ar nervu darbību, un tāpēc viss tas, kas veicina govs labsajūtu, veicina arī ātru uzrietēšanu un pilnīgu piena atdošanu. Nepilnīgi dziedzeŗa muskuļiem saraujoties, govs riet lēni, pienu var izslaukt tikai ar pārtraukumiem, nepilnām, mazām strūklām, izslaukums pie tādas slaukšanas ir mazs un piena tauku saturs zems.

Parasti pēc uzrietēšanas tesmens muskuļi atrodas spraiguma stāvoklī tik ilgi, kamēr govs izslaukta. Lēni un ilgi slaucot, tie var atslābt, kamēr viss piens no tesmens vēl nav izslaukts. Priekšlaicīgi dziedzeŗa muskuļi var atslābt arī pie sāpīgas, govij nepatīkamas slaukšanas, pie rupjas, nesaudzīgas apiešanās ar govi un pie govs uztraukuma. Reiz izrietējušu govi vienā slaukšanas reizē reti kad izdodas no jauna uzrietināt. Pie govs izrietēšanas ne tikai apstājas piena izvadīšana no dziedzeŗa audiem uz cisternu un lieliem vadiem, bet arī cisternā un lielos vados esošais piens var iesūkties atpakaļ dziedzeŗa sīkos kanālīšos, no kā to pat ar rūpīgāko masāžu nevar ievadīt pupa kanālā.

Pie izrietēšanas tesmenī palikušais piens tāpat kā pie nepilnīgas izslaukšanas atstātais, nav pilnīgi atgūstams nākošās slaukšanas reizēs. Pierādīts, ka šis piens aiztur piena rašanos dziedzerī un veicina strauju izslaukumu mazināšanos.

Kuŗa būs veiklāka?

Astotais darbības gads

(No 1937. g. 1. apr. līdz 1938. g. 1. apr.)

Mazpulku darbība arvien turpina paplašināties. Pārskata gadā sevišķu ievērību guva mazpulku nometnes, kurās piedalījās 31,8% no visiem mazpulku dalībniekiem. Nometnes palīdz dalībniekos radīt ciešāku kopības un vienības garu, kā arī paceļ darba prieku un nostiprina disciplīnu. Nometnēs un arī atsevišķos mazpulkos nācis klāt jauns nodarbību veids: šaušana ar mazkalibra šautenēm. Tas atradis dalībniekos lielu atsaucību, un līdz pārskata gada beigām mazpulki bija iegādājušies jau 500 mazkalibra šautenes savā īpašumā nodarbībām savās sanāksmēs. Mazpulku skaits sevišķi pavairojies Latgalē un tamdēļ noorganizēts, sākot ar 1938. g. 1. janvāri, jauns mazpulku novads: Abrenes (Jaunlatgales).

Pārkata gada sākumā darbojās 946 mazpulki ar 26.809 dalībniekiem. Pirms vasaras darbu sākšanas līdz 1937. g. 15. maijam tika noorganizēti vēl 102 jauni mazpulki:

1937. gada vasarā LLK vadībā aktīvi darbojās 1042 mazpulki ar 32.466 dalībniekiem.

18. Vestienas, 47. Gaviezes, 62. Planīcas, 107. Valkas mājturības, 146. Ciblas I, 173. Tereku, 204. Bondāru, 212. Lēdurgas-Aijāžu, 224. Ērgļu-Katrīnas, 308. Auru, 314. Zaļenieku II, 316. Elejas, 322. Auru-Abguldes, 344. Zaļenieku ģimnazijas, 354. Tervidānes, 358. Iecavas II, 401. Drustu II, 424. Rīgas I poļu, 445. Kalsnavas-Gribēnu, 452. Kārsavas II, 530. Saukas-Dešu, 565. Putānu, 607. Neretas-Riekstiņu, 609. Rītes-Ilzu, 611. Mazzalves, 635. Raudas „Rīts", 642. Jaungulbenes-Gulbīšu, 700. Saukas-Dzērves, 732. Bruknas, 754. Līvānu „Vārpa", 758. Jaunlatgales II, 794. Pāles-Segruma, 798. Rīgas pilsētas 6. vakara pamatskolas, 800. Liepenes, 801. Lejasciema, 804. Pokrovas un 813. Ventspils pilsētas mazpulks bija likvidēti vai apvienoti ar pārējiem.

Pa atsevišķiem apgabaliem mazpulki sadalījās šādi:

Rīgā un Rīgas jūrmalā	68
Vidzemē	305
Zemgalē	230
Kurzemē	170
Latgalē	269

Visi 1042 mazpulki pārskata gada vasarā apstrādājuši pavisam 234,8 ha zemes, audzējot dažādas saknes un dārzājus (tomātus, gurķus, kāpostus, burkānus u. c.), lopbarības sakņaugus, cukurbietes, kartupeļus, ārstniecības augus, dārzāju sēklas, augļu kokus, ogulājus, labības un pļavu kultūrzāles sēklai.

Dažādas kultūras mazpulku dalībnieki audzēja ar sevišķi labām sekmēm, un vidējās caurmēra ražas ievāktas šādas (kv/ha): lopbarības bietes — 729, cukurbietes — 300,4, kartupeļi — 294,5, kāposti — 495,1, burkāni — 409,3, sīpoli — 101,8, cigoriņi — 165,9, pļavu auzene sēklai — 4,93, saules puķu sēklas — 39,1, sausi kumelīšu ziedi — 5,9.

Arī ražojumu pašizmaksa mazpulku dalībniekiem ļoti maza, tā, piem., lopbarības bietēm — 0,64 sant. kg., cukurbietēm — 1,85 sant. kg., kartupeļiem — 1,75 sant. kg., kāpostiem — 1,46 sant. kg., burkāniem — 1,66 sant. kg., sīpoliem — 12,03 sant. kg., cigoriņiem — 4,79 sant. kg., pļavu auzenei — 82,22 sant. kg.

Visu mazpulku ražojumu kopvērtība ir Ls 256.362,90, izdevumi Ls 82.032,79 un kopējā peļņa Ls 174.330,11.

Pārskata gadā nodibinātas mājsaimniecības sekcijas pie 200 mazpulkiem. Kopā ar iepriekšējām, mājsaimniecības sekciju skaits ir 488, ar 5252 dalībniecēm. Rokdarbu nozarē no tām darbojās 60%, ēdienu gatavošanā 30% un mājas kopšanā 10%. Mazpulku mājsaimniecības sekciju vadītājām noturēti kursi ornamentikā, krāsu mācībā un mājsaimniecības metodikā — Rēzeknē, Rīgā, Gulbenē, Liepājā, Zilupē, Ogrē, Daugavpilī, Rūjienā, Krustpilī, Kuldīgā; ēdienu gatavošanas un rokdarbu kursi Liepājā, saimniecības technoloģijā Krustpilī un Ventspilī. Kursus apmeklējušas 534 vadītājas.

Pārskata gadā pārlabota „Rokdarbu grāmatvedība mazpulku dalībniecēm"

un „Ēdienu gatavošanas grāmatvedība mazpulku dalībniecēm". No jauna iespiesta „Mājas kopšanas praktisko darbu burtnīca".

Visās rajonu un novadu nometnēs notikušas adītāju sacensības, un 1937. g. 4. septembrī Jelgavā sacensības valsts mērogā (piedaloties 46 dalībniecēm).

1937. g. vasarā darbojās sulu pārstrādāšanas aparāti 9 mazpulkos, apstrādājot 12.289 kg augļu, iegūstot 6.179 l sulas.

Viestura piemiņas pilī Jelgavā sarīkoti 4 aušanas kursi, kuŗos piedalījušās 40 mazpulku dalībnieces (Talsu-Ventspils novada — 12, Jēkabpils novada — 9, Valkas-Valmieras novada — 8, un Daugavpils novada — 11).

Pārskata gadā sevišķa vērība piegriezta mājsaimniecības propagandai mazpulkos, un dažādās amatniecības nozarēs noturēti 85 kursi, kuŗos piedalījušies 1995 dalībnieki.

Kursi sadalās:	Mazpulki	Dalībnieki
Galdniecībā	33	613
Ādas darbos	18	368
Dzintara slīpēšanā	10	175
Pinumu darbos	5	97
Kokļu gatavošanā	1	13
Standartiesaiņojumu gatavoš.	17	714
Galdniecības sekciju vadītāj.	1	15
Kopā	85	1995

Īpatnēji ir galdniecības sekciju vadītāju kursi, kuŗos 15 vecākus (16—20 g. v.) mazpulku dalībniekus apmācīja 12 dienas pēc īpašas programmas, lai tie savos mazpulkos varētu būt par citu dalībnieku apmācītājiem, resp. sekciju vadītājiem un tā veiksmīgāk varētu apmācīt visus mazpulku dalībniekus.

Lai amatniecību sekmīgāk ievadītu, mazpulkos ir noorganizētas īpašas amatniecības sekcijas un amatniecība sadalīta pa nozarēm. Nozares savukārt sadalītas posmos. Katru gadu amatniecības sekcijas dalībnieki var strādāt vienā posmā.

Amatniecības sekcijas darbojas 13 mazpulkos.

Skalu sagatavošana augļu standartiesaiņojumiem

Strauji pieaugusi interese par lopkopību. Pārskata gadā pie 231 mazpulka darbojās lopkopības sekcijas ar 1825 dalībniekiem (iepriekšējā gadā 130 sekcijas ar 814 dalībniekiem). Mazpulku dalībnieki kopā audzēja 244 kumeļus, 706 telītes, 76 aitas un 3457 putnus. Ierīkotas no jauna 52 trušu audzētavas, ar pagājušā gadā noorganizētām darbojās kopā 66 audzētavas. Iegādāti no jauna 120 sugas truši par Ls 1376,—, no šīs summas 52% segti no LLK Lopkopības veicināšanas fonda summām. Ar dzīvnieku audzēšanu nodarbojās arī tajos mazpulkos, kur sekcijas vēl nav nodibinātas, kas liecina par dalībnieku rosību un interešu aploka paplašināšanos.

Lai uzlabotu vistu materiālu mūsu zemē, bet īpaši mazpulku dalībnieku saimniecībās, LLK piedāvāja ziemā mazpulkiem tīrsugas gailīšus par Ls 0,50 gab., atlikušo gailīšu vērtību (75%) sedzot no Lopkopības veicināšanas fonda līdzekļiem. Uz šo piedāvājumu mazpulki atsaukušies necerēti kupli, pieprasīdami pavisam 4400 tīrasiņu gailīšus.

Daudzi mazpulku labvēļi, gribēdami veicināt mazpulku darbu lopkopībā, dāvinājuši mazpulkiem tīrasiņu telītes.

Mazpulku dalībnieki nodarbojās arī ar savvaļas ārstniecības augu ievākšanu un T. L. M. drogu noliktavai pārdevuši pārskata gadā 4782 kg par Ls 5398,60.

1937. gada pavasarī, sākot lauku darbus, visiem mazpulkiem deva vajadzīgos norādījumus LLK mazpulku inspektori,

Arī mazajiem jāmācās lielo darbi

pārējie agronomiskie darbinieki un lauksaimniecības skolu skolotāji. Mazpulku instruēšana un pārraudzīšana visā Latvijā sadalīta 13 novados: 1) Rīgas-Cēsu, 2) Valkas-Valmieras, 3) Gulbenes, 4) Rēzeknes, 5) Daugavpils, 6) Jēkabpils, 7) Jelgavas, 8) Talsu-Ventspils, 9) Liepājas, 10) Kuldīgas, 11) Rīgas pilsētas, 12) Daugavas un 13) Abrenes (Jaunlatgales — sākot ar 1938. g. 1. janvāri). Katrā novadā darbojās viens mazpulku inspektors. Bez tam vasarā darbojās 8 inspektoru praktikanti-instruktori. Pārskata gada vasarā mazpulku inspektori un viņu praktikanti ir apmeklējuši mazpulkus 1497 reizes, pārbaudījuši darbību un devuši vajadzīgos aizrādījumus turpmākam darbam. Pavisam apmeklētas 2864 saimniecības.

Pārskata gadā sacensības valsts nērogā aršanā, adīšanā un zemes rakšanā-rijolēšanā notika 4. septembrī Jelgavā. Sacensībās piedalījās 28 labākie arāji, 46 labākās adītājas no visiem mazpulku novadiem un 11 labākie zemes racēji-rijolētāji no Rīgas pilsētas un Liepājas novadiem. Valsts sacensībās galvenās balvas ieguva:

Evalds Lazdiņš, 710. Biržu-Muižgala mazpulkā — Valsts Prezidenta Dr. **K. Ulmaņa** balvu — zelta kabatas pulksteni.

Jānis Ākis, 34. Plāņu mazpulkā — Zemkopības ministra **J. Birznieka** balvu — sudraba kabatas pulksteni.

Voldemārs Vārpiņš, 217. Pampaļu mazpulkā —LLK priekšsēdētāja **R. Dzērves** balvu — galda pulksteni.

Arveds Paegle, 2. Umpārtes mazpulkā, Jānis Matvejevs, 347. Birznieku mazpulkā, Arnolds Zemītis, 43. Aiviekstes mazpulkā, Valentīns Kalniņš, 16. Praulienas mazpulkā, Raimonds Ābele, 281. Sīpeles-Lustes mazpulkā.

Zemes racēji:
Jānis Mirkšs, 823. Bulduru mazpulkā — LLK priekšsēdētāja balvu — sudraba kabatas pulksteni
Leons Lazdiņš, 483. Pleskodāles mazpulkā,
Jānis Imands, 572. Rīgas skolotāju institūta mazpulkā.

Adītājas:
Helena Gerčāne, 95. Kūrmales mazpulkā — Valsts Prezidenta balvu — zelta rokas pulksteni,
Milija Sproģe, 32. Vaives mazpulkā — Zemkopības ministra balvu — sudraba rokas pulksteni,
Velta Stanke, 641. Daukstes mazpulkā — LLK priekšsēdētāja balvu — kristalla augļu trauku,
S. Kalna, 618. Rīgas pilsētas II ģimnazijas mazpulkā,
M. Poriete, 838. Viļa Olava mazpulkā,
E. Logina, 255. Upītes mazpulkā,
V. Sūniņa, 1067. Talsu ģimnazijas mazpulkā,
A. Pērnava, 940. Jēkabpils mazpulkā,
I. Kumsāra, 16. Praulienas mazpulkā.

Atsevišķos mazpulkos notikušas 1065 sacensības aršanā, adīšanā, govju slaukšanā, šaušanā un pieccīņas.

Ilgstošās pieccīņās sacenšas 232 dalībnieki, no kuŗiem 11 darbus jau nobeiguši.

Pārskata gadā mazpulki piedalījušies meža dienās saziņā ar vietējām meža dienu komitejām. 1989 vietās 23.303 dalībnieki iestādījuši 167.044 kokus, 29.698 krūmus, ierīkojuši dzīvžogus 24.722 m gaŗumā, apmežojuši 77,98 ha nederīgu zemju, ierīkojuši 133 kokaudzētavas un 93 ziemciešu puķu un krāšņumkrūmu audzētavas.

LLK Mājturības nodaļas rīkotā Spodrības nedēļā piedalījās 22.577 mazpulku dalībnieki 1861 vietā.

2-gadīgās lauksaimniecības skolas, tāpat kā iepriekšējā gadā, agronomiskā pārraudzībā bija ņēmušas 5 tuvākos mazpulkus.

Pārskata gadā Latvijas Piensaimniecības Centrālās Savienības izsludinātā sacensībā dzelzs lūžņu vākšanā visi mazpulki kopā savākuši 486.139 kg lūžņu par apm. Ls 30.000,—. Par centīgu lūžņu vākšanu piešķirtas I godalgas: 696. Eglaines mazpulkam, J. Blomam — 72. Grostonas mazpulkā, V. Dobrovičam —

261. Laidzes mazpulkā un A. Mironovičam — 382. Indras mazpulkā. Bez tam godalgoti vēl 393. Rūjienas draudžu mazpulks un 10 dažādu mazpulku dalībnieki.

Mazpulki arī piedalījušies biroja „Slāpeklis" izsludinātā sacensībā „Vai, mēslojot ar kaļķa salpetri, samazinās ražošanas pašizmaksa, un kādā mērā?". 1 godalga piešķirta 527. Ķesterciema mazpulkam, bez tam vēl godalgoti 19 mazpulki.

Pārskata gadā 88 mazpulkos, saziņā ar Z. M. meteoroloģisko biroju, izdarīti meteoroloģiski novērojumi. Par sekmīgu laika ziņu ievākšanu balvas piešķirtas 27 mazpulkiem un 16 atsevišķiem mazpulku dalībniekiem.

Uz mazpulku nozares ieteikumu mazpulku dalībnieku ģimenēs ir pieņemti pa vasaru 410 trūcīgo pilsētnieku bērni, kurus izsūtīja Tautas labklājības ministrija un slimo kases.

Vasaras laikā sarīkotas 106 mazpulku nometnes, 3—5 dienas garas, visos novados. Nometnēs piedalījušies 10.333 dal. Nometnēs dalībnieki apmācīti ierindas mācībā, iepazīstināti ar jauniem darba paņēmieniem mājsaimniecībā un laukkopībā, izvestas adīšanas un aršanas sacensības, kā arī doti aizrādījumi pasīvā gaisa aizsardzībā un šaušanā ar mazkalibra šautenēm. Nometnēs vaļas brīžos mācītas tautiskas dejas un rotaļas.

Pārskata gadā noturēti mazpulku diženo pārbaudījumi un mazpulku diženā pakāpē iecelti 108 dalībnieki.

Par mazpulku līdumniekiem izraudzīti:

4. Jaungulbenes mazpulkā — Ādolfs Kanaviņš.
27. Mārupes un 824. II Rīgas valsts ģimnazijas mazpulkā — Lilija Ābelīte.
38. Alšvangas mazpulkā — Antons Pūris.
59. Biržu mazpulkā — Voldemārs Pupēns.
63. Burtnieku mazpulkā — Alberts Muižnieks.
740. Viļakas-Slabadas mazpulkā — Edvins Polks.

Katrs diženais godalgai saņēma Ls 25,—, katrs līdumnieks Ls 100,—.

Pārskata gada rudenī mazpulki noturēja savas kārtējās ražojumu apskates, kurās centīgākos dalībniekus godalgoja. Pavisam notikušas 985 apskates. Godalgās izsniegtas lauksaimniecības un patriotiska satura grāmatas un dažādi darba rīki un piederumi.

1937. g. 5. septembrī 3. Vispārējo pļaujassvētku laikā 593 mazpulku vadītāji nodeva svinīgo solījumu, ko pieņēma Mazpulku Virsvadonis, Valsts un Ministru Prezidents **Dr. K. Ulmanis**.

Pārskata gadā mazpulki piedalījušies ar karogiem, goda ierindās, un par kārtībniekiem Vislatvijas zemnieku dienās 24. un 25. aprīlī Rīgā, 14. maija jaunatnes pausmē Rīgā un 3. Pļaujassvētkos Jelgavā. Pārskata gada 4. aprīlī Rīgā, Nācionālā Operā Rīgas pilsētas novada mazpulki sarīkoja mazpulku rītu, kura atlikumu nodeva Uzvaras laukuma izbūvei un kara aviācijas fondam. Bērnu svētkos 13. jūnijā Rīgā un Jelgavā, tāpat darba svētkos 25. jūlijā mazpulki piedalījās ar saviem īpatnējiem mazpulku novietņiem un saistīja svētku apmeklētāju ievērību. Mazpulki ar saviem izstādījumiem (mājsaimniecības ražojumiem, amatniecības darbiem, laukaugu kutūrām un sugas dzīvniekiem) piedalījās Zemgales apgabala izstādē Jelgavā, I sēklu, labības un pārstrādājumu izstādē Rīgā un rajona izstādē Strenčos.

Mazpulku dalībnieku vidū propagandēta valsts karoga izlikšana lauku sētās, paceļot tos mastā, un pārskata gada beigās jau 6325 mazpulku dalībnieku vecāku sētās plīvoja karogi mastos.

Pārskata gadā 12 mazpulkos ir noorganizēti pūtēju orķestri,— 28 mazpulkos literāriskās sekcijas, 11 — drāmatiskās, 23 — mūzikas un 2 — mākslas sekcijas.

Mazpulki sarīkojuši 889 ekskursijas ar kopējo dalībnieku skaitu — 12.858.

1937. gada vasarā noturēti 2 mazpulku vadītāju kursi — 5 dienas ilga vadītāju nometne Rīgas pilsētas novada mazpulku vadītājiem mazpulku mītnē Saules dārzā, Rīgā, un Jelgavas novada mazpulku vadītājiem — Svētē. Kursus beiguši 85 mazpulku vadītāji.

Vadītāju sagatavošanai izdots žurnāls „Vadītājs" — 6 numuri á 2000 eksemplāros, papildinot tā saturu un pieskaņojot to mazpulku darba ritmam. Žurnāla atbildīgais redaktors — ideoloģijas un propagandas nozares vadītājs Arnolds Lūsis. Redaktors — inspektors Belizārs Radziņš.

Mazpulku nozares dalībnieki pārskata gadā noturējuši 692 priekšlasījumus par mazpulku darbību, nozīmi un jaunatnes audzināšanu, kuŗos piedalījušies 101.369 klausītāji.

Atsevišķiem mazpulkiem sarīkoti dažādi kursi: 85 mājas amatniecībā ar 1995 dalībniekiem, 140 tautisko deju kursi ar 11.614 dalībniekiem, 50 mājturības un rokdarbu kursi ar 783 dalībniekiem, 5 mājas apkārtnes izdaiļošanā ar 107 dalībniekiem. Nozares darbinieki radiofonā nolasījuši 8 priekšlasījumus.

Kā periodisks izdevums turpināts „Mazpulks". „Mazpulka" atbildīgais redaktors ir LLK priekšsēdētājs Rūdolfs Dzērve, redakcijas locekļi: Ausma Roga un agr. Kārlis Ķirsis. „Mazpulks" iespiests un izplatīts 27.000 eks., bet, sākot ar 1938. g. 1. janvāri, 32.000 eks.

Visu mazpulku darbības saskaņošanai pārskata gadā noturētas 4 mazpulku inspektoru apspriedes un sarīkota mazpulku inspektoru nometne Rīgā, Saules dārzā no 7.—10. jūnijam, kur inspektori iepazīstināti ar nometņu techniku un vadību.

Katrā novadā inspektora vadībā noturētas vairākas vadītāju apspriedes, sapulcinot pa 2—3 agronomisko rajonu vadītājus, kur nozares vadītājs un nozares speciālisti snieguši norādījumus mazpulku darba turpmākai izveidošanai. Apspriedēs piedalījušies arī tautskolu inspektori, vietējo pašvaldību un aizsargu pulku pārstāvji. Pavisam notikušas 68 vadītāju apspriedes.

Pārskata gadā uz mazpulku nozares ierosinājumu Latvijas Nācionālais teātris, Latvijas Nācionālā opera un Dailes teātris ir atļāvis mazpulku vadītājiem apmeklēt parastās izrādes, maksājot puscenas. Mazpulku vadītājiem Satiksmes ministrs ir atļāvis ar 3. klases dzelzceļa biļeti braukt 2. klasē, līdzīgi aizsargu organizācijas komandieriem. Visiem vadītājiem arī dotas tiesības turēt mazkalibra šautenes uz vadītāja apliecības pamata bez īpašas ieroču atļaujas un bez nodokļu maksas.

Sākot ar 1937. g. 1. novembri, atjaunota jaunu mazpulku dibināšana un reģistrēšana, un līdz pārskata gada beigām no jauna noorganizēti vēl 18 mazpulki.

Kopā visā Latvijā pārskata gada beigās darbojās 1055 mazpulki ar 34.711 dalībniekiem, no tiem 7438 ir iegādājušies pilnu formas tērpu.

18. Vestienas, 47. Gaviezes, 62. Planīcas, 107. Valkas mājturības, 173. Tereku, 204. Bondaru, 212. Lēdurgas-Aijāžu, 224. Ērgļu-Katrīnas, 308. Auru, 314. Zaļenieku II, 316. Elejas, 322. Auru-Abgulde, 344. Zaļenieku ģimnazijas, 354. Tervidānes, 358. Iecavas II, 401. Drustu II, 424. Rīgas I poļu, 445. Kalsnavas-Gribēnu, 452. Kārsavas II, 523. Krusta baznīcas, 530. Saukas-Dešu, 505. Putānu, 607. Neretas-Riekstiņu, 609. Rītes-Ilzu, 611. Mazzalves, 635. Raudas „Rīts", 642. Jaungulbenes-Gulbīšu, 700. Saukas-Dzērves, 719. Jaunpils II, 732. Bruknas, 754. Līvānu „Vārpa", 758. Jaunlatgales II, 764. Bērtuļu, 775. Ozupīnes, 794. Pāles-Segruma, 798. Rīgas pilsētas 6. vakara pamatskolas, 800. Liepenes, 801. Lejasciema, 804. Pokrovas, 813. Ventspils pilsētas, 913. Bērzciema un 920. Ludzas II mazpulks likvidēts vai apvienots ar pārējiem.

Apm. 80% mazpulku dalībnieku nodarbojās ar laukkopību un sakņkopību, pārējie ar dažādiem lauksaimniecības pētīšanas u. c. uzdevumiem. Vajadzīgo zemi piešķīra vecāki, privātas personas — lauksaimnieki, biedrības un pilsētas. 95% mazpulku darbojās pie pamatskolām, 5% pie ģimnazijām un dažādām biedrībām. Ar retiem izņēmumiem visi mazpulku vadītāji ir skolotāji. Mazpulku dalībnieku skaitā 79,6% ir skolnieku un 20,4% skolu beigušo.

Vēl par krāsošanas darbiem

J. ĀDAMSONS

Lai eļļas krāsojumi būtu glīti un izturīgi, jāievēro šādi pamatnoteikumi:

1) Jālieto pirmklasīgs materiāls (kā krāsas, tā saistvielas un instrumenti jāiegādājas solīdā fabrikā).

2) Labi jāsagatavo un jānotīra pamats. (Ja pamats būs gludāks, labāki sagatavots un tīrs, krāsojums būs glītāks un izturīgāks.)

3) Apakšā jāliek vājš paotējums, virsū trekns. (Paotējums nekad nedrīkst būt treknāks kā pati krāsa, citādi krāsojums plaisās un lobīsies nost.)

4) Neuztriept pārāk biezu krāsas kārtu. (Krāsu uztriepjot pārāk biezu, tā nedēļām ilgi žūst, jo uzvelkas plēve, kas aizkavē skābekļa piekļūšanu. Uz bieza krāsojuma uzliekot vēl otru, radīsies krokains un atlupis krāsojums. Jākrāso 3—4 un vairākas reizes, vienmēr uzziežot plānu krāsas kārtu.)

5) Netriept otru kārtu, kamēr pirmā vēl nav pilnīgi nožuvusi. (Pirmam krāsojumam jābūt labi nožuvušam un tīram, tik tad var triept nākošo. Ja krāsu triepj uz nenožuvuša pamata, tad sekas būs tādas pašas, kā krāsojot ar biezu krāsu.)

6) Nekad nemēģināt krāsojuma virsmas nelīdzenumus izlīdzināt ar biezāku krāsas triepumu. (Krāsojums kļūs viļņains un plankumains.)

7) Taupāt sikatīvu. (Sikatīvs krāsu padara trauslu, tā samazinādams krāsas izturību.)

8) Apbruņoties ar pacietību. (Steigties ar krāsošanu nevar, cietīsim materiālus zaudējumus, kā arī laiks būs nevajadzīgi izšķiests. Ievērojot šos pamatnoteikumus, mēs izvairīsimies no daudziem pārsteigumiem un uzlabosim sava darba kvalitāti. Kā katram, tā arī krāsošanas darbam nepieciešama prasme, ievingrināšanās. Visizdevīgāki krāsošanu mācīties grīdas krāsojot, jo tās ir vienkāršāk krāsot, kā skapīti vai galdu. Krāsu grīdai paši varam sagatavot, tā būs lētāka par gatavu fabrikas ražojumu.)

Sagatavo eļļas sliepni

Kad sliepne nožuvusi, grīdu vēl noslīpē

Grīdas jākrāso katrā saimniecībā un mājā, jo tad dzīvoklis top higiēniskāks, daudz patīkamāks, tiek atvieglota tīrīšana un citu dzīvokļa priekšmetu izturība. Grīdas krāsojumam jābūt izturīgam, tāpēc krāsošanai jāņem labākie materiāli — saistvielas, eļļas. Eļļas krāsas sastāv no okera jeb ķīmiskiem krāsu ziediem, kuŗu saistviela ir pernīca, terpentīns un arī sikatīvs. Nepieciešamie krāsošanas instrumenti un materiāli ir otas, okers jeb ķīmiskās krāsu vie-

Gatavās krāsas dod glītāku krāsojumu, bet iznāk dārgākas

las, pernīca, terpentīns, sikatīvs un skārda trauki krāsu sagatavošanai.

Grīdas sagatavošana krāsošanai.

Grīdas sagatavošanā jāpiegriež liela vērība tīrībai. Jaunbūvēm pirmo gadu grīdu drīkst tikai paotēt, un tas pēc iespējas jādara drīz pēc grīdas ielikšanas, jo paote aizkavē dēļu sasprēgāšanu. Apmēram pēc gada grīdu paotē otru reizi un krāso. Jaunas grīdas un arī tās, kas jau bijušas krāsotas, ja tās nelīdzenas, jānoēvelē un ar rupjāku smilšpapīru jānogludina. Atlūzušie krāsas laukumi ar kasīkli jeb sliepni jānoskrāpē. Vecā krāsa, ja tā izturīga, nebojāta, nav jānokasa. Pilnīgi viss krāsojums jānoņem tad, ja tas kautkā ietekmē jauno krāsu ziedu. Veco krāsu nokodina ar ziepjakmeņa atšķaidījumu.

No grīdas jānotīra putekļi, pēc tam tā kārtīgi jānomazgā ar siltu ūdeni,

Kad pirmais krāsojums nožuvis, krāso otru reizi

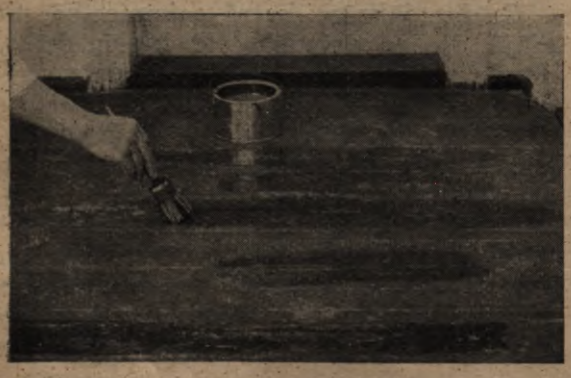

kam pieliek zaļās ziepes, sodu vai „Borsilu". Pēc pirmās mazgāšanas grīda jāmazgā otrreiz ar remdenu ūdeni, kam pielīets nedaudz etiķa, lai noņemtu pilnīgi visas ziepju paliekas. Ja grīda ir vaskota (bonēta), tad pirms mazgāšanas tā rūpīgi jānotīra ar terpentīnu. Kad nomazgātā grīda labi nožuvusi, tā jāpaotē. Paoti sagatavo no pernīcas, okera un svina baltuma. Ja pernīca stipri bieza, var atšķaidīt ar terpentīnu, ņemot uz 4 daļām pernīcas 1 daļu terpentīna. Paotei ņem: 1kg pernīcas, 50 g okera un 50 g svina baltuma. Jaunām priežu un egļu grīdām zaru un citas sveķainās vietas jāieziež ar spirta laku, kas aiztur sveķu iztecēšanu. Jaunās grīdas pilnīgi jāpaotē, krāsotām tik tās vietas, kas nodilušas (baltas), noēvelētas vai ar skrāpekli nokasītas. Jāraugās, lai paotējums labi iesūktos kokā, nenotecētu un nespīdētu. Paotējumam pēc nožūšanas jābūt nespīdīgam, bet drusku asam, ko ar 1½ mm smilšpapīru noslīpē. Kad paote pilnīgi izžuvusi, grīda jāsliepnē.

Ir eļļas un līmes sliepnes. 1) Eļļas sliepni pagatavojot, krītu sajauc ar pernīcu un nedaudz sikatīva (lai, krāsai nodilstot, nebūtu redzams sliepnējums, sliepni sagatavojot, tai pieliek vēlamo grīdas zieda krāsu) biezā masā, tad ar rokām samīca, vārtot masu krītā, līdz tā vairs nelīp pie rokām.

2) 600 g krīta pieliek 200 g svina baltuma un iejauc apm. 200 g pernīcas (arī kādu ziedu).

Līmes sliepni gatavo šādi: traukā iebeŗ krītu, sajauc ar līmes ūdeni (uz 1 kg krīta ņem 60—70 g līmes) biezā masā, tad uz šādas masas 1 kg pielej 60—70 g pernīcas vai sikatīva (var arī liet uz pusēm). Masai pēc tam pielej tik daudz remdena ūdens, līdz tā lēnām tek no mentes.

Ieteicams sliepnēt divas reizes, tad grīdas krāsojumam pamats būs labi sagatavots. Pirmai sliepnēšanai jālieto eļļas sliepne. Ar to aizziež naglu caurumus, (naglas jāiesit dziļi dēlī) plaisas, dēļu atstarpes un citus bojājumus. Kad sliepne nožuvusi, to noslīpē ar 1½

mm smilšpapīru vai lāvakmeni (bimšteinu), pēc tam sliepnē ar līmes sliepni visu grīdas klaju, jo tā aizpildīs visus palikušos bojājumus. Vēl reiz jāpārslīpē un uzmanīgi jāpaotē, sevišķi tās vietas, kas vairāk noslīpētas. Tā mēs panāksim gludu grīdas virsmu, ko varam krāsot un lakot, nebaidoties par tās izturību un glītumu.

Eļļas krāsu sagatavošana.

Skārda traukā iebeŗ krāsas ziedu (vielu) pielej nedaudz pernīcas un ar menti labi šo biezo masu izmaisa — izjaucot sabiezējumus. Pēc tam pielej vēl pernīcu, terpentīnu un nedaudz sikatīva, labi izmaisa. Tad lej vēl pernīcu tik daudz, līdz krāsa nepārtraukti tek no mentes. Grīdas krāsai lieto apm. šādu sastāvu:

labāko pernīcu (Sausiņa) . .	1000 g
tumšo okeru	900 „
cvina baltumu	50 „
kvēpus	25—30 „
sikatīvu	60— 20 „
terpentīnu	150—200 „
Kopā . .	2.200 g

Ar 1 kilogramu krāsas iespējams nokrāsot 15—16 m² grīdas (vienreiz). Grīdas krāsošanai jālieto paliela saru ota (ieteic. „āža ragu"), krāsa ar platiem krustiskiem vēzieniem jāuztriepj uz grīdas, pie kam pirmajiem un pēdējiem otas vilcieniem jābūt dēļu virzienā. Krāsas kārtai jābūt plānai un visur vienādā biezumā. Ja krāsojums būs par biezu, tad ota slīdēs viegli un gludi. Otai par krāsojumu jāslīd pastingri. Biezas krāsas klājuma nelietderība iepriekš jau aizrādīta. Kad pirmais krāsojums labi nožuvis, tas ir pēc 2—3 dienām, tas jāpārslīpē ar smalku smilšpapīru, jānoslauka un jākrāso otro reizi. Grīdām parasti ar diviem krāsojumiem pietiek. Otrs krāsojums ar paša gatavotām krāsām nocietē pēc 5—6 dienām. Pirms lietošanas šāda grīda labi jānomazgā ar tīru, aukstu ūdeni. Ja krāsojumu grib košu un krāsu vēlas padarīt izturīgāku, tad pēc otras krāsošanas to vēl uzmanīgi paslīpē un nolako ar „Sirius" grīdas laku — pēc tam nomazgā. Traukam, kurā lej laku, tāpat otai, jābūt tīrai, telpai siltai un bez putekļiem. Siriusa grīdas lakai nedrīkst likt nekādas piedevas — bet ja tā ir par biezu, tad jāatšķaida ar labu terpentīnu. Ar 1 kg Siriusa grīdas lakas var nolakot 13—14 m².

Tie, kam grīdas krāsošanai ir vairāk naudas, lai labāk pērk gatavu krāsu, kas iznāk apmēram 50% dārgāka par pašu gatavotu, bet dod nesalīdzināmi glītāku krāsojumu. No gatavām eļļas krāsām varētu minēt „Vita" krāsu un „Latolina" grīdas laku krāsu, kas noteikta 9 ziedos un pilnīgi nocietē jau 12 stundās, nav jābonierē, jo pati krāsa glīti spīd. Atkārtoju, ka krāsas un eļļas jāpērk drošos un solīdos veikalos un tikai labas fabrikas ražojumi, tāpat otām jābūt labām un gatavotām no sariem, jo tikai ar pirmklasīgiem materiāliem un instrumentiem dabūsim glītu un košu darbu.

Kārtība un izturēšanās

L. Ķ.

Kā izturēties pie galda.

Parasti ikdienas darbi liekas tik vienkārši un saprotami, ka par tiem nav vairs jādomā. Klājot galdu vairākas reizes dienā un sēžoties pie tā, šķiet, ka šajā parastajā darbā nevienam nevar rasties nekādi pārpratumi. Un tomēr bieži gadās, ka ēšana ārpus mājas sagādā lielas bažas un rūpes tiem, kas paši savās mājās ir pārāk paviršī un nevērīgi ēšanā. Tāpēc ikvienam vajadzētu jau mājas apstākļos pieradināties pie zināmas kārtības un noteiktības, lai sabiedrībā varētu izturēties brīvi un pareizi. — Vispirms būtu jāievēro galda klāšanas pamatnoteikumi. Mājās klātam galdam

jābūt pārklātam ar tīru galda segu. Ikdienai vispraktiskākā ir vaska drāna. Viesībās vai svinībās galds jāapklāj ar baltu vai arī pašaustu, rakstainu linu galda drānu. Klājot pusdienas galdu, katrai personai jānoliek uz galda ne vairāk kā divi šķīvji. Ja paredzēti vairāki ēdieni, tad pārējos šķīvjus pasniedz katram ēdienam atsevišķi. Vispirms liek lēzeno šķīvi un virs tā zupas šķīvi. Kreisajā pusē no lielā šķīvja var stāvēt maizes šķīvītis, uz kuŗa viesībās noliek salocītu servjeti, kas pirms ēšanas jānoņem, mazliet jāatloka un jāuzklāj uz ceļiem. Servjete pilnīgi atlokāma tikai tad, ja tā ir stipri maza. Pieceļoties, servjete, viegli kopā saņemta, jāatstāj uz galda šķīvja kreisajā pusē, bet nekādā gadījumā nedrīkst salocīt to tādu, kāda tā bija pirms ēšanas, jo reizi lietotu servjeti citai personai vairs nevar likt. Izņēmums ir tad, ja kādā mājā uzturas ilgāku laiku, tad pēc katras ēdiena reizes savu servjeti saloka un ieliek servjetes riņķī. Neaizmirsti, ka servjete lietojama tikai pirkstu un lūpu noslaucīšanai; pēdējais sevišķi jāievēro, pirms tu lieto kādu dzērienu. Pa labi no šķīvja stāv nazis ar aso malu uz šķīvja pusi, pa kreisi no šķīvja dakšiņa ar zaru galiem uz leju. Nazi un dakšiņu var arī likt abus kopā šķīvja labajā pusē. Kaŗotes parasti stāv šķīvja priekšpusē ar galu uz leju un kaŗotes kātu uz labo pusi. Brokastu un vakariņu galdā kafijas tase vai tējas glāze liekama brokastu šķīvja labās puses augšējā stūrī. Tasītes osiņa jāpagriež pa labi, lai ar labo roku varētu to ērti saņemt. Tējkaŗoti liek uz apakštases. Neaizmirsti, ka ar tējkaŗoti nav jādzeŗ, tā ir domāta tikai tējas vai kafijas nogaršošanai. Tāpat nedrīkst tējkaŗoti atstāt glāzē vai tasē, no kuŗas dzeŗ.

Kad viesus lūdz pusdienās, tad uz galda jau jābūt tiem traukiem, no kuŗiem ēdīs, galdā jau jābūt arī sālim, maizei, aukstiem salātiem un dzērieniem.

Kad viesi apsēdušies, tad ienes siltos ēdienus. Ēdienu pasniedz no kreisās puses, lai to ērti varētu ar labo roku paņemt. Nevilcinies paņemt pasniegto ēdienu, lai neliktu citiem ilgi gaidīt. Nekad neaizmirsti, ka paņemto ēdienu nedrīkst vairs likt atpakaļ.

Sēžoties pie galda, ieņem savu vietu no kreisās puses, bet katrā ziņā nogaidi, iekams nama māte atsēdusies. Ja tev rodas šaubas par tavu izturēšanos pie galda, seko nama mātes priekšzīmei. Lai visi pie galda justos ērti un patīkami, neizvēlies pārāk smaga un nopietna satura sarunu tematu. Ēdienu pasniegšanas starplaikā neatbalsties ar elkoņiem uz galda, kā arī nespēlējies ar dakšiņu un nazi. Vislabāk turi brīvi savas rokas klēpī.

Kā jālieto galda rīki.

Kaŗoti neturi ar visu roku, bet saņem to viegli pirkstos. Nesmel kaŗoti par daudz pilnu, lai nekas nelīst šķīvī atpakaļ, un cel pie mutes kaŗotes galu, nevis sānus. Kaŗoti smel no sevis prom, un šķīvi pieliec uz galda pusi. Ja zupa ir karsta, tad nepūt to, bet maisi viegli ar kaŗoti, kamēr tā atdziest. Ēd, cik iespējams, klusi. Dakšiņu turi kreisajā rokā, bet nazi labajā rokā un ēdot paturi katru savā rokā. Pa ēšanas laiku nespēlējies ar tiem un arī nemaini no vienas rokas otrā. Nazi turi tā, lai labās rokas rādītāja pirksts sniedzas tikai līdz asmeņa galam. Nogriez katru gaļas kumosu, kuŗu tu gribi ēst, paņem to ar dakšiņu, uzliec ar nazi mazliet saknes vai mērci virsū un cel pie mutes ar dakšiņas izliekto pusi uz leju. Kartupeļus negriez ar nazi, bet sadali ar dakšiņu. Gluži tāpat mīkstus gaļas ēdienus, kā: kotletes, viltoto zaķi u. c. sadala ar dakšiņu, nevis ar nazi. Arī zivis ēdot parasti iztiek bez naža un lieto vai nu divas dakšiņas, vai arī labajā rokā tur dakšiņu, kreisajā — gabaliņu maizes. Ar nazi nevienu ēdienu nevar likt mutē. Pēc ēšanas nazi un dakšiņu novieto uz šķīvja vienu otram blakus.

Nav iespējams atzīmēt visus ēšanas paņēmienus, tāpēc minētie norādījumi var noderēt tikai kā pamatprincipi un reizē arī kā ierosinājums padomāt par izturēšanos pie galda jau savās mājās, lai sabiedrībā nebūtu jākaunās par savu nezināšanu un lielo neveiklību.

Domā pati par sevi. Katra meitene vēlas, lai viņa būtu patīkama. Un kāpēc gan arī viņa nevarētu tāda būt? Lai to sasniegtu, ir vajadzīga tikai neatlaidīga sevis kopšana. Nav nekā patīkamāka par sajūtu, ka esi tīri un kārtīgi ģērbusies. Cik patīkami izjust savu pašpaļāvību, ka tu tiešām vari ko darīt un vari kas būt. Ikdienas jāsastopas ar cilvēkiem, kuŗi ir patīkami, bet ar to vēl nav teikts, ka viņi ir skaisti. Viņi atstāj patīkamu iespaidu ar savu veselīgo izskatu un vienkāršo, glīto apģērbu. Ir maldīgi domāt, ka labu izskatu var iegūt tikai ar dārgām drēbēm un greznām rotas lietām. Ne. Paraudzīsimies uz mūsu skolas jaunatni. Meitenes, kas ar gaumi glīti un vienkārši ģērbušās, izskatās daudz patīkamākas un jaunavīgākas nekā viņu skolas draudzenes dārgās, greznās un „apkrančotās" drēbēs. Patīkamo iespaidu iegūstam, piegriežot vērību dažādiem sīkumiem. Piemēram, meitene nedrīkstētu staigāt kurpēs, kuŗas tīrītas tikai reizi nedēļā. Tas viņai jādara katru dienu. Tāda pat vērība jāpiegriež rokām. Nagiem jābūt vienmēr iztīrītiem. Rokas bieži jāmazgā. Visus šos sīkos darbus vajaga darīt tā, ka tie kļūst jau par ieradumu. Vislielāko vērību piegriez saviem zobiem. Pēc iespējas ilgi uzturi tos veselus. To tu vari panākt, ja vienmēr čakli tīrīsi zobus, ja skalosi muti nevien no rīta, bet pēc katras ēdamreizes un biežāk liksi tos apskatīt ārstam. Neatlaidīga vērība jāpiegriež arī miesas kopšanai. Vakaros pirms gulēt iešanas jānomazgājas ar siltu ūdeni. Tas dod patīkamu nogurumu un labu miegu. Ja tu dienu strādājot esi svīdusi, tad vakarā mazgājoties, ar sūkli kārtīgi noberzējies. No rītiem ieteicams mazgāties aukstā ūdenī. Pēc nomazgāšanās veikli norīvējies rupjā dvielī, kas veicina asins riņķošanu. Noslaukies kārtīgi, lai āda nesasprēgā. Seju nomazgā katru vakaru siltā ūdenī ar maigām ziepēm, bet no rīta noskalo tikai ar aukstu ūdeni. Visļaunākais ir svīšana. Te nu dažreiz nelīdz arī kārtīga mazgāšanās. Sviedru smaka ir ļoti nepatīkama, jo tā ievelkas drēbēs, kuŗas nav viegli mazgājamas. Te var izlīdzēties ar sviedru lapām, kuŗas iešuj piedurknēs.

Nekas cilvēku tā neizceļ kā kopti, glīti sakārtoti mati. Glīts sasukājums nepieciešams kā gariem, tā arī īsiem matiem. Nemaini par daudz bieži savu matu sakārtojumu, un to izvēlies tādu, kas piestāv tavai sejai, ņem no modes to, kas saskan ar tavu galvas formu. Gaŗai, šaurai sejai piestāv cits sakārtojums, nekā platai, apaļai. Jaunas meitenes sejai cits, nekā vecai dāmai. Bet par visu vairāk ievēro, ka glīts un patīkams ir viss, kas ir kārtīgs, vienkāršs un tīrs.

Katram sava apliecība

AD. EGLĪTIS

Ir ļoti patīkami, ja savas spējas, darbu un sasniegumus var apliecinātus apskatīt pats un arī citiem parādīt. Mazpulka darbā gūtās zināšanas un prasmi tagad apliecinātus varēs redzēt ikviens mazpulka dalībnieks, jo LLK pagājušā mēnesī izdevusi un tagad izsūta mazpulku vadītājiem mazpulku dalībnieku apliecības. Mazpulka dalībnieka apliecība ir vajadzīga katram pilntiesīgam mazpulka dalībniekam un būs vērtīgs dokuments arī pēc mazpulku darba gaitu nobeigšanas. Līdzšinējās mazpulka dalībnieka kartes vietā katrs pilntiesīgs mazpulka dalībnieks (vismaz 12 gadus vecs) par 25 santimiem var dabūt pie vadītāja mazpulka dalībnieka apliecību līdz ar pielikumu: „Kas jāzina katram mazpulka dalībniekam." Mazpulka dalībnieka apliecība derīga visam darbības laikam, katru gadu apliecību no jauna pagarinot.

Apliecība iekārtota glītas grāmatiņas veidā, un tajā vispirms atrodamas ziņas par mazpulka dalībnieku: ģimetne, dzimšanas datums, vieta, iestāšanās mazpulkā, svinīgā solījuma došana, iz-

glītība u. t. t. Tālāk seko atzīmes par pārskaitīšanu un darbošanos citā mazpulkā, apliecības pagarināšana un ieraksti par mazpulka dalībnieku pienākumu pildīšanu: dalībnieka naudas samaksu, „Mazpulka" abonēšanu un sanāksmju apmeklēšanu. Ļoti svarīgi redzēt atzīmes arī par mazpulka dalībnieka amatiem (saimes vecāko, valdes locekli un priekšnieku) un pakāpēm (diženais, līdumnieks), kas ierakstāms apliecības 10. un 11. lapas pusē. Tālākā apliecības daļa ir veltīta mazpulka dalībnieka sasniegumu un spēju atzīmēšanai. Atzīmes šinī daļā var ļoti interesēt mazpulka dalībnieku jau tagad, kā arī vēlākā laikā, tā sauktos „vīra gados", kad atzīmētie labie sasniegumi, spējas un prasme būs labākais liecinieks raženam garam un veselai miesai jaunības dienās. Ar sanāksmēm saistītā mazpulka dalībnieku spēju un sasniegumu pārbaude un panākumu ieraksti dalībnieku apliecībās dos sanāksmēm jaunu interesantu nodarbi. Sanāksmes līdz ar to arvien vairāk gaidīs mazpulku dalībnieki, un sanāksmēs tad katrs būs mantojis kautko jaunu, gaidītu un patīkamu.

Dalībnieka apliecībā 12. un 13. lapas pusē izpildītie ieraksti par īslaicīgām vai ilgstošām sacensībām būs ikvienam centīgajam mazpulka dalībniekam labs liecinieks par viņa labo gribu un rosmi, kā arī redzot līdzšinējos sasniegumus sacensībās, mudinās uz priekšu censties gūt vēl labākus panākumus, izkopt savas spējas un sasniegt lielāku pilnību. Tālākās atzīmes par mazpulka dalībnieku darbību kursos un nometnēs, par kursu un nometņu beigšanu 14., 15. un 16. lapas pusē apliecinās jau mazpulka dalībnieka zināšanas, ko ikviens var iegūt, sevi garīgi bagātāku padarīt, ja laikā un vienmēr seko mazpulku organizācijas mācībām un aicinājumiem. Atzīmes par praktiskām nodarbībām 18. un 19. lapas pusē ir mazpulka dalībniekiem jau vesela praktiskās prasmes apliecība. Lai arī katru gadu tur ierakstīs un nobeiguma apliecinājumus saņems tikai par vienu, tā gada galveno darbu, taču no vairāku gadu darba atzīmēm ikvienam jau skaidri būs redzams, ko mazpulka dalībnieks strādājis, iemācījies un pabeidzis. Un ja lielajā dzīvē lielie uzdevumi būs jāuztic jaunam cilvēkam, tad drošu prātu un mierīgu sirdi tos varēs uzticēt tam, kurš varēs parādīt, ka jau mazs un mazos darbos ir bijis krietns, ir labi mācījies, labi pratis un labi sākto veicis.

Mazpulka dalībnieka apliecības 20. un 21. lapas puses atzīmes neļaus dalībniekiem palikt vienpusīgiem. Tur ir daudz iespēju vispusīgi vingrinoties gūt daudz svarīgos darbos šo darbu pratēju atzīmes. Un nebūs apkaunojums nevienam pilsētu mazpulka dalībniekam, ja viņam būs apliecināta prasme pļaut, art, govis slaukt un maizi cept. Tā būs goda lieta, tāpat kā lauku mazpulka dalībniekam prasme vadīt motorus un uzrādīt labus sasniegumus skriešanā un lekšanā.

Apliecības beigu daļā atzīmes par speciāliem apbalvojumiem un sodiem 22. un 23. lapas pusē ir reizē solījums un brīdinājums. Solījums visiem tiem, kas apzinīgi ne tikai mazpulka pienākumu pildīšanā, bet arī dzīvē un darbos ir par priekšzīmi citiem un brīdinājums par sodu tiem, kuriem aizmirsies pienākums, kārtība un disciplīna.

Katram mazpulka dalībniekam sava apliecība ir vērtīgs dokuments un lepnums. Tā arvien skubinās dalībnieku pretī jauniem darbiem, jauniem sasniegumiem, padarīto parādot un apliecinot. Apliecības nedrīkst trūkt nevienam apzinīgam mazpulka dalībniekam.

Kumelītes

VELTA TOMA

Zied tavā dārzā kumelītes
un saulē saldi smaržo, māt;
Tu lasi viņas vācelītēs,
steidz izkaltēt un ziemai krāt.

Zied kumelītes, vēsmas glaustas,
tavs dārzs kā lakats dzeltenbalts,
kam malās zaļas bārkstis austas,
un pāri virmo saules šalts.

Daiļa sēta

L. AUDZIS

Daiļa sēta arājam
Pašā kalna galiņā:
Visapkārt liepu koki,
Vidū zied ābelītes.

Mūsu tautas gara mantās blakus citiem latviskajiem tikumiem izcelts arī daiļuma tikums. Esi daiļš! — skan latvietim paša Dieva likums, jo Dievam patīk viss daiļais, greznais. Senais latvietis ir sekojis šim dievišķajam likumam un ar apbrīnojamu daiļuma izjūtu rūpējies nevien par daiļuma izkopšanu savās dziesmās, valodā, svētkos, godos un pārdašās (tradicijās), bet tāpat arī gādājis par savas apkārtnes izdaiļošanu. Grezni ir latviskie tērpi un daiļas ir latviešu sētas. Pēdējo izdaiļošanai ir arvien piegriezta īpaša vērība.

Cik vien tālu atpakaļ sniedzas vēstures ziņas un ko pilnā mērā apliecina mūsu gara mantas, nekad latvietis nav dzīvojis līdzīgi citām tautām lielos ciemos, bet tikai atsevišķās viensētās, kas saskan ar viņa savrupo dabu. Kad biežie kari, sirotāju uzbrukumi un plēsīgie meža zvēri padarījuši dzīvi nedrošu, tad, sevišķi Vidzemē, saceltas vairākas saimniecības blakus, lai būtu vieglāka aizsargāšanās. Tomēr katrai ir savas stingri novilktas robežas, un katra ir izveidojusies pēc savu īpašnieku īpašas gaumes un daiļuma izjūtas. Jau no tālienes var pazīt daiļo sētu:

No tālienes es pazinu,
Kuŗa bija brāļa sēta:
Visapkārt oši, kļavas,
Vidū saule ritināja.

Tā tad daiļas sētas nepieciešamā sastāvdaļa ir koki. Koku nozīme sētas izdaiļošanā katram skaidra, kas salīdzina kādu vecu saimniecību ar veciem, vareniem kokiem un jaunsaimniecību, kuŗas pāris uzceltās ēkas gluži kailas stāv pakalnē, padotas visu pasaules vēju vaļai un kuŗas iemītniekiem nav pat paēnas siena mēneša saules tveicē. Senāk kokiem bija simbolistiska nozīme, kas arī pie dēstīšanas ievērota. Ozolam ir diženuma un varenības nozīme, tāpēc tas kā sargs atrodas pie vārtiem.

Es pazinu brāļa sētu,
I tumsā piegājusi:
Pie vārtiem ozoliņš
Krūzotām lapiņām.

Liepa sievišķības, maiguma simbols; tai vieta pagalmā, tāpat dārzā. Vītols — mīļās Māras koks; tam vieta pie govju laidara, kur Zemes mātei slauktuvi kārt, kur rokas noslaucīt pēc sviesta kulšanas. Arī pie pirts dīķa malā ir vītols, kur Māŗa svētvakaros pēc pēršanās var dvieli uzkārt. Pie kūts un staļ-

Krustiņu ezers Bērzaunē

Bērzu birzs Salezera krastā Vestienā

ļa pīlādzis, kuŗa zari sarga no ļaunuma, no burvjiem un skauģiem. Dārzā ābeles un citi augļu koki, kas pavasaŗos sētu ietin baltajā ziedu kupenā un rudeņos apgādā ar gardajiem augļiem. Ābeles zaros māsa izkaŗ krāsotos dzīparus, balina baltas izrakstītās villainītes.

Pie daiļas sētas pieder arī puķu dārzs, jeb senajā valodā — rožu dārzs. Tas ir bijis diezgan plašs, jo to ecējuši un ravējuši.

. . . Rītu došu kumeliņu
Rožu dārzu noecēt.

Tas liecina, ka senās tautu meitas bijušas lieliskas puķu kopējas. Rožu un magoņu dārzi apdziedāti ļoti daudzās tautas dziesmās.

Kam tie mieži tīrumā,
Kam tās rozes maliņā?
Brāļam mieži tīrumā,
Māsai rozes maliņā.

Sētas daiļumu veicināja arī latviskā pārdaša — katrai vajadzībai celt savu īpašu ēku, neapvienojot vairākas zem viena jumta, kā tas citās zemēs un jaunākos laikos arī pie mums parasts. Nelielās vairākās atsevišķās klētiņas un kūtiņas, pirtiņa, rija kārtojās ap istabu un ar latviskajiem jumtiem, durvju, stabu izgreznojumiem radīja lielisku gleznu, tā kā nevarēja runāt par „pelēko lauku sētu". Visapkārt sētai ar dārziem, pagalmu un laidariem stiepās žogs, kuŗš sargāja no uzbrucējiem un vilkiem. Sētā varēja iekļūt pa vairākiem vārtiem, kas bija ierīkoti katri savai vajadzībai. Pa vieniem gāja darbinieki druvā, pa otriem dzina gani, pa trešiem nāca viesi. Jeb, kā tas greznajā daiņu valodā teikts:

Maģa, maģa man' sētiņa,
Treji vārti izdarīti.
Pa vieniem saule lēca,
Pa otriem mēnestiņš;
Pa trešiem Dieviņš nāca
Ik rītiņu, ik vakaru.

Sētsvidū atradās pagalms. Svētvakaros un sevišķi pirms svētkiem pagalmu izslaucīja, lai „Laima nenolauž kaklu staigādama", kā to vēl pērn dzirdēju kādā kuršu sētā. Tīrajā, ziediem pakaisītajā pagalmā nebija kauns aicināt iekšā Jāņa bērnus, ne arī citus viesus; nebija jāklausās pārmetumi un zobgalības.

Netikušas šitās meitas,
Pagalmiņu neslaucīj'šas;
Sazapina Jāņa bērni,
Kā vistiņas pakulās.

Arī istaba nevien vienmēr tīri izslaucīta, bet arī izpušķota. Pušķi un rotājumi arvien citādi, atkarībā no gada laika un no vajadzības. Tā godos bija savi un katros svētkos atkal savi pušķi.

Apskatot mūsdienu lauku sētas, redzam, ka tanīs daudz kā trūkst, ko prasa mūsu senās pārdašas un daiļuma izpratne. Ja vēl vienam otram jaunsaimniekam piemīt latviska dzīves izjūta un ēku ārpuses apdarei un to novietošanai tas piešķiŗ īpatni latvisku raksturu, tad mūsu amatnieku celtās „sērkociņu kastītes" ar maz izņēmumiem ir bezgaumīgas, kuŗās velti meklēt kādu noteiktu stilu vai daiļumu. Arī architektu izstrādātajos projektos bieži vien neredzam nekā latviska, kas katram nepārprotami liecinātu, ka viņš atrodas latviešu zemē. Cik bezgaumīgas var būt jaunāko laiku celtnes, tas jo asi duŗas acīs, piem., Rucavā, kur pēdējā laikā centrā uzcelts vesels miests. Kaut gan dzīvi paraugi vēl turpat acu priekšā, tomēr jaunajiem „namsaimniekiem" nav bijis daiļuma izpratnes un tēvu tēvu uzkrātās gudrības un pārdašas palikušas neizlietotas. Kāds Rucavas saimnieks, kuŗam ir ļoti jauka istaba latviskā stilā un kuŗa sētu tagad bieži apciemo tū-

risti, izteicās, ka drīzā laikā vairs šiem tūristiem nebūšot jāapmetoties vecajā istabā, jo viņš to noplēsīšot un celšot „modernu dzīvojamo ēku". Kad tas notiks, tad gan viņam vairs par tūristiem nebūs jārūpējas, jo tiem tad viņa sētā nebūs nekas meklējams.

Daudziem kuplajiem kokiem sētās ir bijis jākrīt, lai tie neapēnotu sakņu dārzu vai netraucētu ņemt saules vannas. Šo latvieša garam svešā materiālisma un sīkā aprēķina iespaidu attēlojis Blaumanis, parādīdams mums neaizmirstamo ainu, kad no vienaldzīgu ļaužu cirvju cirtieniem gāžas varenie Indrānu oši. Tiem līdzi krīt Indrānu sētas daiļums un pats daiļuma kopējs un glabātājs — Indrānu tēvs. Tagad Indrānus valda dēla dēls Edžiņš, kuŗa laikā notiek latviskā atmoda. Viņa dēls tagad stādīs atkal jaunus ošus un atjaunos daiļo sētu, lai izlabotu tēva kļūdu. Un vecais Indrānu tēvs, veļu laikā ciemodamies, stāvēs viņam klāt ar savu padomu un palīgu.

Lai jaunā paaudze nebēgtu prom no savas sētas, lai tur mazāk skanētu poļu un krievu valoda, tad darīsim atkal daiļu mūsu latvisko lauku sētu. Tad atkal pilnā mērā izpratīsim daiņas burvīgumu:

Ne es labi nezināju,
Kas dzīvoja šai sētā.
Vai Dieviņš še dzīvoja,
Vai tie mani bāleliņi?
Visi mieti pie mietiņa
Sudrabiņa lapiņām.

Svarīgākās kultūraugu slimības jūlijā un augustā

Cand. rer. nat. A. ĶIRULIS

Jūlija beigās un augusta sākumā parādās liela daļa bīstamāko augu slimību. Tāpēc tad jāatlicina laiks rūpīgām lauku un dārzu apskatēm, jāiepazīstas ar svarīgākām slimībām, noskaidrojot un iegaumējot paņēmienus un līdzekļus, ar kuŗiem šīs slimības nākotnē jāierobežo. Slimos augus ieteicams ievākt un izžāvēt, jo tad viss iegaumētais daudz labāk paliek atmiņā. Bez tam no šādiem paraugiem var vēlāk pagatavot glītas un vērtīgas kollekcijas. Tiem, kas piedalās sacensībā, jāievāc un jāizžāvē pēc iespējas visi augi, kas saslimuši ar kādu īpašu slimību. Izšķirties par piedalīšanos sacensībā vēl nav par vēlu, bet tad gan tūliņ jāstājas pie darba. Daudz laika tas neprasīs. Nav jābaidās arī no tā, ka šāda veida sacensība notiek pirmo reizi un vēl maz piedzīvojumu slimo augu ievākšanā un sakārtošanā. Tieši otrādi: jauni darbi, saistīti ar zināšanu krājuma papildināšanu, ir tie saistošākie. Nepieciešami tik sekot norādījumiem un visu rūpīgi un apzinīgi padarīt. Svarīgi arī padomāt, kā ievāktos paraugus pirms nosūtīšanas sacensībai varēsit izlietot izstādīšanai ražojumu apskatēs. Izstādītās un rūpīgi sakārtotās slimo augu kollekcijas pamāca ikkatru apskates apmeklētāju. Neatstājat savu mazpulku bez slimo kultūraugu kollekcijām!

Piegriežoties pašreiz ievācamiem slimo augu eksemplāriem, atzīmēšu tikai galveno, pie tam īsumā. Sīkākus aprakstus un norādījumus par slimību apkarošanu atradīsit — Vadonī augu aizsardzībā.

Pirmām kārtām savācamas visas labību melnplaukas. Vispirms parādās kviešu putošā un miežu putošā melnplauka. Tās izposta vārpas jau ziedēšanas laikā, pie kam visas vārpas daļas pārvēršas melnā, putošā sporu masā. Tagad sporu putekļi jau pa daļai izputējuši, palikušas tik gandrīz kailas vārpu asis. Ja putošās melnplaukas laukos stipri izplatītas, nākotnē jācenšas iegūt veselīgu sēklas materiālu vai tādu, kas lietpratīgi plaucēts

karstā ūdenī. — Labības dzeltēšanas laikā jācenšas uzskatīt kviešu cietā, miežu cietā un auzu putošā melnplauka. Pirmām divām graudos attīstītie melnie putekļi neizput, bet paliek segti ar graudu apvalku līdz pat kulšanas laikam. Miežu cieto melnplauku novērot viegli, jo slimās vārpas kuplas, melnas. Kviešu cieto melnplauku atrast jau daudz grūtāk, jo slimās vārpas daudz neatšķiras no veselām: tik tās brieduma laikā nenoliecas, ir mazliet tumšākas, izspurušiem akotiem. Trīs pēdējās melnplaukas ierobežo, sēklu kodinot ķīmiskos līdzekļos. Ļoti uzkrītoši un viegli ievācami melnie graudi rudzu vārpās. Nebūs sveša arī labību svītru rūsa, dzeltenbrūni un melni, rindās sakārtoti spilventiņi uz labības stiebriem. Šī rūsa pārnāk no bārbelēm. Nepieciešami apskatīt arī labības augu lapas. Tur atrodamas: auzu lapu rūsa (pārnāk no pabērziem), kviešu lapu brūnā rūsa, miežu lapu rūsa, rudzu lapu brūnā rūsa. Visos šajos gadījumos uz lapām dzeltenbrūni, rūsaini spilventiņi un melna garoza. Bet pa starpām būs atrodams arī balts vai brūngans voilokveidīgs pārklājs — tā ir labības miltrasa. Un uz miežu lapām vēl gaŗas, tumšbrūnas, vēlāk plaisājošas svītras — miežu lapu melnsvītras. — Rūsas un miltrasa vispostošāk parādās krūmiem un mežam piegulošās laukmalās.

Uz linu lapām un stublājiem atrodami dzelteni spilventiņi un melnas garoziņas — linu rūsa. Tāpat dzeltenbrūni un melni rūsas spilventiņi arī uz zirņu un pupu lapām — zirņu rūsa un pupu rūsa. Bet jāpiegriež vērība arī baltajam miltveidīgajam pārklājam uz zirņu lapām — tā ir zirņu miltrasa. Augustā sāk parādīties jau arī bīstamākā kartupeļu slimība — kartupeļu lakstu puve. Tā izveido brūnus plankumus uz lapām. Vēlāk var saslimt visas lapas, kas tad savīst vai sapūst.

Sakņu dārzā arī varat novērot un ievākt augus ar daudzām nepatīkamām slimībām. Minēšu tikai gurķu lapu plankumus, tomātu lapu plankumus, turku pupu lapu un pākšu plankumus u. d. c.

Un nu — augļu dārzs. Visai svarīgo un viegli uzskatāmo augļu koku stumbru un zaru vēzi droši vien jau būsit redzējuši un saslimušās koku daļas ievākuši. Tagad sevišķi neizturīgākām šķirnēm augļu koku lapas sāk ciest no ābeļu kraupja un bumbieru kraupja bojājumiem. Stiprāk slimojošās šķirnes jāiegaumē: kraupjus ierobežojot, tās rūpīgāk un biežāk jāapmiglo. — Ja dārzā arī dzeltenās olu plūmes, jāuzmana, vai tās neslimo ar sevišķu augļu kroplību: plūmju vietā attīstās gaŗi, sačokurotie virsmu veidojumi — vēja plūmes. Zari, uz kuŗiem attīstās nenormālie augļi, jāizgriež. Jāievāc arī sarkanbrūnie, apaļie kauliņaugļu lapu plankumi uz plūmju un ķiršu lapām. — Par visai bīstamo ērkšķogulāju Amerikas miltrasu nenāksies daudz rakstīt — to pazīst ikkatrs, un droši vien arī zina, ka ierobežošanai ērkšķogulāji ik pēc 7—10 dienām jāapmiglo ar sodas un zaļo ziepju šķīdumu. Zariņš ar slimajām ērkšķogām nu būs jau ikkatrā slimību kollekcijā. Upenāju lapu apakšpusē sāk attīstīties dzelteni un dzeltenbrūni spilventiņi un radziņi — upenāju stabiņu rūsa, bet jāņogulāju un upenāju lapu virspusēs tumšbrūnie ogulāju sīkie lapu plankumi. Ja avenāju lapu apakšpusēs vērojami dzelteni vai melni sporu spilventiņi, tad tā ir avenāju rūsa, bet ja virspusē gaišpelēki, tumšāk iežogoti laukumiņi, tad tie ir avenāju sīkie lapu plankumi. Lapu plankumi katrā dārzā redzami arī uz zemenāju lapām: sīki, balti — zemenāju lapu baltie plankumi, plaši, sarkanbrūni — zemenāju lapu brūnie plankumi.

Rūpīgās apskatēs varēsit atrast un ievākt vēl arī ar citām slimībām saslimušos augus. Kā redzams, tad šeit attēlotais darbs neradīs nekādu grūtību.

Pašu darbs

MANA PAIJIŅA.

J. Liepa, 405. Ropažu mazp.

Esmu mazpulka mazais, bet darbojos jau lopkopības sekcijā un audzēju teliti. Iestājoties lopkopības sekcijā, domāju, ka teļa audzēšana nemaz tik grūta nebūs. Sekcijas vadītāja iepazīstināja ar barošanas un kopšanas noteikumiem. Barības devas jau bija noteiktas. Bet nu tā kopšana. Pirmās dienas vajagot nomazgāt teliņam mutīti, jo vietās, kur apkalstot pirmais piens, noejot spalviņas. Purniņa mazgāšana un slaucīšana man nemaz nepatika. Biju pavisam noskumis. Te man nāca palīgā mans suns Džeks. Mēs abi gājām pie Paijiņas. Teicu Džekam, lai nomazgā Paijiņai mutīti, un tas viņam nemaz nebija daudz jāmāca: viņš pamatīgi nosļaucīja tēlītei mutīti un tā nu man bija mazāk darba. Tā viņi abi ātri sadraudzējās. Suns nebēga, kad Paijiņa viņam zīda ausi un badīja ar purniņu. Tagad priecājos, ka esmu lopkopības sekcijā. Kad izaugšu liels, man pašam būs pašaudzēts ganāms pulks. Uz redzēšanos nākošā darba apskatē: tad jau vedīšu līdz arī Paijiņu!

A. Sproģis.

CĪRULĪTIS MAZS...

Sāk elpot zeme,
Sāk elpot gaiss
Un pāri skan cīruļu dziesmas.
Bet cīrulīt's mazs
Ir ielaidies dvēselē manā
Un līdzi dzied,
Līdzi dzied —
Dvēselei.

KĀ MĒS STRĀDĀJAM.

A. Bēmchens, 911. Jelgavas dzelzc. mazpulka dalībnieks.

6. maijā mūsu 911. Jelgavas dzelzceļnieku mazpulks varēja atskatīties un divi pastāvēšanas gadiem. Čakli strādājot jau daudz kas paveikts.

Jau pagājušā gadā mēs izveidojām savu kopdārzu. Zemi, 2500 m² dabūjām no Dzelzceļu virsvaldes. Te mums jau iestādīti 15 augļu koki, vairāk kā simts ogu krūmu, dažādi košumkrūmi un puķes. Dārzā iekārtotas dobes tiem mazpulka dalībniekiem, kuŗu vecākiem mājās pašiem dārziņu nav un tādēļ nevar ar dažādām augu kultūrām tur nodarboties. Šopavasar apdēstījām ķiršiem gatvi uz dārzu un iestādījām ap 1500 ogulāju spraudekļu, kuŗus pēc gadiem varēsim nodot Dzelzceļu virsvaldei dzelzceļa ēku apstādīšanai. Šeit, savā kopdārzā, mēs ceram uzcelt arī savu mītni. Tās projekts mums jau izstrādāts un, tikko dabūsim Dzelzceļu virsvaldes atļauju, liksim ēkai pamatus. Nolēmām arī piedalīties apmežošanas sacensībās, un uz mūsu lūgumu Dzelzceļu virsvalde nodeva mūsu rīcībā blakus esošo nederīgas zemes gabalu, apm. 2000 m². Šīs zemes labāko daļu apdēstīsim ozoliem, bet pārējā stādīsim priedes, izmēģinot dažādus stādīšanas un sēšanas paņēmienus.

Kā interesants pasākums mūsu kopdārzam ir kāda plaša mālu bedre. To mēs iztīrīsim, savienosim ar Lielupi un tad še varēsim novietot savas ūdenssporta ierīces. Šogad izveidosim vēl savu sporta laukumu un nobeigsim noorganizēt citas uzsāktās sekcijas un uzvedumu grupu.

Savu darbību mazpulks uzsāka ar divdesmit dalībniekiem. No tiem tikai trīs dalībnieki: Ziedonis Brensons,

V. Zilacis. 296. Rundāles mazp. dalībn. — Bērzmuižas «Pikšas»

Visvaldis Vilaus un Mirdza Brensone arī vēl tagad ir mazpulkā. Pārējie nav izturējuši vai arī citu iemeslu dēļ aizgājuši. Jau pirmā pastāvēšanas gadā ieguvām tiesības uz karogu un varējām to iesvētīt 1937. gada 3. aprīlī. Tagad mazpulkā ir 40 dalībnieku.

Sadarbība un saskaņa visos darbos mums visiem arvien laba un izņemot tikai dažus, visi čakli un enerģiski pilda lēmumus un vadītāja norādījumus.

VĒSTURISKĀ TĒRVETE.

A. Klauss, 329. Tērvetes mazp. priekšnieks.

Kuŗš gan no mums, jaunie draugi, nebūs dzirdējis vārdu Tērvete, kur dzīvojis zemgaļu virsaitis Viesturs. Un tomēr daudzi no mums nebūs vēl apskatījuši šo mūsu zemes stūrīti. Tērvetes pagasts cieši saistīts ar latvju tautas tālo un slavas pilno pagātni. Senie latvieši ar savu virsaiti Viesturu Tērvetes apkārtnē izcīnījuši daudzas varonīgas cīņas un Tērvetes vārdu likuši ierakstīt tautas vēsturē.

Tērvetes pagasta kopplatība ir 104 kv. klm. Tērvetes pagasts ar saviem 2607 iedzīvotājiem Jelgavas apriņķī ieņem redzamu vietu, kā saimnieciskā, tā arī kultūrālā ziņā. No saimnieciskām organizācijām rosīgi darbojas Krāj-aizdevu sabiedrība, Savstarpējā apdrošināšanas, Brīvprātīgo ugunsdzēsēju, Lauksaimniecības un Lopkopības pārraudzības biedrība.

Tērvete ir bagāta dabas jaukumiem, sevišķi no dabas jaukā vietā atrodas 6-kl. pamatskola. Šī ēka ar savu glīto ārieni un skaisto apkārtni uz Tērvetes upes kreisā krasta stalti paceļas pār apkārtnes apdzīvotajām vietām un atstāj īstas gaismas pils iespaidu. Tāpat Tērvete ir slavena ar vēsturisko Pilskalnu, Zviedru kalnu un Klosterkalnu. Pie Stūru mežsarga mājām atrodas senču kapenes. Bez tam vēl

pagastā atrodas Latvijas sarkanā krusta sanātorija. Sanātorija pazīstama plašā apkārtnē. Tāpat nevaram aizmirst mūsu lielās dzejnieces A. Brigaderes māju Sprīdīšus, kuŗa ar savu glītumu var būt par paraugu citām latviešu sētām. Tērvetes ev.-lut. baznīcas draudze savu dievnamu izveidojusi latviskā stilā un padarījusi to par vienu no skaistākiem Latvijā.

Tērvetieši var lepoties arī ar saviem tautas darbiniekiem, kuŗi izauguši Tērvetē. Šādi ir: rakstniece Anna Brigadere, Nacionālā teātŗa goda direktors Jānis Brigaders, zinātnieks K. Helmanis, grāmatrūpnieks Jānis Rapa, vairāki skolotāji, inženieri un citi kultūras darbinieki.

Līdz ar jauno laiku Tērvetē sākusies kopēja, darbam veltīta dzīve.

APCEĻO DZIMTO ZEMI.

Vald. Eriksons, 838. V. Olava mazpulka dalībn.

Dzimtene, — cik mīļi skan šis vārds! Bet vai mums ir tiesība teikt arī: mīļā dzimtene? Vai mēs to pazīstam tik labi?

Ceļojot pa dzimteni, vērojot tās plašumus no kalna uz kalnu, skatot bērzu birzis un labības druvas, pētījot meža dzīvi un valodu, mums dzimtene kļūst arvien mīļāka un tuvāka, arvien vairāk mēs ar to saaugam, mēs iegūstam arvien vairāk draugu mūsu dzimtenes dažādos stūŗos. Mūsos rodas pārliecība un patiess atzinums, ka nekur nav tik tīkami un mīļi, nekur nebūs tik daudz draugu kā dzimtenē.

Bet ja nepazīstam dzimto zemi, ja neesam to apceļojuši un paši savām acīm skatījuši, tā taču mums nevar būt dārgāka un svētāka par citām zemēm, tā mūs saista tik daudz, kā savs stūrītis, kur apmesties. Ja tad mēs sakāmies mīlot dzimto zemi, bet paši to neesam redzējuši, vai tā nebūs liekulība?

Ja paši vērojam latviešu vareno cīņu vietas ar vēsturiskiem ienaidniekiem, redzam vēl uzglabājušās granātu bedres un ierakumus, tad tikai sākam saprast un iejusties, cik stipriem mums jābūt, lai dzimteni godam aizstāvētu.

Tādēļ pazīsim dzimto zemi, ceļosim un vērosim gan hercogisti Kurzemi un Zemgali, gan daudzināto Vidzemi, gan daudz cietušo Latgali! Pazīsim visus trīs mūsu zemes stūŗus! Ikvienā Latvijas — pat nomaļākā stūrītī jūs sastapsiet labus draugus — mazpulku dalībniekus, un, salīdzinot savas sekmes ar viņiem, gūsiet arī sev jaunas atziņas, jaunus ierosinājumus. Mūsu darbs kļūs dziļāks, pilnīgāks, vērtīgāks. Iepazinušies ar tēvu zemi, varēsim to īsti iemīļot, redzējuši vienotās Latvijas varenākos lieciniekus, pilnīgi varēsim saprast tautas vienotības nozīmi.

— Apceļosim dzimto zemi!

RĪTS.

P. Z. 21. Īslīces mazpulkā.

Gar upmalu vēl palsa migla klaiņo,
Un zilā pelēkumā apvārsnis vēl tīts,
Kad putnu dziesmām sveicot dienu sudrabaino
Aust rasā mirdzēdams nu saulains rīts.

Caur dūmāku brien saule nosarkusi,
Plok migla — rasā mirdz nu tā —
Skan dziesmās daba — naktī atspirgusi,
Pret sauli tiecas, tverta staru vaiņagā.

Pār zaļo klajumu, kas saules skūpstos mirdz,
Pār koku lapotnēm, kas gaviļ dziesmās trīc,
Ar spirgto zaļumu, kam pretim veŗas sirds,
Nāk, dzīvo dvesmu nesdams, vasarai nu rīts!

SAPŅOTAJI.

Z. Cīrule, 84. Saukas mazp. dal.

„Mūsu laiks prasa darba darītājus, ne sapņotājus", tāda doma tagad aužas cauri visam. Bet vai katrs darba darītājs nav zināmā mērā sapņotājs? Domāju, ka ir, jo visu lielo darbu sākums ir nodomi. Un ja viņi liekas nepiepildāmi, vai arī grūti piepildāmi, tad tos apzīmē ar vārdu „sapņi". Un jo lielāks kāds nodoms, jo nesasniedzamāks tas šķiet — īsts sapnis. Bet stipra griba un centība spēj visu. Ticēsim sev un saviem spēkiem — „Kas sapnim ar visu būtību tic, to sapnis atpestīs beigās"! Būsim sapņotāji un reizē arī izdarītāji! Katram labam un skaistam sapnim — nodomam ziedosim savus spēkus, savas domas, lai beigās mūsu sapņi nebūtu tikai tukši vēja ziedi, kas īsu mirkli iepriecina ar savu skaistumu. Centīsimies viņus piepildīt, jo līdz ar labo un skaisto nodomu piepildīšanu mēs paši un mūsu dzīve kļūs labāka un pilnīgāka, mēs iesim „saulei pretī".

SIRDSAPZIŅA.

V. Rozenberga, 673. Rīgas Merķeļa mazp. lit. sekc. dalībn.

Kopā ar draudzeni Laimu meklējām pirmās zemenes. Noruna bija šāda: ja atradīsim zemeni, dosim viena otrai pusi. Ilgi meklējot, atradu lielu, sarkanu ogu. Man kļuva žēl, ka jādod Laimai puse. Tādēļ apēdu viena, ne vārda nebilzdama. Drīz arī Laima atrada zemeni. Viņa priecīgi sauca mani, un es redzēju viņas rokās mazu, puszaļu zemenīti. Laima deva man pusi. Ēzdama es aizrijos un sāku klepot. Asaras man saskrēja acīs un galva reiba. Labi, ka Laima to neredzēja. Šķiroties viņa mani līdzcietīgi uzlūkoja un teica, ka es esot slima, jo izskatoties ļoti bāla. Mājā pārgājusi, es iekritu gultā un šņukstēju. Šī mazā zemenīte tē varēja aizkart manu sirdi.

Mazpulku dzīve

Nodibināta jātnieku dzimta

Jelgavas un Jelgavas apkārtnes rajona mazpulki piedalījās š. g. 1. jūlijā nometnē Staļģenē. Nometni atklāja Jelgavas novada mazpulku inspektors agr. K. Pelēķis. Par nometnes darbības izveidošanu rūpējās nometnes priekšnieks Fr. Jorniņš, bet nometnes komandants E. Viterungs gādāja par nometnes disciplīnu un darbu saskaņošanu. Nometnē noorganizēja mazpulku dalībnieku jātnieku dzimtu — 26 jātnieki dzimtas vecākā P. Freiberga vadībā. Ar lielu sajūsmu mazpulku dalībnieki centās piesavināties jāšanas mākslu un pāris dienās guva lielus panākumus. Nometnes noslēgumā ieradās LLK mazpulku nozares vadītāja palīgs A. Eglītis, Bauskas apriņķa lauku pašvaldību vecākais V. Annuss, Jelgavas novada mazpulku inspektors agr. K. Pelēķis. Pirmo reizi parādē piedalījās mazpulku dalībnieki - jātnieki brašajos Zemgales kumeļos. Stingrā parādes solī un slēgtās rindās zēni un meitenes nodefilēja gaŗām goda viesiem. Vēl skaistāks bija skats, kad, atskanot kavalerijas maršam, jātnieku dzimta savos bērajos kumeļos aizrikšoja gaŗām. Vakarā notika ugunskurs, pie kuŗa mazpulku dalībnieki savā zemgaliešu saucienā: „Zemē spēku, prieku rod; zeme bagātību dod, Zemgalē, Zemgale, Zemgale!" apliecināja savu vienību.

Mazpulku nometne Iecavā

Iecavas un Bauskas rajona mazpulku II darba nometne notika Iecavā no 1. līdz 3. jūlijam. Nometni atklāja Jelgavas novada mazpulku inspektors agr. K. Pelēķis.

Nometnes dalībniekus sveica Bauskas apriņķa priekšnieks Blanks, Bauskas apriņķa lauku pašvaldību vecākais V. Annuss. Nometnes ugunskuru aizdedzināja Tautskolu inspektors Gregors. Militāro audzināšanu nometnē vadīja 13. Bauskas aizs. pulka komandiera palīgs vltn. Senka un aizsargu instruktori. Nometnes noslēgumā ieradās LLK mazpulku nozares vadītāja palīgs A. Eglītis, Bauskas apriņķa lauku pašvaldību vecākais V. Annuss un citi. Pēc kopīgi nodziedātas valsts himnas sumināja tautas Vadoni **Dr. K. Ulmani**, kaŗa ministru ģenerāli **J. Balodi** un valdību, uzsaucot trīskārt „Lai dzīvo!" Pēc parādes vienotā mazpulku saime svinīgā gājienā devās uz Iecavas kritušo piemineklī, kur Iecavas rajona mazpulku vecākais A. Dauksis nolika vainagu.

Pavasaŗa svētki Aucē. Auces rajona mazpulki sarīkoja š. g. 1. maijā Aucē „Pavasaŗa svētkus". Svētkus ievadīja ar kopēju gājienu uz Auces dievnamu, kur vietējās draudzes mācītājs Turks iesvētīja 959. Auces mazpulka karogu, kuŗu mazpulkam dāvāja Auces pilsētas pašvaldība. Pēc dievkalpojuma notika parāde tirgus laukumā, kuŗā piedalījās mazpulki, skauti, aizsargi, aizsardzes, ugunsdzēsēji un skolas jaunatne. Parādi pieņēma LLK mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis. Pēc parādes Ausmas zālē notika svinīgais akts. Auces pilsētas galva, pasniedzot karogu, norādīja, ka Aucē mazpulku un pilsētas iedzīvotāju vidū valda vislabākā saskaņa. Mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis karogu nodeva Auces mazpulkam, novēlēdams vienmēr turēt svētus tos centienus, kas rakstīti baltzaļā karogā — visur un vienmēr būt īstiem latviešiem.

Svinīgo solījumu pieņēma Jelgavas novada mazpulku inspektors agr. K. Pelēķis un to nodeva 42 dalībnieki. Sekoja apsveikumi. Jaunajā karogā iesita vairākas draudzības naglas. Vakarā sekoja mazpulku priekšnesumi 340. Lielauces mazpulka vadītāja K. Kapteiņa vadībā.

Rūpes par dziedātāju putniem. Jelgavas novada mazpulki šai pavasarī pagatavojuši un uzstādījuši 1.287 strazdu un 24 zīlīšu būrīšus. Visvairāk strazdu būrīšu pagatavojuši: 360. Misas Dugānes mazpulks, 147 gab., 70. Iecavas — 97; 327. Džūkstes-Lancenieku — 90; 342. Ukru — 85 un 715. Valgundes I 83 gab.

Izdaiļota Ložmetējkalna piestātne. Jelgavas novada mazpulki š. g. 12. maijā izbrauca uz Ložmetējkalnu, kur izdaiļoja Ložmetējkalna piestātni pēc dārzkopības instr. J. Bramaņa projekta Iedēstīja 24 liepiņas, 24 bērzus, 72 eglītes, ceriņus, kastaņus un iesprauda 200 kārklu spraudeķļu. Aizpildītas vairākas kaŗa laikā izraktās granātu bedres un apkārtne nolīdzināta. Pie piestātnes ierīkoti 2 ozola soli 4 metri gaŗumā. Pēc darbu beigšanas kopīgā gājienā visi aizgāja uz Ložmetējkalna kritušo pieminekli, kur LLK Maz-

Pašas kopta un audzēta aitiņa

pulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis nolika vainagu un LLK ideoloģijas un propagandas nozares vadītājs A. Lūsis teica runu. Izbraukumā piedalījās 360 mazp. dalībnieku.

Mazpulku dalībnieki — centīgi „Sētā un Druvā" abonentu vācēji.

Pag. gadā LLK izsludināja balvas tiem mazpulku dalībniekiem, kuŗi savāks 3 un vairāk „Sētā un Druvā" abonentus. Līdz šim 3—10 eks. „Sētā un Druvā" abonentu ir savākuši 56 mazp. dalībnieki, kuŗi katrs saņēma vienu „Sētā un Druvā" brīveksemplāru, bet 402. Ziemeru mazp. dal. **J. Anerauds,** 1067. Talsu ģimnazijas mazp. dal. **J. Lielupe,** 19. Ārlavas-Popervāles mazp. dal. **E. Rozentāls,** 234. Ziemupes mazp. dal. **N. Treibachs** un 119. Tāšu mazp. dal. **E. Kūlmane** savākuši katrs 10 līdz 15 abonentus un tie saņēma bez brīveksemplāra vēl balvas Ls 3,— vērtībā — somu nažus un rokdarbu kastītes.

42. Kalētu mazpulks sarīkoja svinīgā solījuma svētkus. Garīgo aktu izpildīja dr. māc. H. Biezais, svinīgo solījumu pieņēma novada mazpulku inspektors. 35 dalībnieki nodeva svinīgo solījumu.

329. Tērvetes mazpulks sarīkoja vakarēšanu Tērvetes 6-kl. pamatskolā. Vispirms sākās tautas dziesmu dziedāšana, tad mīklu minēšana un teiku stāstīšana. Sekoja azaids un pēc tam vingrināšanās tautiskās dejās un rotaļās. Vakarēšanu noslēdza kopīgi nodziedātā mazpulku himna.

444. Saikavas-Lejas mazpulks Lejas I. pak. pamatskolā sarīkoja priekšzīmīga lauksaimnieka Saikavas pag. Kucēniešu māju saimnieka Ed. Gobas godināšanu — pirmo tāda veida vakaru Saikavā.

Apsveicēju vidū bija Saikavas pag. lauksaimniecības biedrības pr-ks M. Bērziņš un Ļaudonas lauks. skolas skolotājs agr. E. Liepiņš.

500. Naujenes mazpulks kopā ar Naujenes pag. aizsardzēm 2. aprīlī sarīkoja vakarēšanu Naujenes 6-kl. pamatskolā.

Mazpulka dalībnieces gatavoja sacensībām paredzētos ēdienus un mācījās aizsardžu demonstrētus tautiskus ēdienus gatavot. Bez tam mazpulka dalībnieki mācījās gatavot ogu grozus un augļu kastes.

659. Sausnējas mazpulks Sausnējas pamatskolas telpās sarīkoja pēcpusdienas tēju. Piedalījās mazpulka vadība, militārās mācības skolotājs un mazpulka dalībnieki. Vakars notika, sekretāram A. Liepniekam aizbraucot uz praktiskiem darbiem paraugsaimniecībā.

995. Miglānu mazpulkā nodibināja lopkopības sekciju. Sekcijā darbojas 6 mazpulka dalībnieki, kuŗi audzē teļus. Viena dalībniece, Stefānija Sitniece, audzē Jorkšīras sugas cūciņu, kuŗu viņai uzdāvināja Rubuļa k-dze Krāslavas „Kalna dzirnavās".

Par sekcijas vadītāju ievēlēta Krāslavas raj. lopk. pārraudze H. Kokina.

Paziņojumi

● Mazpulku mājsaimniecības inspektrise I. Zaula-Rītere savu vietu atstājusi un viņas vietā par mazpulku mājsaimniecības inspektrises v. i. iecelta **Lidija Liepiņa.** Run. Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, tālr. Jelgava 1000—34.

● Mazpulku lopkopības inspektors agr. **Fricis Duksis** iecelts par mazpulku sevišķu uzdevumu inspektoru un viņa vietā par lopkopības inspektora v. i. iecelts **Pauls Turlajs.** Run. Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, tālrunis Jelgava 1000 — 34.

● **Katrā mazpulkā šoruden jāsariko ražojumu apskate,** kas plaši jāizziņo visā apkārtnē. Uz apskati uzaicināmi arī kaimiņu mazpulku vadītāji līdz ar dalībniekiem.

Apskates diena jau laikus (vismaz 3 nedēļas iepriekš) jāpaziņo sava novada mazpulku inspektoram.

● Mazpulku vadītājus lūdzam parūpēties, lai vietējās organizācijas un pašvaldības iestādes atvēlētu līdzekļus **centīgāko mazpulku dalībnieku godalgošanai** rudens ražojumu apskatēs.

● Visi mazpulku **nokavētie maksājumi** par piesūtīto literātūru, mēnešrakstu „Mazpulks" u. c. **jānokārto visvēlākais līdz rudens ražojumu apskatei.**

Mazpulku dalībniekus, kas savas saistības nebūs nokārtojuši, ražojumu apskatēs negodalgos.

● Vēl apstiprināti un ieskaitīti pagaidreģistrā šādi jauni mazpulki (kas pieteikti līdz 1938. g. 15. maijam): **1108. Kārļu, 1109. Valda Zāliša, 1110. Patkules un 1111. Stendes-Aizupju.**

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Jānītis un Līžuks nometnē

ART. VILKS

1

Karstā saulē sviedrus lejot,
Redzam trijus draugus ejot.
Labi tam, kam nesamais
Tāds, zem kuŗa vēsāks gaiss.

4

Meitenes stāv apkārt, vēro,
Zēni augstumus kā mēro,
Krancis domā skumju seju:
Tā es arī kādreiz spēju.

2

Vakarā pēc darba sūra
Prieki dzirkst pie ugunskura.
Šovakar grib rādīt Jancis,
Ko spēj viņa vecais Krancis.

5

Kamēr notiek sporta cīņas,
Pāri kūsā vakariņas
Līžukam, lūk, saista prātu —
Tas, lai Jancis uzvarētu.

3

Bet. . . kam pārāk droša galva,
Tam ne reti apsvilst spalva.
Lūk, te žēlsirdīgām rokām,
Jāglābj tāds no lielām mokām.

6

Šodien saiminiece esi,
„Līžuk, vakariņas nesi!"
Līžuks teic: „Jūs vakar ēdāt —
Rītā ēdīsim, ko bēdāt!"

334. Bērzmuižas mazpulka ekskursija

L. KRŪMIŅA, 334. Bērzmuižas mazp. pr-ce

Draudzība var saistīt tuvu un tālu dzīvojošus cilvēkus. Draugs cilvēkam ir vajadzīgs gan darbā, gan arī atpūtā.

334. Bērzmuižas mazpulks ir atradis draugus 170. Mālpils mazpulkā. — Tas bija pagājušā vasarā, kad Mālpils mazpulks brauca pa Zemgales ārēm un iegriezās arī Bērzmuižā. Tā sākās draudzība.

Šogad pa Jāņiem 170. Mālpils mazpulks mūs uzaicināja viesoties pie sevis. Mēs uzaicinājumu priecīgi pieņēmām, lai draudzību savā starpā vēl pavairotu.

Ekskursijā izbraucām 23. jūnija rītā. Visu dienu pavadījām Rīgā, un tikai pēcpusdienā turpinājām ceļu uz Mālpili. — Vilciens bija ļoti pārpildīts, tāpēc braukšana bija grūta. Tomēr visi bijām priecīgi un laimīgi. Vairāku dalībnieku pajūgi bija atsūtīti pretī uz Sidgundas staciju, lai aizvestu mūs uz Mālpili, jo tā no stacijas ir vēl 12 km. Piebraucot pie Mālpils skolas, mūs sagaidīja mazpulka vad. J. Ķiploks ar mazp. dalībniekiem. Pēc sirsnīgas apsveicināšanās devāmies uz Mālpils Brāļu kapiem, kur nolikām vainagu kritušo varoņu piemiņai. Saulei rietot, atgriezāmies skolā, lai gatavotos līgošanai un Jāņu uguns dedzināšanai.

Viss Jāņu vakars pagāja dziesmās, dejās un rotaļās. Tikai īsi pirms saules lēkta devāmies pie Mālpils draugiem pārnakšņot.

Mālpilī pavadījām arī Jāņu dienu. Tā pagāja, apskatot mazpulka dalībnieku lauciņus, vēsturiskās un dabas jaukumiem apveltītās vietas. Zēni sarīkoja draudzības sacensības šaušanā un volejā spēlē. — Vēl pēdējais azaids, un tad jāsaka mīļajiem Mālpils draugiem ardievas. Atvadoties visiem kļuva skumji, jo bija jādomā par to, kad atkal redzēsimies. —

No Mālpils devāmies uz Siguldu. Pirmajā vakarā apskatījām Sateseles pilskalnu, Kraukļu alu, Kalna Klaukās slēpotāju lēktuvi un Siguldas pils drupas. Otrā rītā līdz ar pirmajiem saules stariem devāmies pāri Siguldas lielajam tiltam uz Gūtmaņa alu. Apskatījām Turaidu un apstājāmies mirklī pie Turaidas Rozes kapa.

Tagad, esot atkal mājās, jādomā par mīļajiem mālpiliešiem, pie kuriem pavadījām divas skaistas dienas. Domās vēl reizi skatām Siguldas kalnus un lejas, Gaujiņu, kas veļ viļņus un stāsta teikas par senatni.

Saturs:

	Lpp.
Savas domas, savu darbu. Ausma Roga	289
Pildītais pienākums. Jūlijs	291
Tēva šautene. Arno Rasa	293
Kur valda centība un saskaņa. V. Uiska	297
Jaunais Fu. Elizabete Foreman-Levis	298
Ūdens piliena ceļojums	302
Ko dejosim: „modernās" — vai mūsu tautas dejas. P. Šimanskis	304
Noderīgs darba rīks ārstniecības un citu kultūraugu apkopšanā. J. Kiršteine	306
Jūlijā ievācamie ārstniecības augi. R. Jakobsons	308
Iztīrīsim no mājas dažādus kaitētājus. V. Melders	310
Vairāk vērības vistu ēdināšanai. J. Šmits	312
Govju slaukšana. Agr. L. Skrodels	314
Astotais darbības gads	316
Vēl par krāsošanas darbiem. J. Ādamsons	321
Kārtība un izturēšanās. L. Ķ.	323
Katram sava apliecība. Ad. Eglītis	325
Daiļa sēta. L. Audzis	327
Svarīgākās kultūraugu slimības jūlijā un augustā. Cand. rer. nat. A. Ķirulis	329
Pašu darbs	331
Mazpulku dzīve	333
Paziņojumi	334
Jānītis un Līžuks nometnē. Art. Vilks	335

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZERVE.**

A./S. „ROTA" Jelg. nod. Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 1867 Šis numurs iespiests 34.000 eks.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629.

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

JURĢA IRBES metalla pogu fabrika

Rīgā, Cēsu ielā Nr. 33, tālrunis 91325.

IZGATAVO:

Dažādu šķiru metalla pogas formas un civilapģērbiem. Nozīmes un medaļas.

Veļas pogas „Vaiņags" un „Valida". Diegu pogas „Austra". Matadatas un citus smalkus metalla izstrādājumus.

FORMAS CEPURES,

formas tērpu piederumi, kā arī visāda veida ceļošanas un sporta piederumi, kā: portfeļi, naudas maki, somas, sedli, iemaukti, bises, futlāri, vingrošanas matrači, bumbas, kurpes, tāpat arī valsts un organizāciju karogi u. t. t.

dabūjami

A/S A. Ratfelders,

spec. ceļošanas, sporta un formas tērpu piederumu rūpniecība

Rīgā, Kaļķu ielā 11, tālr. 20182, 23216. Pasūtījumus pieņem arī pa pastu

J. Kauliņa

Bērnu apģērbu un galant. preču tirgotava
Rīgā, Marijas ielā 9, tālrunis 20437

Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus **meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. veļu un sīkas preces u. c. Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas.**

Laipna apkalpošana. Glīts darbs

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Piedāvāju no krājuma: C. Walter, J. F. Sauer & Sohn, „Geco", Francotte & Co, Jäger & Co, u.c. fabriku

medību bises

dažādos izstrādajumos, kā arī uz speciālu pasūtījumu

Pašu ražotas medību skrotis

L. Grandovskis

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālr. 23313

kā **Mauser** un **Walther** ieroču fabriku vienīgais pārstāvis Latvijā tur arvien krājumā šo abriku ieročus un to rezervju daļas, piedāvā „F. N", Lepco un citas autom. **pistoles**, Nagana un citu sistēmu **revolverus, daļas**

Tikai vairumā

Cenas ārpus katras konkurences

Tikai vairumā

Higiēniska tesmeņa un slaukšanas ziede

«BRŪNAĻAS PRIEKS»

Lieto visi priekšzīmigi lopkopji

Pieprasiet kooperātīvos un aptiekās

Latvijas Lauksaimniecības kameras

BISKOPĪBAS PIEDERUMU APGADS

Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, tālr. 27845

PIEDAVA **bišu stropus, mākslīgās šūnas** ar un bez stieplēm, **dūmekļus, medussviedes** un citus **biškopības piederumus. Apmaina vecās šūnas un vasku pret mākslīgām; pērk vecās šūnas, vasku un medu**

Uz pieprasījumu izsūta cenu sarakstus

Latvijas Lauksaimniecības kamera

„TRIUMPH"

angļu motocikleti

„DÜRKOPP"

mazmotocikleti

DABUJAMI NO KRAJUMA

Aks. Sab.

«OMEGA»

automobiļu, motociklelu un to piederumu veikals

Elīzabetes ielā Nr. 55.

Tālrunis 34604

Jelgavas audums

K. STRAZDS **Tekstilfabrika un tirgotava**

Jelgavā, Katoļu ielā 30

Piedavā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, mēteļu, puskažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbnieciba

O. Pērkons un A. Kucejevs

RĪGA, Brivibas ielā Nr. 115. Tālrunis 93089

Pastā tek. rēķ. 10523

Izgatavojam krūšu nozimes, cepuru un uzpleču zīmes visu pulku karavīriem, aizsargiem un visādām citām organizācijām, pulksteņu karuļu saites kooperācijām, karavīriem un aizsargiem, apkalam pēc mākslinieku un pašu zīmējumiem adreses, albumus, purs ladites, kausus, sporta un šaušanas balvas, izpildam vissmalkākos emaljēšanas un gravēšanas darbus.